

ΤΜΗΜΑ	Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας
ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΝΟΜΑ, ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ:	Στραβάκου Βασιλική Γεώργιος
ΤΥΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Πτυχιακή Εργασία ☒ Μεταπτυχιακή Εργασία ☐ Διδακτορική Εργασία ☐	
ΤΙΤΛΟΣ:	Ζήτηση για Τριτοβάθμια εκπαίδευση
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:	Σαϊτή, Άννα
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΑΣ:	25/6/2010

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ:

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής μελέτης είναι η διερεύνηση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τυχαία δειγματοληψία, από την οποία προέκυψε στρωματοποιημένο δείγμα μαθητών της Γ' Λυκείου που φοιτούν σε δημόσια σχολεία του Νομού Αττικής, στην Ελλάδα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο ως τον Μάρτιο του 2010. Στην έρευνα εκτιμώνται οι προσδιοριστικοί παράγοντες της πιθανότητας επιλογής των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης για σπουδές στο εξωτερικό. Η εκτίμηση των υποδειγμάτων για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και σπουδές στο εξωτερικό γίνεται με τη λογιστική παλινδρόμηση.

Τα εμπειρικά αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι η πιθανότητα επιλογής για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, επηρεάζεται θετικά από το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και ιδιαίτερα της μητέρας καθώς επίσης, και από τα μελλοντικά σχέδια των νέων που προσδοκούν να τα επιτύχουν μετά την αποφοίτησή τους από αυτό. Συγκεκριμένα, προσδοκούν ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές, προσωπική ολοκλήρωση και ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, οι παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις σπουδές στο εξωτερικό είναι το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, εν αντιθέσει με την ύπαρξη διδάκτρων, η οποία έχει αρνητική επίδραση στην πιθανότητα επιλογής για σπουδές στο εξωτερικό. Άλλα σημαντικά συμπεράσματα της εμπειρικής ανάλυσης είναι ότι όσο περισσότερο επιμένουν τα άτομα στο αντικείμενο σπουδών και στην καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να αναλάβουν το αυξημένο κόστος που συνεπάγονται οι ανώτατες σπουδές στο εξωτερικό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΕ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ:	The objective of this particular graduation study is the investigation of the demand in higher education .For this purpose, a survey with random sampling was held. The outcome of the survey was a stratified sample of pupils attending the third class of High school in public schools of Attica in Greece. The survey was conducted from February until March of 2010.In this survey, we valued the determinant factors of the choice probability that pupils have to continue their studies in higher education ,as well as, the determinants of demand for studying abroad. The assessment models for studies in higher education and studies abroad are made by logistic regression. The experimental results suggest that the choice probability ,for studies in higher education ,is influenced positively by the income and the educational level of the family, especially the education of the mother, as well as, the expectations pupils have when they graduate .More specifically, they expect sufficient income , personal fulfillment and easier access in the labor market. Futhermore, sufficient income and a high educational level of the family have a positive effect on studying abroad. On the contrary, the existence of tuition has a negative influence on whether pupils will choose to study in a foreign country. To conclude, the outcome of the empirical analysis is that the more people insist on improving the field of study, the organization and the program of universities abroad, the more pupils will decide to undertake the increased cost of foreign higher education.
ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ:	Demand for higher education
ΣΕΛΙΔΕΣ :	148
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:	εικ., πιν., διαγρ.

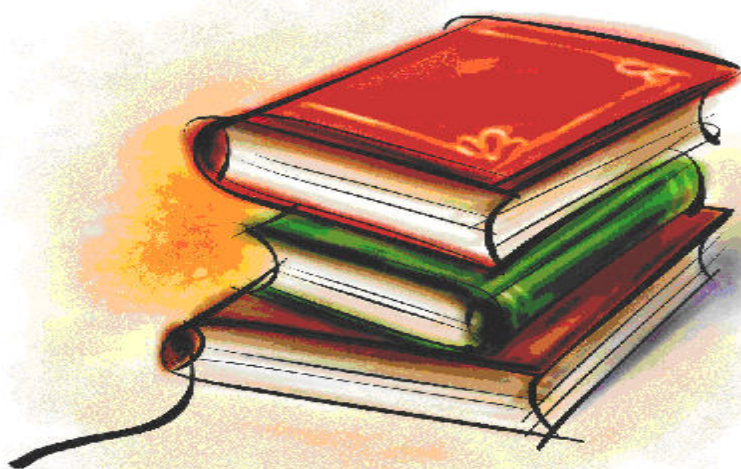
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ)	▪ Τριτοβάθμια εκπαίδευση- Ελλάδα ▪ Οικογενειακά – ατομικά χαρακτηριστικά-Εκπαιδευτικές επιλογές νέων ▪ Σπουδές στο εξωτερικό
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ (ΑΓΓΛΙΚΑ)→	▪ Higher education- Greece ▪ Family- individual characteristics- educational choices of young ▪ Studies abroad

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΤΡΑΒΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
Α.Μ 20648

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Θέμα εργασίας: Ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επιβλέπουσα: Κα Σαϊτή Άννα-Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Μέλη: Κος Χονδρογιάννης Γεώργιος- Καθηγητής

Κα Σαρδιανού Ελένη- Λέκτορας

Αθήνα, 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	σελ.8
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	σελ.9
ABSTRACT.....	σελ.10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.11

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η αξία της εκπαίδευσης

1.1 Θεωρητική προσέγγιση της εκπαίδευσης.....	σελ.14
1.2 Ελληνικό Εκπαιδευτικό σύστημα.....	σελ.16
1.3 Έννοια και μορφές της εκπαίδευσης.....	σελ.17
1.4 Η εκπαίδευση είναι επένδυση ή κατανάλωση;.....	σελ.19
1.5 Οφέλη της εκπαίδευσης.....	σελ.20
1.6 Σημασία του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.....	σελ.22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο :Παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση

2.1 Ο ρόλος των γονέων στις εκπαιδευτικές επιλογές των νέων.....	σελ.25
2.2 Οικογενειακά χαρακτηριστικά.....	σελ.27
2.2.1 Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας.....	σελ.28
2.2.2 Μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας.....	σελ.30
2.2.3 Τόπος διαμονής- τόπος γέννησης.....	σελ.34
2.3 Ατομικά χαρακτηριστικά	
2.3.1 Φύλο.....	σελ.36
2.3.2 Επιδόσεις.....	σελ.38
2.3.3 Κλίσεις.....	σελ.39
2.3.4 Προσδοκίες.....	σελ.41
2.4 Εμπειρικές προσεγγίσεις της ζήτησης.....	σελ.42

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Μεθοδολογική προσέγγιση.....σελ.	54
3.2 Επιλογή του δείγματος.....σελ.	54
3.3 Ερωτηματολόγιο.....σελ.	55
3.4 Μεθοδολογία.....σελ.	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Παρουσίαση χαρακτηριστικών του δείγματος

4.1 Δημογραφικά στοιχεία.....σελ.	59
4.2 Στοιχεία που αφορούν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση.....σελ.	64
4.3 Η επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό.....σελ.	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : Εμπειρική ανάλυση

5.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση..σελ.	94
5.2 Υπόδειγμα ζήτησης σπουδών στο εξωτερικό.....σελ.	98

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ.	103
Βιβλιογραφία.....σελ.	107
Παράρτημα Α.....σελ.	114
Παράρτημα Β.....σελ.	135
Παράρτημα Γ.....σελ.	140

Πρόλογος

Στόχος της παρούσας εργασίας με θέμα «ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» είναι να μελετήσει τόσο σε βιβλιογραφικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε τριτοβάθμιο επίπεδο. Ειδικότερα, γίνεται η διερεύνηση της επίδρασης των ατομικών και οικογενειακών χαρακτηριστικών των ατόμων, αλλά και των προτιμήσεων και προσδοκιών τους στη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εξαιρετικά ενδιαφέρον μου φάνηκε εξ' αρχής το θέμα, με το οποίο μου ζητήθηκε να ασχοληθώ, μιας και η δική μου επιθυμία ήταν να συνεχίσω τις σπουδές μου σε τριτοβάθμιο επίπεδο καθώς επίσης, θεωρώ ότι γνωρίζω εν μέρει τι προσδοκά ο υποψήφιος από την ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης αλλά και πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το οικογενειακό περιβάλλον στην απόφαση αυτή.

Τελειώνοντας το σύντομο αυτό πρόλογο θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου: Κα Α. Σαϊτή, Κο Γ. Χονδρογιάννη και την Κα Ε. Σαρδιανού, οι οποίοι με βοήθησαν στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα πρέπει να εκφράσω στους μαθητές της Γ' Λυκείου στην περιοχή της Αθήνας για τη βοήθειά τους στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Χωρίς τη συμμετοχή των μαθητών που συνεργάστηκαν και αφιέρωσαν το χρόνο τους, η ολοκλήρωση της συγκεκριμένης μελέτης δεν θα ήταν εφικτή. Ξέχωρες ευχαριστίες θα ήθελα ακόμα να εκφράσω στην Κα Σ. Προβατάρη για την πολύτιμη βοήθειά της. Ευχαριστώ τέλος, την οικογένεια μου για την ηθική, ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη που μου παρείχε τόσα χρόνια και που αποδείχτηκε εξαιρετικά πολύτιμη.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής μελέτης είναι η διερεύνηση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τυχαία δειγματοληψία, από την οποία προέκυψε στρωματοποιημένο δείγμα μαθητών της Γ' Λυκείου που φοιτούν σε δημόσια σχολεία του Νομού Αττικής, στην Ελλάδα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο ως τον Μάρτιο του 2010. Στην έρευνα εκτιμώνται οι προσδιοριστικοί παράγοντες της πιθανότητας επιλογής των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης για σπουδές στο εξωτερικό. Η εκτίμηση των υποδειγμάτων για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και σπουδές στο εξωτερικό γίνεται με τη λογιστική παλινδρόμηση.

Τα εμπειρικά αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι η πιθανότητα επιλογής για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, επηρεάζεται θετικά από το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και ιδιαίτερα της μητέρας καθώς επίσης, και από τα μελλοντικά σχέδια των νέων που προσδοκούν να τα επιτύχουν μετά την αποφοίτησή τους από αυτό. Συγκεκριμένα, προσδοκούν ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές, προσωπική ολοκλήρωση και ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, οι παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τις σπουδές στο εξωτερικό είναι το εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, εν αντιθέσει με την ύπαρξη διδασκτρων, η οποία έχει αρνητική επίδραση στην πιθανότητα επιλογής για σπουδές στο εξωτερικό. Άλλα σημαντικά συμπεράσματα της εμπειρικής ανάλυσης είναι ότι όσο περισσότερο επιμένουν τα άτομα στο αντικείμενο σπουδών και στην καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να αναλάβουν το αυξημένο κόστος που συνεπάγονται οι ανώτατες σπουδές στο εξωτερικό.

Abstract

The objective of this particular graduation study is the investigation of the demand in higher education .For this purpose, a survey with random sampling was held. The outcome of the survey was a stratified sample of pupils attending the third class of High school in public schools of Attica in Greece. The survey was conducted from February until March of 2010.In this survey, we valued the determinant factors of the choice probability that pupils have to continue their studies in higher education ,as well as, the determinants of demand for studying abroad. The assessment models for studies in higher education and studies abroad are made by logistic regression.

The experimental results suggest that the choice probability ,for studies in higher education ,is influenced positively by the income and the educational level of the family, especially the education of the mother, as well as, the expectations pupils have when they graduate .More specifically, they expect sufficient income , personal fulfillment and easier access in the labor market. Futhermore, sufficient income and a high educational level of the family have a positive effect on studying abroad. On the contrary, the existence of tuition has a negative influence on whether pupils will choose to study in a foreign country.

To conclude, the outcome of the empirical analysis is that the more people insist on improving the field of study ,the organization and the program of universities abroad, the more pupils will decide to undertake the increased cost of foreign higher education.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεχείς αλλαγές στα εκπαιδευτικά δεδομένα, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και οι δραστικές οικονομικές ανακατατάξεις έχουν αυξήσει τα διλλήματα των νέων όσον αφορά την επιλογή των σπουδών και επαγγέλματος. Ενώ από τη μια πλευρά, η εκπαίδευση έχει ταυτιστεί με τη μετάδοση των γνώσεων, την καλλιέργεια των κλίσεων και δεξιοτήτων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και με την κοινωνικοποίηση των ατόμων, ώστε να γίνουν άμεσα ενεργοί και αυτόνομοι πολίτες, από την άλλη παρατηρείται πως ο χώρος της εκπαίδευσης και ειδικότερα της τριτοβάθμιας να συνδέεται άμεσα με την αγορά εργασίας.

Ο αριθμός των μαθητών που επιθυμεί να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνεται χρόνο με το χρόνο. Το φαινόμενο της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση τυγχάνει αναμφίβολα μεγάλης προσοχής στη διεθνή βιβλιογραφία. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός ερευνών έχει διενεργηθεί με θέμα το προσδιορισμό των παραγόντων στους οποίους οφείλεται η εν λόγω αύξηση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση (Reagor and Rehm, 1995; Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Eliophotou-Menon, 1997, 2008; Rochat and Demeulemeester, 2001; Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005; Saiti and Prokopiadou, 2008).

Ωστόσο, η ζήτηση αυτή υπερβαίνει την προσφορά αφού τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα παρόλο που επεκτείνονται αδυνατούν να την απορροφήσουν. Από τη μια πλευρά η ταχεία άνοδος των πραγματικών εισοδημάτων των νοικοκυριών, η αστικοποίηση και η αύξηση της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, έχουν οδηγήσει στην αύξηση της ζήτησης για δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση από την άλλη πλευρά, στην αύξηση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση αδυνατεί να ανταποκριθεί το εκπαιδευτικό σύστημα του Κράτους. Συνέπεια αυτού του γεγονότος είναι η φοιτητική μετανάστευση. Το μεγάλο ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι Έλληνες νέοι για σπουδές στο εξωτερικό είναι στην ουσία μια όψη του θέματος της ζήτησης για ανώτατες σπουδές (Πεσμαζόγλου, 1983). Αν και η ακριβής εικόνα διαφοροποιείται κάθε χρόνο είναι χαρακτηριστικό ότι η Ελλάδα είναι ο μεγαλύτερος μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης «εξαγωγέας» φοιτητών προς ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Με βάση τα στοιχεία της τελευταίας έκθεσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ, 2009), περίπου 51.000 Έλληνες σπουδάζουν στο εξωτερικό, αριθμός που φέρνει την Ελλάδα στην πρώτη θέση της σχετικής κατάταξης με κριτήριο τον συνολικό πληθυσμό των χωρών. Ταυτόχρονα, το κόστος είναι πολύ μεγάλο. Υπολογίζεται ότι ένα δισεκατομμύριο ευρώ καταβάλλεται ετησίως για σπουδές στο εξωτερικό, γεγονός που επιδρά αρνητικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Οι αριθμοί αυτοί φαίνονται να αυξάνονται χρόνο με το χρόνο παρά τις μεταρρυθμίσεις στην παιδεία και την ελεύθερη πρόσβαση στα πανεπιστήμια με αποτέλεσμα να υπάρχει

διαρροή ανθρώπινου δυναμικού και συναλλάγματος σε χώρες του εξωτερικού. Έχει αποδειχθεί εμπειρικά ότι το «ανθρώπινο κεφάλαιο» των ατόμων συντελεί στην οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική τους ανάπτυξη (Ψαχαρόπουλος, 1999). Σύμφωνα με τη θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου, η εκπαίδευση αποτελεί κατανάλωση και κυρίως επένδυση αφού, τα πανεπιστημιακά πτυχία αποτελούν το «χρυσό κλειδί» για την ελληνική κοινωνία. Οι νέοι και οι οικογένειές τους επιδιώκουν την απόκτηση ενός πανεπιστημιακού τίτλου που θα τους εξασφαλίσει μια καλύτερη μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση, και ένα υψηλότερο κοινωνικό γόητρο (Κυρίδης 1997).

Υπάρχουν αρκετοί, λοιπόν, λόγοι προκειμένου να ασχοληθεί κάποιος με το συγκεκριμένο θέμα ερευνητικά, αφού η εκπαίδευση αποτελεί πολυδιάστατο αγαθό το οποίο ασκεί στο άτομο παιδαγωγικές, πολιτιστικές και κοινωνικές επιδράσεις.

Πανελλαδικές έρευνες που έχουν γίνει στο παρελθόν σε παιδιά που εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έδειξαν πως ο αριθμός των εισακτέων παιδιών των οποίων οι γονείς έχουν υψηλό επίπεδο μόρφωσης είναι σαφώς μεγαλύτερος. Σημαντικό ρόλο παίζουν και άλλοι παράγοντες όπως: η κοινωνική προέλευση της οικογένειας, το επάγγελμα των γονέων, το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας, ο τόπος διαμονής κ.λ.π τα οποία θα μελετηθούν συναρτήσει της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι μέσα από την εμπειρική ανάλυση να διερευνηθούν οι λόγοι που ωθούν τους μαθητές να επιλέγουν τη συνέχιση των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, γίνεται η διερεύνηση της επίδρασης των ατομικών και οικογενειακών χαρακτηριστικών των ατόμων και η μελέτη των προτιμήσεων και η επίδραση των προσδοκιών τους στη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, γίνεται μια προσπάθεια να καταγραφούν όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό.

Για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού, στην οικονομετρική ανάλυση χρησιμοποιούνται υποδείγματα λογιστικής παλινδρόμησης. Στο πρώτο υπόδειγμα γίνεται η εκτίμηση των παραγόντων που καθορίζουν την πιθανότητα επιλογής του μαθητή να επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα και στο δεύτερο υπόδειγμα γίνεται η εκτίμηση των κριτηρίων που επηρεάζουν την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό.

Η παρούσα μελέτη διαρθρώνεται σε πέντε κεφάλαια ως ακολούθως: Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται στοιχεία για τη σημασία της ελληνικής εκπαίδευσης και το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στη συνέχεια, γίνεται μια αναφορά στην έννοια και τις μορφές της εκπαίδευσης και αν η εκπαίδευση είναι επένδυση ή κατανάλωση. Επίσης, σχολιάζονται βασικά ζητήματα θεωρητικής και εμπειρικής διερεύνησης που εμπίπτουν στον κλάδο των Οικονομικών της Εκπαίδευσης. Τέλος, κρίνεται κρίσιμη μια μικρή αλλά περιεκτική ανάλυση της προσφοράς και της αναγκαιότητας του επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία. Από την ανάλυση

των ανωτέρω θεμάτων, προκύπτει ότι, αναμφισβήτητα η εκπαίδευση αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας, αλλά συμβάλλει επίσης καθοριστικά και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του ατόμου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αναλυτικότερα, γίνεται παρουσίαση των βιβλιογραφικών στοιχείων που έχουν σχέση με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας και της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, παρουσιάζονται στοιχεία για το ρόλο του μορφωτικού επιπέδου των γονιών στη ζήτηση για ανώτατη εκπαίδευση όπως αντίστοιχα και για το επάγγελμα του πατέρα και τον τόπο καταγωγής.

Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη μεθοδολογική προσέγγιση, που πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας σε δείγμα 150 μαθητών Γ' Λυκείου που φοιτούν σε δημόσια σχολεία της Δ' περιφέρειας Αθηνών κατά το σχολικό έτος 2009-2010. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, και στο πέμπτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η εκτίμηση υποδειγμάτων. Στα δύο τελευταία κεφάλαια, γίνεται παράλληλα ο σχολιασμός και η ανάλυση των βασικών αποτελεσμάτων.

Τέλος, γίνεται η καταγραφή των κυριότερων συμπερασμάτων που απορρέουν μέσα από την διεξαγωγή της έρευνας και τη σύγκρισή τους με τη διεθνή βιβλιογραφία.

Στα παραρτήματα της εργασίας παρατίθενται πίνακες κατανομής των συχνοτήτων, η κωδικοποίηση των μεταβλητών καθώς και το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η αξία της εκπαίδευσης

1.1 Θεωρητική προσέγγιση της εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα άτομα και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Σύμφωνα, με το γενικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού μας συστήματος, το οποίο αναγράφεται στο Σύνταγμα ορίζει ότι *«Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους, η οποία έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνειδήσεως και τη διάπλαση αυτών ως ελεύθερων πολιτών»* (Σαΐτης, 1994:50). Όπως είναι φανερό η παραπάνω συνταγματική διάταξη τονίζει τους ηθικούς, εθνικούς και πνευματικούς σκοπούς της παιδείας γεγονός, που την κάνει να αποκτά ένα ρόλο πολυμερή και σύνθετο στην ανάπτυξη μιας χώρας.

Βεβαίως, ανάλογα με την ηλικία των εκπαιδευομένων, την κατηγορία εκπαίδευσης και τα μέσα που χρησιμοποιούνται, δίνεται έμφαση σε ορισμένους στόχους της εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι οι τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν διαφορετικούς σκοπούς, οι οποίοι προσδιορίζονται ανάλογα με τους νόμους της εξελικτικής των σωματικών και ψυχοπνευματικών φαινομένων της παιδικής ηλικίας.

Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε ανεξάρτητα από το φύλο και την καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες, να προσαρμοστούν και να ανταπεξέλθουν στις εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας (Σαΐτης, 1994; Σαΐτη, 2000). Από την άλλη πλευρά, σκοπός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η παραγωγή και η μετάδοση γνώσεων μέσω της έρευνας και της διδασκαλίας. Ειδικότερα, στοχεύει στη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των νέων με αποτέλεσμα αργότερα να είναι σε θέση να εφαρμόσουν επιστημονικές, τεχνολογικές, καλλιτεχνικές ή άλλες δεξιότητες στο επάγγελμα που θα επιλέξουν (Σαΐτη, 2000).

Σε γενικές γραμμές λοιπόν, «η εκπαίδευση είναι σημαντική όχι μόνο γιατί βοηθά τους νέους να αποκτήσουν περισσότερα προσόντα, που θα καλυτερεύσουν τη ζωή τους, αλλά γιατί τους μαθαίνει επίσης να αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους, διδάσκοντάς τους να βλέπουν τον εαυτό τους σε σχέση με τον κόσμο γύρω τους» (Σαΐτη, 2000:58).

Αναμφίβολα, η εκπαίδευση εκτός από κοινωνική και πολιτισμική έχει και οικονομική σημασία. Συγκεκριμένα, μέσω της εκπαίδευσης αυξάνονται οι πιθανότητες του ατόμου να απορροφηθεί και να απασχοληθεί στην αγορά εργασίας. Αυτό συμβαίνει, διότι μέσω της εκπαίδευσης αυξάνονται οι γνώσεις και οι δεξιότητες των εργαζομένων, γεγονός που τους καθιστά ικανούς για συγκεκριμένες εργασίες και έτοιμους να προσαρμόζονται στις

νεοεμφανιζόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Συνεπώς, από τα παραπάνω φαίνεται, ότι η εκπαίδευση επηρεάζει τη ζήτηση εργασίας αφού τα πιο εκπαιδευόμενα άτομα θεωρούνται λόγω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης πιο παραγωγικά και κοινωνικοποιημένα άτομα, χαρακτηρισμοί που τους καθιστά ελκυστικούς από τους εργοδότες σε αντίθεση με τα λιγότερα εκπαιδευμένα (Σαΐτη, 2000).

Τέλος, βασικές προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση των παραπάνω σκοπών είναι:

α) η προσωπικότητα και η κατάρτιση του προσωπικού όλων των κλάδων και των βαθμίδων της εκπαίδευσης, β) τα αναλυτικά προγράμματα, τα σχολικά βιβλία και τα λοιπά διδακτικά μέσα, καθώς και η σωστή χρήση τους, γ) η διοίκηση, που εξασφαλίζει όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις και τα μέσα για την απρόσκοπτη λειτουργία των σχολείων και δ) η δημιουργία του απαραίτητου παιδαγωγικού κλίματος, με την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων στο σχολείο και στην τάξη και με το σεβασμό προς την προσωπικότητα του κάθε μαθητή (Σαΐτης, 1994:50; Σαΐτη, 2000:69).

1.2 Ελληνικό Εκπαιδευτικό σύστημα

Σε κάθε πολιτισμένη κοινωνία χρησιμοποιείται ένα οργανωμένο σύστημα εκπαίδευσης, με συγκεκριμένους σκοπούς το οποίο προσαρμόζεται στα δεδομένα της οικογένειας και του γενικού περιβάλλοντος (Σαΐτη, 2000). Ο όρος «σύστημα» είναι μια γενική έννοια που προσαρμόζεται σε όλες τις εκφράσεις της ζωής (Σαΐτης, 1994:47) Αυτό, βέβαια δεν σημαίνει ότι υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, από τους επιστήμονες, για το τι είναι «σύστημα» (Σαΐτη, 2000).

Κατά μία άποψη, «σύστημα» είναι ένα πλήθος λειτουργικών στοιχείων, καθένα από τα οποία επιτελεί το δικό του επιμέρους έργο, και όλα μαζί συλλειτουργούν, συνεργάζονται και αλληλοεπηρεάζονται για την πραγματοποίηση ενός ή περισσότερων αντικειμενικών σκοπών (Κοντέσης, 1992; Σαΐτης, 1994).

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό προκύπτει ότι το εκπαιδευτικό σύστημα απαρτίζεται από ανθρώπους, σχολικές μονάδες, προγράμματα, διδακτικές μέθοδοι κ.λπ. κάθε ένα από τα οποία επιτελεί το δικό του έργο, ενώ όλα μαζί συλλειτουργούν, συνεργάζονται και αλληλοεπηρεάζονται για να επιτευχθούν οι σκοποί της εκπαίδευσης (Σαΐτης, 1994).

Όσον αφορά τη δομή του εκπαιδευτικού μας συστήματος παρατηρείται ότι απαρτίζεται από μια ιεραρχημένη σειρά σχολικών και εκπαιδευτικών μονάδων που συνδέονται μεταξύ τους με γενικούς σκοπούς. Η ιεραρχική αυτή σειρά ξεκινά με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση συνεχίζει με την δευτεροβάθμια και καταλήγει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Πιο αναλυτικά, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποτελείται από τα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά σχολεία. Η διάρκεια φοίτησης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στο δημοτικό, είναι εξαετής, με ηλικία εισόδου το 6^ο έτος. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση, περιλαμβάνει τα γυμνάσια, τα λύκεια κάθε τύπου και τις τεχνικές σχολές. Στα γυμνάσια και στα λύκεια εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικού και γυμνασίου αντίστοιχα και η φοίτηση είναι τριετής, ενώ στα νυχτερινά είναι τέσσερα χρόνια. Η διάρκεια φοίτησης στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι εξαετής και χωρίζεται στην υποχρεωτική Δευτεροβάθμια που περιλαμβάνει το Γυμνάσιο και την μετά-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η μετά-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μετά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1997 περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια. Στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) η διάρκεια φοίτησης μπορεί να είναι διετής που αποτελεί τον Α' κύκλο σπουδών και τριετής που αποτελεί τον Β' κύκλο σπουδών. Παράλληλα με τα Ενιαία λειτουργούν επίσης, τα Μουσικά, Εκκλησιαστικά και Αθλητικά Γυμνάσια και Λύκεια.

Επίσης, στην μετά-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εντάσσονται και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Οι σπουδές των μαθητών μετά το Ενιαίο Λύκειο μπορεί να οδηγήσουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΥΠΕΠΘ, 2001).

Την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση την αποτελούν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ). Τα ιδρύματα αυτά είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Ο αριθμός των εισακτέων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι περιορισμένος και γι' αυτό το λόγο η εγγραφή των σπουδαστών στα ιδρύματα αυτά γίνεται με πανελλαδικές εξετάσεις.

Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνονται, επίσης, το Ανοιχτό πανεπιστήμιο ΕΑΠ, το οποίο βασίζεται στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και οι φοιτητές μπορούν να εισαχθούν από την ηλικία των 22 ετών, τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), οι σπουδές στο εξωτερικό, και η ιδιωτική μεταλυκειακή εκπαίδευση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εκπαίδευση στην Ελλάδα παρέχεται εξ' ολοκλήρου δωρεάν στα δημόσια εκπαιδευτήρια που σημαίνει δωρεάν χορήγηση διδακτικών βιβλίων, παροχή κρατικής ενίσχυσης στα εκπαιδευτήρια για τη λειτουργία τους και η χορήγηση υποτροφιών στους νέους που δείχνουν ιδιαίτερη επίδοση (Σαΐτης, 1994, ΥΠΕΠΘ, 2001).

1.3 Έννοια και μορφές της εκπαίδευσης

Οι έννοιες «εκπαίδευση» και «παιδεία» πολλές φορές χρησιμοποιούνται σαν να είναι συνώνυμες, ωστόσο διαφέρουν μεταξύ τους (Σαΐτη, 2000).

Εκπαίδευση είναι η οργανωμένη, εκ μέρους της πολιτείας ή της κοινωνίας ή και των ατόμων, ενέργεια, μέσω της οποίας επιδιώκεται, με βάση κάποιο σχέδιο, η μετάδοση ορισμένων θεωρητικών γνώσεων, όπως και πρακτικών και τεχνικών ικανοτήτων στη νέα γενιά (Πεσμαζόγλου, 1987; Σαΐτης, 1992). Η εκπαίδευση συνεπώς είναι μια διαδικασία μέσα από την οποία μεταδίδονται γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες τις οποίες τις αποκτούν τα νέα άτομα για την καλύτερη και ευκολότερη επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Από την άλλη μεριά η «παιδεία» κατά τον Παπανούτσο (1985) δεν είναι μόνο η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά και κάθε σκόπιμη ενέργεια που τείνει να αναμορφώσει τον άνθρωπο ηθικά, πνευματικά και σωματικά. Η παιδεία δηλαδή συμβάλει στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας τόσο πνευματικά όσο και ηθικά, βοηθώντας το άτομο να αποκτήσει ανθρώπινη υπόσταση.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η «παιδεία» είναι αφηρημένη και πλατιά έννοια και περιλαμβάνει όλο το φάσμα των διαδικασιών και διεργασιών αλλά και το αποτέλεσμα της ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ανθρώπου (Σαϊτή, 2000:54).

Το εκπαιδευτικό σύστημα διχοτομείται σε δύο μεγάλα υποσυστήματα

1) **Την Τυπική ή Επίσημη Εκπαίδευση.** Το υποσύστημα αυτό περιλαμβάνει τις δημόσιες ή ιδιωτικές εκπαιδευτικές μονάδες οι οποίες μπορεί να είναι τα δημοτικά σχολεία, τα γυμνάσια, οι τεχνικές επαγγελματικές σχολές, τα λύκεια, τα τεχνικά επαγγελματικά εκπαιδευτήρια, οι σχολές πλοιάρχων μηχανικών και ραδιοτηλεγραφητών, τις σχολές της κρατικής σκηνης και τις ισότιμες ιδιωτικές καλλιτεχνικές σχολές καθώς επίσης και τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2) **Την Άτυπη ή Ανεπίσημη Εκπαίδευση.** Το υποσύστημα αυτό δεν τηρεί τους κανόνες λειτουργίας της τυπικής εκπαίδευσης. Περιλαμβάνει κάθε δημόσια ή ιδιωτική εκπαιδευτική δραστηριότητα που δεν εντάσσεται στην τυπική εκπαίδευση. Στην άτυπη ή ανεπίσημη εκπαίδευση περιλαμβάνονται τα φροντιστήρια, τα κέντρα ελεύθερων σπουδών, τα ταχύρρυθμα προγράμματα του ΟΑΕΔ και άλλων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, τα προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης κ.ά. (Σαϊτή, 2000).

Από την οικονομική πλευρά, οι Becker (1995) και Mincer (1994) διακρίνουν την εκπαίδευση σε **γενική** και **ειδική**. Σύμφωνα με αυτούς η γενική εκπαίδευση είναι η τυπική σχολική εκπαίδευση, ενώ η ειδική εκπαίδευση είναι οι εξειδικευμένες γνώσεις που παρέχει η εκπαίδευση στο άτομο στα πλαίσια του επαγγέλματος που έχει επιλέξει να ακολουθήσει.

Τέλος, οι Gillis, Perkins and Snodgrass (1992), κάνουν λόγο για τρεις μορφές μάθησης: την τυπική εκπαίδευση που πραγματοποιείται σε ιδρύματα-σχολεία, τη μη τυπική εκπαίδευση, η οποία παρέχεται εκτός σχολείων με τη μορφή σεμιναρίων και την άτυπη ή ανεπίσημη εκπαίδευση, η οποία δεν έχει να κάνει ούτε με κάποιον εκπαιδευτικό οργανισμό, αλλά ούτε και με οργανωμένα προγράμματα μάθησης.

1.4 Η εκπαίδευση είναι επένδυση ή κατανάλωση;

Από οικονομικής πλευράς, η εκπαίδευση είναι καταναλωτικό και επενδυτικό αγαθό. Στα πλαίσια της οικονομικής επιστήμης, οτιδήποτε ικανοποιεί τις ανάγκες του ατόμου θεωρείται αγαθό, και χαρακτηρίζεται οικονομικό αγαθό όταν οι άνθρωποι δεν μπορούν να το αποκτήσουν εύκολα και πρέπει να είναι μοιρασμένο αναλογικά. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό «προϊόν» διακρίνεται από οικονομικής πλευράς σε δύο κατηγορίες (Σαΐτη, 2000).

1) **Την καταναλωτική εκπαίδευση**, η οποία περιλαμβάνει εκείνο το τμήμα του προϊόντος που συμβάλλει σε μια πληρέστερη απόλαυση της ζωής. Ειδικότερα, είναι εκείνο το τμήμα που ικανοποιεί τις ανάγκες του καταναλωτή αφού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον εμπλουτισμό των γνώσεων του ατόμου, ή για απασχόληση και αναβάθμιση άλλων υλικών αγαθών και υπηρεσιών.

Η εκπαίδευση λοιπόν, σύμφωνα με τη Σαΐτη (2000) μπορεί να θεωρηθεί ως καταναλωτικό αγαθό όταν η γνώση που αποκτά το άτομο προάγει την ικανότητά του:

- α) να αναπτύσσεται πνευματικά, συναισθηματικά και κοινωνικά
- β) να σκέφτεται κριτικά και συλλογιστικά
- γ) να αποκτά εργαλεία και βασικές δεξιότητες
- δ) να σέβεται την πνευματική του κληρονομιά
- ε) να αναπτύσσει μια θετική στάση απέναντι στην οικογένεια, στο έθνος και στον κόσμο.
- στ) να δαπανά τον ελεύθερο χρόνο του εποικοδομητικά.

2) **Την επενδυτική εκπαίδευση**, η οποία περιλαμβάνει εκείνο το τμήμα του προϊόντος, το οποίο αυξάνει την αμοιβή του ατόμου που εκπαιδεύεται για την εξειδικευμένη εργασία που προσφέρει (Musgrave, 1996). Ένα χαρακτηριστικό που φανερώνει ότι η εκπαίδευση είναι επενδυτικό αγαθό είναι το ύψος του ΑΕΠ. Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί ότι όσο πιο πλούσια είναι μια κοινωνία τόσο μεγαλύτερο ποσοστό εισοδήματος διοχετεύεται στην εκπαίδευση προκειμένου να αυξηθεί και να βελτιωθεί το επίπεδο των γνώσεων του εργατικού δυναμικού μιας χώρας (Vaizey, 1961). Η εκπαίδευση είναι λοιπόν και επένδυση γιατί αυξάνει και βελτιώνει τις γνώσεις και τις ικανότητες του εργατικού δυναμικού μιας χώρας και κατ' επέκταση την παραγωγή αγαθών (Σαΐτη, 2000).

1.5 Οφέλη της εκπαίδευσης

Τα οφέλη από την εκπαίδευση είναι πολυδιάστατα και διαχέονται σε πλήθος τομέων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Σκοπός του εκπαιδευτικού συστήματος δεν είναι μόνο να παράγει άμεσα εκπαιδευτικά οφέλη αλλά να δημιουργήσει και μακροχρόνια οφέλη, αφού η εκπαίδευση συμβάλλει τόσο στην οικονομική ανάπτυξη όσο και στη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου (Σαΐτη, 2000). Εν συντομία, αναφέρονται παρακάτω τα κυριότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη διεθνή βιβλιογραφία για το συγκεκριμένο θέμα.

Ιδιωτικά οφέλη

Ένα μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας ασχολείται με την επίδραση της εκπαίδευσης του ατόμου στο επίπεδο του προσωπικού του εισοδήματος. Η πλειονότητα των μελετών αυτών αναφέρεται στα εισοδήματα από εργασία και σχετίζεται με τη θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η συγκεκριμένη θεωρία καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι δεδομένων των άλλων παραγόντων, σε μια πλήρως ανταγωνιστική κοινωνία τα εισοδήματα από εργασία των ατόμων με διαφορετικό επίπεδο εκπαίδευσης θα διαφέρουν. Συγκεκριμένα, έρευνες έχουν μελετήσει την επίδραση της εκπαίδευσης σχετικά με τις αποδοχές, οι οποίες και επιβεβαιώνουν πως υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των δύο. Αυτό σημαίνει, ότι τα μορφωμένα άτομα κερδίζουν περισσότερα χρήματα κατά μέσο όρο από τα λιγότερα μορφωμένα άτομα ή άτομα με λιγότερα προσόντα τους και αυτό γιατί, όσο περισσότερη μόρφωση αποκτά το άτομο τόσο ικανότερο γίνεται στην αναζήτηση και αφομοίωση, νέων πληροφοριών, στην απόκτηση δεξιοτήτων και στην εξοικείωσή του με νέες τεχνολογίες (Bartel and Lichtenberg, 1991). Η θετική αυτή επίδραση της εκπαίδευσης σχετικά με τις αποδοχές ενθαρρύνει τους νέους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και πέραν της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, διότι γίνεται δεκτό ότι οι υποψήφιοι φοιτητές γνωρίζουν τη θετική αυτή σχέση (Manski, 1993; Botelho and Pinto 2004).

Τις τελευταίες δεκαετίες οι μελέτες σχετικά με την επίδραση της εκπαίδευσης στα κέρδη έχουν αυξηθεί. Μια από τις πρώτες μελέτες για τα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη της εκπαίδευσης πραγματοποιήθηκε από τους Williams and Gordon (1981) στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η μελέτη αυτή είχε ως στόχο να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ των εκπαιδευτικών προσόντων και τις μέσες αποδοχές. Το συμπέρασμα της έρευνας αυτής, ήταν ότι τα άτομα διέθεταν μια αρκετά «ακριβή» γνώση που τους επέτρεπε να απαιτούν υψηλά κέρδη. Τέλος, ένα άλλο εύρημά της ήταν ότι οι άνδρες αναμένουν υψηλότερα κέρδη από τις γυναίκες.

Ωστόσο, το μορφωτικό επίπεδο του εργαζομένου δεν επηρεάζει μόνο τις οικονομικές απολαβές, αλλά έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι δημιουργεί συνθήκες μεγαλύτερης

εργασιακής σταθερότητας και ενισχύει την κινητικότητα του εισοδήματος προς τα πάνω (Mincer, 1993).

Όλα τα παραπάνω έρχονται να τα επιβεβαιώσουν τα τελευταία στοιχεία του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών (2006), τα οποία έδειξαν ότι περίπου το 75% των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επέλεξαν να εισαχθούν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση για κοινωνικοοικονομικούς και ψυχολογικούς λόγους. Παράλληλα, άλλες μελέτες έδειξαν ότι οι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούν την Τριτοβάθμια εκπαίδευση αναγκαία για μια θέση στο δημόσιο τομέα κάτι που αναδεικνύει ότι το μορφωτικό επίπεδο του εργαζομένου δεν επηρεάζει μόνο τις οικονομικές απολαβές αλλά και δημιουργεί και συνθήκες μεγαλύτερης εργασιακής σταθερότητας.

Κοινωνικά οφέλη

Από την άλλη, πολλοί παρατηρητές υποστηρίζουν ότι η εκπαίδευση προσφέρει σημαντικές κοινωνικές παροχές οι οποίες αναφέρονται κυρίως στη βελτίωση της ποιότητας εργασίας καθώς επίσης και στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου τόσο του ίδιου του ατόμου όσο και της κοινωνίας. Συγκεκριμένα τα κοινωνικά οφέλη που προσφέρει η εκπαίδευση συμβάλλουν:

- Στην αύξηση της ποιότητας και της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού αφού τα άτομα αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις και γνώσεις υψηλής ποιότητας.
- Στη μείωση της εγκληματικότητας.
- Στη μείωση της φτώχειας μειώνοντας την εισοδηματική ανισότητα.
- Καλύτερη κατάσταση υγείας (προληπτική ιατρική, άσκηση, προσεγμένη διατροφή).
- Καταναλωτική αποτελεσματικότητα.
- Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Πολιτική σταθερότητα και δημοκρατικές διαδικασίες.
- Μείωση βρεφικής θνησιμότητας (Mc Mahon, 1999; Σαΐτη, 2000,)

Σχετικά με τη μείωση της βρεφικής θνησιμότητας και της μείωσης του γάμο ο καθηγητής McMahon (1999) υποστηρίζει ότι στις φτωχές χώρες, το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των κοριτσιών συνδέεται με χαμηλότερα ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας και μειωμένης γεννητικότητας. Επιπλέον, μορφωμένες γυναίκες καθυστερούν τη διαδικασία του γάμου και επιλέγουν να μην έχουν πολλά παιδιά. Τέλος, η εκπαίδευση της μητέρας συμβάλλει τόσο στην βελτίωση της ποιότητας των βρεφών που γεννιούνται όσο και στην μελλοντική αύξηση της ποιότητας ζωής των επόμενων γενεών.

Συμπερασματικά, η κοινωνία μπορεί να ωφεληθεί σημαντικά από τη μεγάλη παραγωγή και το καλύτερο βιοτικό επίπεδο, από μια αυξημένη παροχή αποτελεσματικής ηγεσίας σε κάθε επίπεδο και από τον εμπλουτισμό του πολιτισμού της μέσα από την απελευθέρωση μεγαλύτερης δημιουργικότητας σε περισσότερους ανθρώπους (Σαϊτή, 2000:171).

1.6 Σημασία του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Η επιλογή επαγγέλματος είναι μια διαδικασία η οποία εξαρτάται από την προσωπικότητα του ατόμου και η οποία συνδέεται άμεσα με το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει το άτομο.

Η λήψη επαγγελματικής απόφασης ξεκινά στην εφηβική ηλικία όπου ο νέος καλείται να διαλέξει ένα είδος σπουδών ή να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Οι έφηβοι καλούνται να πάρουν σημαντικές αποφάσεις για τη ζωή τους, οι οποίες θα επηρεάσουν το μέλλον τους ανεξάρτητα εάν έχουν ή δεν έχουν την κατάλληλη ωριμότητα για να πάρουν την κατάλληλη και σωστότερη απόφαση η οποία θα διαμορφώσει το μελλοντικό τρόπο ζωής και την ποιότητά της.

Ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την επιλογή επαγγέλματος. Ο ρόλος της οικογένειας είναι σημαντικός, αφού οι επαγγελματικές προτιμήσεις και οι στάσεις των νέων ξεκινούν από την παιδική ηλικία. Πιο συγκεκριμένα, από μικρά παιδιά υιοθετούν τις επαγγελματικές ασχολίες των γονιών τους.

Όσο μεγαλώνει το άτομο-μαθητής, προβληματίζεται όλο και περισσότερο, ζητώντας πληροφορίες για τα επαγγέλματα που τον ενδιαφέρουν, επιθυμεί να μάθει ποια είναι τα οφέλη που του παρέχει το κάθε επάγγελμα, πόση κοινωνική καταξίωση του προσφέρουν κ.ο.κ. Οι απαντήσεις στους προβληματισμούς του μπορούν να δοθούν με τη βοήθεια του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Ορισμένοι μελετητές, στο παρελθόν κυρίως, χαρακτήριζαν τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, ως μια στατική διαδικασία διάγνωσης των επαγγελματικών κλίσεων, των διαφορών και των ικανοτήτων του ατόμου. Περιείχε συνήθως απλές συμβουλές που βοηθούσαν τα άτομα να επιλέξουν μια επαγγελματική κατεύθυνση.

Αντίθετα, σήμερα οι περισσότεροι από αυτούς που ασχολούνται με τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό υποστηρίζουν ότι έχει την έννοια του κοινωνικού θεσμού. Συγκεκριμένα, αποσκοπεί να βοηθήσει το άτομο να πάρει μόνο του τις πιο κατάλληλες για τον εαυτό του αποφάσεις όσον αφορά στην επαγγελματική του ζωή και την προετοιμασία του γι' αυτήν, έχοντας την πλήρη συνείδηση των συνεπειών της απόφασής του και να τον βοηθήσει να ενταχθεί χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες στην αγορά εργασίας.

Ωστόσο, μέσα από τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό δεν επιδιώκεται μόνο η προετοιμασία του ατόμου για την επαγγελματική και γενικότερα για την ενεργό ζωή, αλλά και η κοινωνική ισορροπία σε παραγωγικό προσωπικό και η καλύτερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού που αυτή διαθέτει.

Πιο αναλυτικά, αποστολή του Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι:

1) Να βοηθά τα άτομα να γνωρίσουν και να αποδεχθούν τον εαυτό τους, να συνειδητοποιήσουν τις ικανότητες και τις αδυναμίες τους ώστε να γνωρίζουν τι μπορεί να απαιτήσουν από τη ζωή και να μάθουν ποια είναι τα ενδιαφέροντά τους που θα τον οδηγήσουν στην ορθότερη επαγγελματική επιλογή

2) Να διευκολύνει του νέους να γνωρίσουν όσο το δυνατό καλύτερα τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται σε κάθε περίοδο της ζωής τους και να τις αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ώστε να λάβουν σωστές αποφάσεις για την επιλογή σπουδών ή επαγγέλματος

3) Να προετοιμάσει να άτομα να λαμβάνουν αποφάσεις για το μέλλον τους, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών που αυτές μπορεί να έχουν τόσο για τον εαυτό τους όσο και για το κοινωνικό σύνολο

4) Να παρακολουθεί την εξέλιξη των επαγγελματικών αποφάσεων των ατόμων και να τα βοηθά μέσα από τη διαδικασία της ανατροφοδότησης να κάνουν τις κατάλληλες αναθεωρήσεις ώστε να προσαρμόζονται στα νέα επαγγελματικά δεδομένα

5) Να βοηθήσει τους μαθητές να επιλέξουν σχολικές ή ακαδημαϊκές κατευθύνσεις που να ανταποκρίνονται στις ικανότητες, στις φιλοδοξίες τους και στις κλίσεις τους ώστε να μειωθεί η σχολική αποτυχία και να αμβλυνθεί η σχολική διαρροή

6) Να επιτύχει την ικανοποιητική προσαρμογή στα εργασιακά περιβάλλοντα

7) Να συμβάλλει στην αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού κάθε χώρας και στην ισόρροπη κατανομή του στους διάφορους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας, αντιμετωπίζοντας έτσι την υπερπροσφορά ή την έλλειψη εργατικού δυναμικού στους διάφορους τομείς της αγοράς εργασίας και

8) Να μελετά και να ερευνά θέματα που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, τις μεθόδους, τα μέσα και τις διαδικασίες συμβουλευτικής πληροφόρησης των ενδιαφερομένων, τα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, την ικανοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την ικανοποίηση από την εργασία και με ότι άλλο προαναφέρθηκε παραπάνω (Κασσωτάκης, 2004).

Συμπερασματικά λοιπόν, ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός είναι ένας συνδυασμός ενημέρωσης, διερεύνησης και προετοιμασίας που στοχεύει στην ένταξη του ατόμου στην

παραγωγική διαδικασία η οποία θα βρίσκεται σε αρμονία με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές του (Νικολάου, 1996).

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί πραγματοποιείται η ανάλυση των παραγόντων που επηρεάζουν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση, ένα θέμα που απασχολεί ένα μεγάλο αριθμό ερευνητών.

Κεφάλαιο 2^ο : Παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μιλώντας για εκπαίδευση στην Ελλάδα, και ειδικότερα για πανεπιστημιακή εκπαίδευση αναφερόμαστε σ' ένα αγαθό, το οποίο προσφέρει κοινωνικό κύρος, καταξίωση και εισοδηματικό *status*, χαρακτηριστικά, τα οποία προσφέρουν στο άτομο κοινωνική ευημερία καθώς επίσης, και ατομική και κοινωνική καταξίωση. Συνεπώς, νέοι επιδιώκουν όλο και περισσότερο να εξασφαλίσουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, διότι έχει ταυτιστεί με την κοινωνικοοικονομική απόκτηση κοινωνικού γοήτρου και χρησιμοποιείται ως μέσο εξασφάλισης καλύτερων όρων ζωής και καταξίωσης (Κυρίδης, 1997).

Το σύστημα της επιλογής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση βρίσκεται στο προσκήνιο της επικαιρότητας και της κοινωνικής διαμάχης τα τελευταία τριάντα χρόνια. Οι κοινωνικές διεκδικήσεις στοχεύουν όχι μόνο στο δικαίωμα συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και στη δικαιότερη κατανομή των κοινωνικών και επαγγελματικών θέσεων, όπου εξασφαλίζονται μέσα από την εκπαίδευση (Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, 1998).

Όπως συγκεκριμένα αναφέρει ο Κυρίδης (1997) πολλοί θα ήθελαν να σπουδάσουν, αλλά λίγοι τελικά το καταφέρνουν. Αυτό, από τη μία είναι αποτέλεσμα της αδυναμίας των πανεπιστημίων να απορροφήσουν όλους τους νέους υποψήφιους και από την άλλη είναι αποτέλεσμα κοινωνικών μεταβλητών, όπως το εισόδημα των οικογενειών, τα έξοδα που θα πρέπει να κάνουν για να προετοιμαστεί το παιδί αλλά και για να φοιτήσει ή ακόμα και η στάση τους και η νοοτροπία τους απέναντι στην εκπαίδευση. Παρόλα αυτά, επειδή για πολλούς γονείς και πολλούς νέους η πανεπιστημιακή εκπαίδευση αποτελεί το «χρυσό κλειδί» για καλύτερες ευκαιρίες στη ζωή, ο ανταγωνισμός για την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι έντονος (Saiti and Mitrosili, 2005). Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος βρέθηκε ότι ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 ήταν 170.422 και το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 παρατηρείται μία αύξηση της τάξεως 0,9% που σημαίνει ότι ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε σε 171.882 στοιχεία που δείχνουν την αυξημένη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, γίνεται εμφανής η έντονη επιθυμία των νέων να

αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις και εμπειρίες, ή να ανελιχθούν επαγγελματικά, ο καθένας βέβαια για τους δικούς του λόγους, για τους οποίους, γίνεται εκτενέστερη ανάλυση στα επόμενα κεφάλαια.

2.1 Ο ρόλος των γονέων στις εκπαιδευτικές επιλογές των νέων

«Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους και στη διαδικασία επιλογής της καριέρας τους επιταχύνθηκε πρόσφατα, γεγονός που προκαλεί μια ανησυχία στους φορείς χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής» (Saiti and Mitrosili, 2005).

Στις περισσότερες χώρες, η μετάβαση από την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θεωρείται η πιο κρίσιμη φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Saiti and Mitrosili 2005). Θεωρείται κρίσιμη, γιατί οι νέοι καλούνται να πάρουν σημαντικές αποφάσεις για τη μετέπειτα ζωή τους, οι οποίες θα επηρεάσουν το μέλλον τους ανεξάρτητα εάν έχουν ή δεν έχουν την κατάλληλη ωριμότητα για να πάρουν την σωστή απόφαση, η οποία στη συνέχεια θα διαμορφώσει και τον μελλοντικό τρόπο ζωής τους (Παπάνης κ.α , 2007).

Η συγκεκριμένη επιλογή επηρεάζει σημαντικά τη λειτουργία του εκπαιδευτικού και του κοινωνικοοικονομικού συστήματος. Οι μελλοντικές ευκαιρίες εργασίας που πρόκειται να συμβάλλουν στην ικανοποίηση και στην επαγγελματική εξέλιξη του νέου, είναι μια οδυνηρή διαδικασία όχι μόνο για τους ίδιους τους έφηβους αλλά και για τους γονείς τους, αφού διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Έλληνες γονείς προτρέπουν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο) και όχι τεχνικές σχολές διότι θεωρούν πως οι τεχνικές σχολές παρέχουν ένα χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και αποτελούν εμπόδιο στη σταδιοδρομία του παιδιού τους προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Saiti and Mitrosili, 2005).

Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφώνησαν και άλλοι ερευνητές οι οποίοι με τη σειρά τους κατέληξαν στο ότι η επαγγελματική εκπαίδευση έχει υποτιμηθεί επειδή δεν αποτελεί προϋπόθεση για εισαγωγή σε πανεπιστήμια (Reich, 1983; Silberman, 1986; O' Connor and Trussel, 1987; Catri and Barrick, 1996; Jacobs, 2001). Υποστηρίζεται, ότι η Τεχνική εκπαίδευση θεωρείται κατάλληλη για τους νέους που δεν έχουν ικανότητα στην κατανόηση και εκμάθηση θεωρητικών εννοιών. Επίσης, αυτό που παρατηρείται στο σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, είναι πως τα προγράμματα των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα κυρίως στη θεωρία, με αποτέλεσμα να μην προετοιμάζονται οι φοιτητές για τις πιο πρακτικές πλευρές της ζωής που σχετίζονται άμεσα με την απασχόληση, αλλά αντίθετα, να στοχεύουν στη μετάδοση των γνώσεων που θα τους δίνουν όλα τα απαραίτητα

εφόδια που θα τους επιτρέπουν να είναι πετυχημένοι όσον αφορά το «γνωστικό τομέα» (Papanastassiou and Michaelides, 1988).

Από την άλλη πλευρά, η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση θεωρείται από πολλούς γονείς, ως το μέσο που θα εξασφαλίσει στα παιδιά τους μια άνετη και καλά αμειβόμενη εργασία σε μια κοινωνία που τα υψηλά ποσοστά της ανεργίας κυριαρχούν. Πιστεύουν ότι, μέσω αυτής οι νέοι θα αποκτήσουν ικανότητες και δεξιότητες απαραίτητες για την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και της οικονομικής ανάπτυξης (Schultz, 1961; Colman and Nixon, 1994; Todaro, 1996). Οι γονείς θεωρούν πως είναι καθήκον τους να παρέχουν στα παιδιά τους όσο το δυνατόν περισσότερη εκπαίδευση, ώστε να μπορούν να ξεφύγουν από τη φτώχεια που μπορεί ενδεχομένως να ζουν οι ίδιοι μέσα σε αυτή (Persianis, 1981; Stocke, 2007) αφού πιστεύουν πως το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο προσφέρει καλύτερες αμειβόμενες θέσεις εργασίας (Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997).

Σύμφωνα με άλλους μελετητές, φαίνεται επίσης, πως οι γονείς που επιθυμούσαν σε μεγάλο βαθμό να συνεχίσουν τα παιδιά τους στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, για να έχουν μετέπειτα πρόσβαση στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού των παιδιών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Demetriades, 1989; Eliophotou- Menon, 1998). Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με την αργή ανταπόκριση του εκπαιδευτικού συστήματος, στο διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό περιβάλλον της αγοράς εργασίας, είχε ως συνέπεια την αύξηση του ποσοστού της ανεργίας (Σαΐτη, 2000).

Το φαινόμενο της ανεργίας όπως είναι φυσικό, κάνει πολλούς γονείς να ανησυχούν για τη σταδιοδρομία των παιδιών τους καθώς πιστεύουν πως τα σχολεία δεν έχουν τη δυνατότητα να στρέψουν τους νέους στις κατάλληλες κλίσεις. Πιο συγκεκριμένα, έρευνες, δείχνουν ότι οι γονείς που έχουν περισσότερες γνώσεις πάνω σε θέματα σταδιοδρομίας και ανάπτυξης, συμβουλεύουν και επηρεάζουν σημαντικά την επαγγελματική σταδιοδρομία των παιδιών τους, συγκριτικά με άλλους που δε διαθέτουν ανάλογες γνώσεις (Splete, Freeman and George, 1985; McCracken and Odell, 1988; Kotrlík and Harrison, 1989). Τα παραπάνω ευρήματα έρχεται να τα επιβεβαιώσει και μια άλλη έρευνα, αυτή του Evans Hairston (2000). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η επαγγελματική πορεία των νέων, επηρεάζεται από την επιθυμία τους να μιμηθούν το ρόλο, τη συμπεριφορά, την υψηλή ακαδημαϊκή καριέρα και τις προσδοκίες των γονέων τους. Ακόμη, ένας άλλος παράγοντας που συνέβαλε ουσιαστικά στις μελλοντικές τους αποφάσεις ήταν η υποστήριξη των γονέων δηλαδή το ενδιαφέρον που έδειχναν ώστε να ανακαλυφθούν οι κλίσεις και ικανότητες των παιδιών τους στον επαγγελματικό τομέα.

Συνεπώς, το οικογενειακό περιβάλλον, επιδρά σημαντικά τόσο στην εκπαιδευτική, όσο και στην επαγγελματική πορεία του νέου. Για το λόγο αυτό, στην επόμενη υποενότητα θα γίνει

περαιτέρω μελέτη και ανάλυση των συνθηκών και ιδιομορφιών που παρουσιάζει το οικογενειακό περιβάλλον τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες χώρες.

2.2. Οικογενειακά Χαρακτηριστικά

Παρά τις μεγάλες αλλαγές που έχουν συμβεί στην ελληνική οικογένεια μετά το 1960 όπου οι γυναίκες πλέον συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό προκειμένου να συμβάλουν και εκείνες στο οικογενειακό εισόδημα, μειώθηκε ο αριθμός των γάμων και ο αριθμός των γεννήσεων, συνεχίζει η οικογένεια να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οργάνωση της ζωής του παιδιού ασκώντας επιρροή στις μελλοντικές επαγγελματικές του επιλογές (Μαστοράκη, 1994; Papadioti, 1994; Γεωργάς, 1994; Αποστολόπουλος, 1996; Θεοδοροπούλου, 2002).

Η επιρροή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους και στις επαγγελματικές τους επιλογές εξαρτάται από μια σειρά κοινωνικοοικονομικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, η δομή, τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, οι αξίες της οικογένειας, το μέγεθός της, το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων, η επίβλεψη στο σπίτι, οι φιλοδοξίες και οι προσδοκίες τους, καθορίζουν την έκταση της συμμετοχής των γονέων στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους (Eliophotou-Menon 1997, Κασσωτάκης, 1991;1999; Καζαμίας και Κασσωτάκης, 1995).

Σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (2004) η οικογένεια συντελεί στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ανθρώπου και επηρεάζει τόσο την επαγγελματική όσο και τη γενική του ανάπτυξη με δύο τρόπους: α) συνειδητά και β) μη συνειδητά. Τα μέλη της οικογένειας και κυρίως τα άτομα εκείνα που ελέγχουν τον τρόπο ζωής του ατόμου, δηλαδή οι γονείς, επηρεάζουν συνειδητά την ανάπτυξή του, μέσω των προσδοκιών τους, των επιθυμιών τους, των ευκαιριών για τις σπουδές που μπορεί να του προσφέρουν, τις αρχές και τις αξίες που επιδιώκουν να δώσουν.

Από την άλλη «μη συνειδητά» το επηρεάζουν με την οικονομική τους κατάσταση, με το πολιτιστικό τους επίπεδο, με το επίπεδο μόρφωσής τους, με το είδος των σπουδών που έχουν κάνει οι γονείς, με τον τρόπο ζωής και γενικά με το πρότυπο που προσφέρουν οι ίδιοι. Έτσι, λοιπόν, παρακάτω, θα γίνει αναφορά για το πώς οι γονείς επιδρούν στις επαγγελματικές και εκπαιδευτικές επιλογές των νέων συνειδητά και μη συνειδητά.

2.2.1 Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας

Το άτομο επηρεάζεται από τα ερεθίσματα που δέχεται από το οικογενειακό του περιβάλλον και αυτά με τη σειρά τους καθορίζουν όλους τους τομείς της ζωής του. Έτσι, λοιπόν, ένα σημαντικό κριτήριο που μπορεί να εξασφαλίσει την επιτυχία ενός ατόμου τόσο στον εκπαιδευτικό όσο και στον επαγγελματικό τομέα είναι το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας (Kane, 1995; Blau, 1999; Weinberg, 2001).

Το οικογενειακό εισόδημα σύμφωνα με τον Li (2007) μπορεί να χρησιμεύσει ως πηγή εισοδήματος για τους σπουδαστές που επιδιώκουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και ως «δίκτυ ασφαλείας» σε περίπτωση που η προσπάθεια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποδειχτεί ανεπιτυχής. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν την εκπαίδευση επειδή, είναι λιγότερο δαπανηρή. Επιπρόσθετα, εκτός από το γεγονός ότι παιδιά με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρουσιάζουν και μεγαλύτερη πιθανότητα να εισαχθούν σε σχολές υψηλού κοινωνικού κύρους. Έρευνες, έδειξαν ότι φοιτητές προερχόμενοι από μεσαία και ανώτερα κοινωνικοοικονομικά επίπεδα επιλέγουν σχολές με υψηλό κύρος σε αντίθεση με τους φοιτητές που προέρχονται από χαμηλές κοινωνικοοικονομικές τάξεις που στην πλειονότητά τους εισάγονται στα “μη αναγνωρισμένα” πανεπιστήμια (Sazama, 1994; Dundar and Lewis, 1999; Li, 2007; Wu, 2009). Συγκεκριμένα, οι ιατρικές σχολές, οι νομικές ή οι σχολές του Πολυτεχνείου είναι κυρίως επιλογές των μεγαλο-μεσοαστικών στρωμάτων, ενώ στις Βιομηχανικές, Εμπορική και Πάντειο, η πλειοψηφία των φοιτητών προέρχεται από λαϊκές τάξεις (Φραγκουδάκη, 1985).

Κατά συνέπεια, το επίπεδο των διαφορετικών κοινωνικών αξιών που επικρατεί στα διάφορα κοινωνικά στρώματα έχει επιπτώσεις στις διαφορετικές ευκαιρίες και συγκεκριμένα στις διαφορετικές προσβάσεις που έχουν τα άτομα για να επιτύχουν συγκεκριμένα επίπεδα εκπαίδευσης (Κασιμάτη, 1998). Ειδικότερα, στοιχεία που υπάρχουν τόσο για τη χώρα μας, όσο και για άλλες, δείχνουν ότι τα συστήματα επιλογής σε όλες τις βαθμίδες και ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ευνοούν τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα διότι τα συστήματα αυτά βασίζονται στη σχολική επίδοση του μαθητή η οποία εξαρτάται από μια σειρά κοινωνικών παραγόντων όπως το φύλο, ο τόπος καταγωγής κ.λ.π που την καθορίζουν. Αντίθετη, άποψη με τα παραπάνω ευρήματα των ερευνών έχει η Shea (2000), η οποία αναλύει τη σχέση ανάμεσα στο οικογενειακό εισόδημα και στο μορφωτικό επίπεδο των παιδιών και βρίσκει ότι τα χρήματα των γονέων δεν έχουν άμεση σχέση με την μόρφωση των παιδιών.

Ακόμη, έρευνες, έχουν διαπιστώσει ότι υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των στάσεων των γονιών και της επαγγελματικής ωριμότητας των παιδιών. Σύμφωνα , με τους Lewis and

Looney (1983) σημαντικό ρόλο στη δημιουργία των παραπάνω στάσεων διαδραματίζει το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονιών. Όπως αναφέρουν συγκεκριμένα, οι γονείς που ανήκουν στην εργατική τάξη έχουν χαμηλότερες μορφωτικές και επαγγελματικές προσδοκίες για τα παιδιά τους σε σύγκριση με τους γονείς που ανήκουν σε ανώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα. Αναλυτικότερα, οι προσδοκίες και οι στάσεις των γονιών που προέρχονται είτε από ανώτερα είτε από κατώτερα κοινωνικά στρώματα μπορεί να είναι ίδιες, αλλά διαφέρουν ως προς τη σημασία που αποδίδουν στη μόρφωση. Ειδικότερα, γονείς που προέρχονται από χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο βλέπουν τη μόρφωση ως ένα μέσο που θα τους εξασφαλίσει την οικονομική ασφάλεια. Αντίθετα, οι γονείς υψηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου τη θεωρούν ένα μέσο εξασφάλισης προσωπικής ανέλιξης (Reagor and Rehm 1995; Γεωργίου, 2000). Τα παραπάνω αποδεικνύουν ότι το κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον είναι αυτό που καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τη σχολική επίδοση και την κοινωνική επιτυχία του παιδιού (Πυργιωτάκης, 1998).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί και η σχέση ανάμεσα στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας και στις σπουδές στο εξωτερικό. Οι σπουδές στο εξωτερικό εξαρτώνται από την οικονομική κατάσταση των γονέων. Αυτό έρχεται να το επιβεβαιώσει ο Wang (2003) ο οποίος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μια αύξηση των διδάκτρων οδηγεί στη μείωση των ευκαιριών των φτωχών και χαμηλού εισοδήματος προπτυχιακών φοιτητών διότι, η αύξηση του κόστους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση όπως ήταν φυσικό δημιουργεί μεγαλύτερη οικονομική πίεση στους συγκεκριμένους φοιτητές. Κατά συνέπεια, σε μια αύξηση των πανεπιστημιακών διδάκτρων εκτιμάται μείωση του ποσοστού εγγραφής στα πανεπιστήμια (Kane, 2003).

Από την άλλη πάλι, ακόμα και τα πανεπιστήμια τα οποία δεν έχουν δίδακτρα δεν θεωρούνται ότι προσφέρουν δωρεάν εκπαίδευση. Παρόλο που δεν υπάρχουν δίδακτρα, οι φοιτητές είναι υπεύθυνοι να καλύψουν το κόστος διαβίωσής τους, αλλά και ένα κόστος ευκαιρίας με τη μορφή απώλειας εισοδήματος στην αγορά εργασίας και την εμπειρία. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα που δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις παραπάνω ανάγκες μπορούν να επιλέξουν να μην συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη εκπαίδευση (Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005).

2.2.2 Μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας

Επιστήμονες απ' όλο τον κόσμο, θεωρούν ότι το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και της μητέρας είναι κατ' εξοχήν ένας σημαντικός παράγοντας όπου σε συνδυασμό και με άλλα στοιχεία μπορεί να θεωρηθεί ως μια ένδειξη της ενδεχόμενης αποτυχίας ή επιτυχίας των παιδιών στο σχολείο (Κασιμάτη 1998; Kan and Tsai, 2005).

Είναι βέβαιο, ότι, ο τρόπος με τον οποίο μεγαλώνουν οι γονείς τα παιδιά, επηρεάζεται από το μορφωτικό τους επίπεδο, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει άμεσα την προσωπικότητα των παιδιών και κατ' επέκταση έμμεσα τη σχολική τους επιτυχία. Σε ένα οικογενειακό περιβάλλον που οι γονείς έχουν υψηλή μόρφωση και κατά συνέπεια ανώτερο εργασιακό ρόλο, το παιδί έχει τη δυνατότητα να βιώνει την εμπειρία της επιτυχίας μέσα από αυτά τα πρότυπα, αποκτώντας και το ίδιο, παρόμοιες επιλογές για το δικό του μέλλον.

Παράλληλα, ένα μορφωμένο οικογενειακό περιβάλλον, παρέχει στο παιδί σωστή πληροφόρηση για εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διεξόδους ενθαρρύνοντας το να συνεχίσει τις σπουδές του στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (Πάντα, 1998). Μάλιστα, ιδιαίτερα το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας, αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην παροχή ιδιωτικής εκπαίδευσης (φροντιστήρια) προς το παιδί, προκειμένου να ανταποκριθεί με επιτυχία στα σχολικά μαθήματα (Tansel and Bircan, 2006). Επιπρόσθετα, ο ρόλος της μητέρας έχει καθοριστική σημασία στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού. Αυτό μπορεί να οφείλεται, στο γεγονός ότι στην Ελλάδα, όπως αναφέρουν οι Κατσίλλης και Λώλου (1999) οι μητέρες είναι εκείνες που αναλαμβάνουν την επίβλεψη των παιδιών τους στις σχολικές εργασίες σε αντίθεση με τον πατέρα. Στο ίδιο ακριβώς συμπέρασμα κατέληξε και μια παλαιότερη έρευνα (Μαρκαντώνη- Ρήγα, 1991), η οποία έδειξε ότι η μητέρα είναι εκείνη που επενδύει τον ελεύθερο χρόνο της στο παιδί της. Είναι εκείνη η οποία ασχολείται με την επίδοση του παιδιού της, φροντίζει να ενημερώνεται από τους καθηγητές ανά τακτά χρονικά διαστήματα και είναι η πρώτη που εντοπίζει τυχόν δυσχέρειες στην ακαδημαϊκή πορεία του παιδιού της.

Βέβαια, όλα τα παραπάνω, δε σημαίνουν ότι ο πατέρας δεν έχει καμία επίδραση στη διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Η επίδρασή του φαίνεται κυρίως στο πολιτισμικό επίπεδο του παιδιού, καθώς του μαθαίνει όλες εκείνες τις αξίες, αρχές και τα ιδανικά με τα οποία πρέπει να πορεύεται στη ζωή του. Τα εφόδια αυτά, ωστόσο ο πατέρας τα αποκτά μέσω του μορφωτικού του επιπέδου και της επαγγελματικής του πορείας. Το οικογενειακό περιβάλλον, λοιπόν, με τα πρότυπα που δίνει στο παιδί, με τους προσανατολισμούς, τις κατευθύνσεις καθώς και το μορφωτικό κεφάλαιο που διαθέτει, επηρεάζει θετικά ή αρνητικά τη σχολική σταδιοδρομία του (Kan and Tsai, 2005). Παιδιά που ανατρέφονται μέσα σε ένα πλούσιο μορφωτικό περιβάλλον αποκτούν από νωρίς υψηλό κοινωνικό υπόβαθρο και ανεπτυγμένο γλωσσικό όργανο, με

αποτέλεσμα να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εισαχθούν στη τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σύγκριση με τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (Κουλουγλιώτης, 1995; Κυρίδης, 1997; Liu et. al 2006).

Η Λαμπίρη-Δημάκη (1982) ερευνήσε την σχέση ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και της εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας του παιδιού. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα αποτελέσματα της έρευνάς της διαπιστώθηκε, ότι μόνο το 1% των φοιτητών είχαν πατέρα αγράμματο και το 10% του δείγματος πατέρα σχεδόν αγράμματο. Από την άλλη πλευρά, το 30% των φοιτητών του δείγματος είχαν πατέρα απόφοιτο Γυμνασίου και το 29% είχαν πατέρα με πανεπιστημιακή μόρφωση. Παρόμοια επίδραση παρατηρήθηκε και με μορφωτικό επίπεδο την μητέρας. Ειδικότερα, το 8% των φοιτητών είχαν μητέρες αγράμματες, το 13% σχεδόν αγράμματες (απόφοιτες λίγων τάξεων του Δημοτικού) και το 42% απόφοιτες Δημοτικού. Τέλος, το 37% των νέων προέρχονταν από μητέρες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο εκ του οποίου το 29% είχε γυμνασιακή μόρφωση και το 8% είχε αποφοιτήσει από την Ανώτατη εκπαίδευση. Ενώ θα περίμενε κανείς πως χρόνο με το χρόνο η είσοδος των νέων στα Α.Ε.Ι δεν εξαρτάται από τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά, παρατηρείται πως οι ευκαιρίες που τους δίνονται για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όχι μόνο δεν αντιμετωπίζονται, αλλά αντίθετα συνεχώς αυξάνονται και κατ' επέκταση μεγαλώνει και η ανισότητα μεταξύ τους.

Παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, παρουσιάζουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εισαχθούν σε κάποιο πανεπιστήμιο σε σχέση με τα παιδιά που προέρχονται από μη προνομιούχες οικογένειες (Κυρίδης, 1997). Αυτό που διαπιστώνεται τα τελευταία χρόνια, είναι πως ο ρόλος της οικογένειας δεν περιορίζεται μόνο στην επιρροή του παιδιού σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης στο οποίο θα φτάσει, αλλά πλέον και στην ειδικότητα την οποία πρέπει να στραφεί. Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω το σχολείο και ιδιαίτερα η ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης συσχετίζεται έντονα με την κοινωνική τάξη του νέου και έχει διαπιστωθεί ότι γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο επιζητούν περισσότερο την πανεπιστημιακή εκπαίδευση των παιδιών τους, σε σχέση με τις οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Επίσης, ένα άλλο κοινωνικό χαρακτηριστικό του οικογενειακού περιβάλλοντος, το οποίο επιδρά σημαντικά στην επιλογή των αποφάσεων του παιδιού για τη σχολή την οποία θα ακολουθήσει και συνδέεται ταυτόχρονα με το μορφωτικό επίπεδο, είναι το επάγγελμα του πατέρα.

Αναλυτικότερα, το επάγγελμα του πατέρα, χαρακτηρίζει την κοινωνική υπόσταση του ατόμου, αφού εκφράζει και προϋποθέτει για συγκεκριμένους επαγγελματικούς ρόλους, συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης (Κασιμάτη, 1998). Κυρίως για τις βιομηχανικές κοινωνίες οι επαγγελματικοί ρόλοι έχουν κεντρική σημασία. Ένα άτομο χωρίς επάγγελμα, σύμφωνα με την Πάντα (1988) είναι ουσιαστικά ένα άτομο χωρίς κοινωνική ταυτότητα. Επομένως, το

σημαντικότερο γνώρισμα της κοινωνικής θέσης για μια αστική κοινωνία είναι το επάγγελμα. Πολλοί ήταν οι ερευνητές και οι επιστήμονες από όλο τον κόσμο που ασχολήθηκαν με την κοινωνική ταξική προέλευση των φοιτητών και κατέληξαν στο ότι το εκπαιδευτικό σύστημα ως προς την κατεύθυνση της κοινωνικής αναπαραγωγής, χαρακτηρίζεται από ανισότητα (Κυρίδης, 1994). Εμπειρικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας, έδειξαν ότι τα παιδιά των επαγγελματικά κατώτερων στρωμάτων και ιδιαίτερα τα παιδιά των αγροτών υποεκπροσωπούνται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με τη συμμετοχή των παιδιών τα οποία προέρχονται από ανώτερα επαγγελματικά στρώματα. Επιστήμονες, ελεύθεροι επαγγελματίες, διευθυντές και διοικητικά στελέχη, υπάλληλοι γραφείου, έμποροι και πωλητές που αντιπροσωπεύουν το 29,3% των «γονέων των φοιτητών» καλύπτουν το 46% των φοιτητών, σε αντίθεση με τους γονείς γεωργούς, τεχνίτες και εργάτες που καλύπτουν το 63,3% του πληθυσμού, αντιπροσωπεύουν το 42,1% των φοιτητών (Πάντα, 1988).

Σε παρόμοια αποτελέσματα κατέληξε και ο Κίντης (1981), ο οποίος τόνισε ότι παιδιά που ανήκουν στις προνομιούχες τάξεις και ειδικά αυτά των ελεύθερων επαγγελματιών έχουν 21,7% πιθανότητες επιτυχίας στα Α.Ε.Ι, σε αντίθεση με τα παιδιά των αγροτών και τα παιδιά των εργατών που έχουν λιγότερες πιθανότητες 6,2% και 6,9% αντίστοιχα. Μεταγενέστερη έρευνα (Πυργιωτάκη, 2000) η οποία πραγματοποιήθηκε στην περιοχή των Αθηνών έδωσε τον ακόλουθο μέσο όρο βαθμολογίας για την επίδοση των μαθητών κατά επαγγελματική ομάδα.

Πίνακας 2.1:Επάγγελμα του πατέρα και σχολική επίδοση

Επάγγελμα πατέρα	Βαθμός σχολείου
Ανειδίκευτοι εργάτες	6,94
Αγρότες, Κτηνοτρόφοι	7,20
Ειδικευμένοι εργάτες	7,79
Κατώτεροι υπάλληλοι, βιοτέχνες	7,98
Μέσοι υπάλληλοι	9,28
Επιστήμονες, μεγαλέμποροι	9,50

Πηγή: Σαμπάνη, 2003

Τα παραπάνω στοιχεία, είναι αρκετά για να δείξουν ότι η επίδοση των μαθητών διαφοροποιείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που διαφοροποιείται και η ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους στα πλαίσια του οικογενειακού περιβάλλοντος, πριν το παιδί φοιτήσει στο σχολείο. Η ελλειμματική επίδοση των ασθενέστερων κοινωνικοπολιτιστικών τάξεων φαίνεται πως έχει άμεση σχέση με το επάγγελμα των γονιών ή με του πατέρα όπως είδαμε παραπάνω (Σαμπάνη, 2003). Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται και από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, το οποίο σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη υπό την επίβλεψη της Κούλας Κασσιμάτη (1998), έδειξε πως το 32% των αποφοίτων της ιατρικής προέρχονται από πατέρα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης έναντι του 5,5% με πατέρα χωρίς μόρφωση (ούτε Δημοτικό).

Νέοι προερχόμενοι από πατέρα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση φαίνεται να υπερτερούν επίσης στις νομικές και πολυτεχνικές σχολές σε αντίθεση, με τους νέους με πατέρα απόφοιτο Δημοτικού που επιλέγουν τις σχολές γεωπονική, δασοπονική και κτηνιατρική. Οι οικονομικές, οι σχολές κοινωνικών και πολιτικών επιστημών και οι καθηγητικές σχολές, όπως φιλολογικές και φυσικομαθηματικές σχολές προτιμώνται περισσότερο από τα παιδιά των αποφοίτων Δημοτικού παρά των αποφοίτων πανεπιστημίου με μεγάλη διαφορά. Τέλος, οι απόφοιτοι στρατιωτικών σχολών προέρχονται από πατέρες όλων των επιπέδων εκπαίδευσης, προφανώς επειδή η δωρεάν φοίτηση και η εξασφαλισμένη σταδιοδρομία αποτελούν κίνητρα για τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα να τις επιλέξουν.

Πίνακας 2.2: Ποσοστιαία κατανομή των πτυχιούχων κατά σχολή σε συσχετισμό με το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα τους (Κασιμάτη, 1998)

Απασχολούμενοι, Πτυχιούχοι Σχολών	Εκπαιδευτικό επίπεδο πατέρα						Σύνολο
	Απόφοιτοι Ανώτατης Εκπαίδευσης	Απόφοιτοι Μέσης	Ενδεικτικό Γ' τάξης Γυμνασίου	Απόφοιτοι Δημοτικού	Ούτε Δημοτικό	Δεν απάντησαν	
Νομικές	27,2	17,8	11,8	28,2	7,3	7,7	100
Οικονομικές	10,9	16,9	13,9	33,8	14,6	9,9	100
Κοινωνικών- Πολιτικών Επιστημών	13,0	14,1	20,0	29,5	14,5	8,9	100
Ιατρικές	32,4	18,5	10,2	23,6	5,5	9,8	100
Φιλοσοφικές- Θεολογικές	21,7	21,9	11,5	29,1	10,9	4,9	100
Φυσικο- μαθηματικές	23,2	17,2	13,8	29,7	11,1	5,0	100
Κτηνιατρικές- Γεωπονικές Δασοπονίας	13,8	19,1	3,9	49,3	9,1	3,9	100
Πολυτεχνικές	27,0	23,2	12,7	21,3	6,6	9,2	100
Στρατιωτικές	18,2	20,3	14,4	23,0	19,3	4,8	100
Λοιπές	45,2	21,8	11,0	11,0	11,0	-	100
Σύνολο	21,1	18,7	13,2	28,4	10,7	7,9	100

Το συμπέρασμα όλων των παραπάνω έρχεται να το δώσει ο Νούτσος (1986) ο οποίος αναφέρει πως «αν ο καθένας μας δεν ασχοληθεί με τα πιο δύσκολα προβλήματα της κοινωνικής κινητικότητας και περιοριστεί μόνο στην εκπαίδευση, θα διαπιστώσει εύκολα πως και στη σημερινή ελληνική κοινωνία, η σχολική σταδιοδρομία των μαθητών από το δημοτικό ως το πανεπιστήμιο εξαρτάται κυρίως από την κοινωνικοοικονομική θέση και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους, κάτι το οποίο πρέπει να αλλάξει όσο το δυνατό πιο γρήγορα, ώστε να εξαλειφθούν οι ανισότητες μεταξύ των νέων».

2.2.3 Ο τόπος διαμονής – τόπος γέννησης

Ο τόπος γέννησης αλλά και ο τόπος στον οποίο ζει το άτομο, σε αστικό ή αγροτικό περιβάλλον, ανήκει στην κατηγορία των κοινωνικών χαρακτηριστικών, τα οποία διαφοροποιούνται ανάμεσα στα δύο αυτά περιβάλλοντα και τα οποία, επιδρούν στις εκπαιδευτικές επιλογές των νέων. Η επίδραση του αστικού ή αγροτικού περιβάλλοντος επιδρά στο στάδιο εκπαίδευσης του νέου, με διαφορετικό όμως τρόπο το καθένα (Κασιμάτη, 1998).

Σύμφωνα με τον Κυρίδη (1997), το μέγεθος της πόλης ή της κοινότητας που ζει ένα άτομο, η πληθυσμιακή πυκνότητα, η ηλικιακή πυραμίδα, ο καταμερισμός της εργασίας, η απασχόληση των κατοίκων και το μορφωτικό τους επίπεδο, αποτελούν χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν τον βαθμό αστικοποίησης, στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες του ατόμου. Σε παγκόσμιο επίπεδο, έρευνες έχουν αποδείξει ότι η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαρτάται από τον τόπο γέννησης των υποψηφίων (Μυλωνάς, 1982; Dundar and Lewis, 1999).

Μια έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε από την Ι. Λαμπίρη-Δημάκη (1982), με σκοπό να ερευνήσει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες ανάλογα με το γεωγραφικό περιβάλλον κατέληξε στα εξής συμπεράσματα: Το πρώτο συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε, είναι ότι οι φοιτητές που προέρχονται από ημιαστικές περιοχές με πληθυσμό 2.000-10.000 κατοίκους, αλλά και αυτοί που προέρχονται από αγροτικές περιοχές (πληθυσμού μέχρι 2.000 κατοίκων) ξεκινούν για την ακαδημαϊκή τους σταδιοδρομία με λιγότερα πολιτιστικά εφόδια από τους συμφοιτητές τους που προέρχονται από την πρωτεύουσα. Άλλο συμπέρασμα, είναι πως τα μειονεκτήματα των κατοίκων των αγροτικών και ημιαστικών περιοχών οφείλονται στις οπισθοδρομικές αντιλήψεις και προλήψεις που κυριαρχούν στους γονείς οι οποίοι με τη σειρά τους τις μεταφέρουν στα παιδιά τους (Γκιζέλης κ.α, 1984). Συνεχίζοντας, οι μορφωτικές συνθήκες πλεονεκτούν στις αστικές περιοχές σε σχέση με τις αγροτικές περιοχές, καθώς στις πρώτες υπάρχει καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου και καταλλήλότερος εξοπλισμός σ' αυτό. Τέλος, ο περιορισμένος χρόνος για μελέτη που έχουν οι μαθητές των αγροτικών περιοχών λόγω της απασχόλησής τους στις αγροτικές εργασίες της οικογένειάς τους είναι ένας άλλος λόγος που συμβάλλει στη μειονεκτική τους θέση έναντι των αστικών.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την Eliophotou-Menon (1997) τα έξοδα των σπουδών αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα για την απόφαση συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τα οποία πολλές φορές συνδέονται με τον τόπο κατοικίας ο οποίος συνήθως προσδιορίζει και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονέων, το οποίο όπως αναφέρθηκε και παραπάνω διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή των νέων στα πανεπιστήμια. Ως τελικό αποτέλεσμα των παραπάνω ερευνών, είναι πως το μεγαλύτερο

ποσοστό των νέων που συνεχίζουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης προέρχονται από τις αστικές περιοχές και όχι από τις αγροτικές.

Με τα παραπάνω συμπεράσματα ήρθαν σε συμφωνία και τα ευρήματα του Li (2007) σχετικά με τις δυνατότητες μόρφωσης των ατόμων σε αγροτικές και αστικές περιοχές της Κίνας, ο οποίος κατέληξε στα εξής συμπεράσματα: οι κάτοικοι των διαφόρων γεωγραφικών διαμερισμάτων έχουν άνισες πιθανότητες να αποκτήσουν μόρφωση ανώτατου επιπέδου και η ανισότητα αυτή ευνοεί κυρίως τους κατοίκους των αστικών περιοχών. Οι ανισότητες ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την ελληνική ύπαιθρο επιβεβαιώνονται και από μεταγενέστερη έρευνα της ερευνήτριας Ι. Λαμπίρη-Δημάκη (1982) η οποία συγκέντρωσε στοιχεία από ερωτηματολόγια που μοίρασε σε 632 φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η επεξεργασία τους, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα, έδειξε ότι το 57% των φοιτητών κατάγονται από αστικά κέντρα (34% από Αθήνα και 23% από άλλες αστικές περιοχές), το 13% από ημιαστικές και το 29% από αγροτικές περιοχές. Άρα, φαίνεται πως στην Ελλάδα, κάτοικοι συγκεκριμένων περιοχών δεν έχουν τις ίδιες πιθανότητες εισαγωγής στα πανεπιστήμια με τους κατοίκους άλλων περιοχών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα συμπεράσματα του Κυρίδη (1997), ο οποίος κατέληξε στα εξής: α) Οι περιοχές των οποίων οι κάτοικοι έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο ή πιο συγκεκριμένα πανεπιστημιακή γνώση είναι, οι περιοχές που διαθέτουν πανεπιστημιακά ιδρύματα ή βρίσκονται κοντά σε τέτοιες περιοχές. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους μετακινήσεων και του κόστους σπουδών στην περίπτωση που η πόλη του πανεπιστημίου είναι και πόλη κατοικίας του φοιτητή. β) Οι περιοχές οι οποίες δεν είναι κοινωνικά και οικονομικά αναπτυγμένες όπως η Θράκη και τα Νησιά του Αιγαίου συγκεντρώνουν μικρότερα ποσοστά φοιτητών από ότι η Κρήτη και η Αθήνα οι οποίες θεωρούνται πλούσιες. γ) Οι προνομιούχες περιοχές διαθέτουν ένα βασικό χαρακτηριστικό που δεν είναι άλλο από την εκπαιδευτική μέριμνα που απολαμβάνουν εκ μέρους της πολιτείας.

Συνεπώς, συλλέγοντας τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών, παρατηρείται πως οι ανισότητες που υπάρχουν ανάμεσα στις αγροτικές και τις αστικές περιοχές, οφείλονται κυρίως στο χαμηλό και φτωχό κοινωνικο-πολιτιστικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει τις αγροτικές οικογένειες και όχι τόσο στις σχολικές συνθήκες, γιατί τα αποτελέσματα των σχολείων τόσο των φτωχών συνοικιών των αστικών κέντρων όσο και των αγροτικών περιοχών δεν διαφέρουν (Πυργιωτάκης, 1998). Στο σημείο αυτό, καλείται το κράτος να αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα συμβάλλουν σημαντικά στην καλύτερευση των συνθηκών επιβίωσης των αγροτικών οικογενειών οι οποίες όπως διαπιστώθηκε ανήκουν σε χαμηλότερο κοινωνικό υπόβαθρο συγκριτικά με τις αστικές.

2.3 Ατομικά χαρακτηριστικά

2.3.1 Φύλο

Είναι γνωστό ότι για μεγάλο διάστημα η διάκριση των επαγγελματιών σε ανδρικά και γυναικεία, επηρέαζε καθοριστικά τις επαγγελματικές προτιμήσεις και επιλογές των δυο φύλων. Επικρατούσε η αντίληψη ότι τα δυο φύλα είναι διαφορετικά ως προς τη φύση και την αποστολή τους. Σύμφωνα με την παραδοσιακή αντίληψη ρόλος της γυναίκας είναι να γεννά και να ανατρέφει τα παιδιά, ενώ του άνδρα να είναι υπεύθυνος και να προσφέρει στην οικογένεια τα απαραίτητα μέσα τα οποία θα εξασφαλίσουν στην οικογένεια επιβίωση, ασφάλεια και προστασία (Κασσωτάκης, 2004).

Επίσης, η αντίληψη ότι η φύση ανδρών και γυναικών είναι διαφορετική οδήγησε στον καθορισμό διαφορετικών ψυχοπνευματικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών ανάμεσά τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την διάκριση των δύο φύλων σε ισχυρό- ασθενές και σε σκληρό-ευαίσθητο. Έτσι, λοιπόν, από αυτούς τους χαρακτηρισμούς προκύπτει ότι ο άνδρας είναι κατάλληλος για να ασκήσει κάποιο επάγγελμα ενώ η γυναίκα κατάλληλη για την ανατροφή των παιδιών. Μετρήσεις, από την άλλη πλευρά δείχνουν ότι υπάρχουν διαφορές ως προς τις δεξιότητες μεταξύ των δύο φύλων. Συγκεκριμένα, τα κορίτσια υπερέχουν των αγοριών σε εργασίες που κυριαρχεί ο γλωσσικός παράγοντας, το γούστο και το κοινωνικό ενδιαφέρον ενώ τα αγόρια προτιμούν εργασίες στις οποίες υπεισέρχονται η μηχανική ικανότητα, τα μαθηματικά και η αφηρημένη λογική (Κασσωτάκης, 2004). Στον εκπαιδευτικό κόσμο, η επίδοση των κοριτσιών συγκροτείται με διαφορετικό τρόπο από την επίδοση των αγοριών. Σε σχέση με τις εξετάσεις και τη φοίτηση στο σχολείο, τα κορίτσια έχουν καλύτερη επίδοση κατά τη φοίτηση στο σχολείο ενώ τα αγόρια έχουν καλύτερη επίδοση στις εξετάσεις θετικής κατεύθυνσης (Κοντογιαννοπούλου-Πολυωρίδη, 1998).

Παρόλο που οι διακρίσεις αυτές σήμερα αρχίζουν να αμβλύνονται σταδιακά και για αρκετές επαγγελματικές κατηγορίες έχουν ήδη εκλείψει, ωστόσο για ορισμένους ασκούν σημαντική επιρροή τόσο στις εκπαιδευτικές όσο και στις επαγγελματικές επιλογές.

Σχετικές έρευνες με το θέμα του φύλου του παιδιού σε συνδυασμό με τις επιδόσεις του στο σχολείο έχουν γίνει και από την Τρίτη Διεθνή Έρευνα για τα Μαθηματικά και την Επιστήμη η οποία είναι γνωστή με την ονομασία *TIMSS (Third International Mathematics and Science Study)* που έχει καλυφθεί στα πλαίσια του διεθνούς οργανισμού *International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA)* (Παπαναστασίου, 1998). Η έρευνα αυτή λοιπόν, πραγματοποιήθηκε σε διάφορες χώρες μερικές από τις οποίες είναι και η Ελλάδα, η Κύπρος, η Αγγλία κ.ο.κ., έχοντας ως κύριο στόχο να καταγράψει τις διαφορές ανάμεσα στα δυο φύλα. Τα

ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας κατέληξαν στο ότι τα κορίτσια παρουσιάζουν περιορισμένη συμμετοχή και χαμηλή επίδοση στις θετικές επιστήμες σε σχέση με τα αγόρια, γεγονός που δείχνει τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανισότητες ένταξης του γυναικείου φύλου στους συγκεκριμένους κλάδους εργασίας (Κοντογιαννοπούλου- Πολυδωρίδη, 2000). Σύμφωνα, με στοιχεία, οι γυναίκες -μαθήτριες επιθυμούν να εισαχθούν σε επιστήμες υγείας και ανθρωπιστικές επιστήμες. Σε εθνικό επίπεδο, στατιστικές δείχνουν ότι οι σχολές με το χαμηλότερο ποσοστό γυναικών είναι οι σχολές Μηχανικών και οι τεχνολογικές σχολές. Επίσης, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στις ανώτερες θέσεις και σε ορισμένους κλάδους και ιδιαίτερα στις τεχνολογικές επιστήμες (Rees, 2001; Bebbington, 2002). Αυτά τα στατιστικά στοιχεία είναι παρόμοια για πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Το 2001 μόνο το 17,1% των φοιτητών στις παραπάνω σχολές στη Νότια Αφρική ήταν γυναίκες, ενώ το 2003 στο τμήμα μηχανικών μόνο το 26% ήταν γυναίκες.

Παρόλα αυτά, σύμφωνα με έρευνες οι γυναίκες επιδιώκουν να εισαχθούν στις παραπάνω σχολές διότι τις θεωρούν σημαντικές για την μελλοντική τους σταδιοδρομία. Έλκονται από τα συγκεκριμένα τμήματα διότι πιστεύουν ότι τις παρέχουν την ευκαιρία να συμβάλλουν με τον δικό τους τρόπο στην κοινωνική ανάπτυξη και τις προσφέρει υψηλό δημόσιο προφίλ όπως αντίστοιχα και το τμήμα της ιατρικής (Jarwitz and Case, 1998; Jarwitz et.al, 2000).

Άλλη έρευνα, που πραγματοποιήθηκε στη Νότια Αφρική έδειξε ότι οι γυναίκες αποτελούν το 53% των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και στην Αφρική όμως, η ύπαρξη των γυναικών είναι εμφανής σε ορισμένους τομείς της εκπαίδευσης όπως των επιστημών υγείας και των ανθρωπιστικών. Παρατηρήθηκε επίσης, ότι το ποσοστό των γυναικών μειώνεται, όσο το επίπεδο εκπαίδευσης αυξάνεται. Συγκεκριμένα, λιγότερο από το 40% των γυναικών συνεχίζει την εκπαίδευσή τους για διδακτορικό (*Department of education, personal communication*, 2003). Το 2001, οι γυναίκες αποτελούσαν το 48% του ατόμων που απασχολούνταν στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίες όμως βρίσκονταν σε χαμηλότερες ακαδημαϊκές και διοικητικές τάξεις (Cooper and Subotsky, 2001). Ακόμη, έρευνα έδειξε ότι το γυναικείο φύλο επηρεάζεται περισσότερο από το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας (Daouli et. al, 2010).

Τέλος, με το συγκεκριμένο θέμα ασχολήθηκαν και οι Hogarth, Purcell, Pitche, Wilson and Macguire (1997), οι οποίοι αναφέρουν ότι ενώ ο αριθμός των γυναικών σε προπτυχιακό επίπεδο αυξάνεται, μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι τα προσόντα τους, και ειδικότερα το πνευματικό κεφάλαιο αμειβεται λιγότερο στην αγορά εργασίας.

2.3.2 *Επιδόσεις*

Η σχολική επίδοση των μαθητών διαφέρει. Οι μαθητές διαχωρίζονται σε «άριστοι», «καλοί», «μέτριοι» ή «κακοί», χαρακτηρισμοί που προκύπτουν από τη βαθμολογία που παίρνουν κατά τη διάρκεια της σχολικής τους πορείας. Οι διαφορετικές επιδόσεις των μαθητών, μπορεί να οφείλονται είτε στις διαφορετικές ικανότητες που έχει ο κάθε μαθητής, είτε στη μειωμένη ύπαρξη της επιμέλειας, της εργατικότητας και της μεθοδικότητας (Κάτσικας και Καββαδίας, 1994).

Παρόλα αυτά, σύγχρονες έρευνες αμφισβητούν τα παραπάνω και καταλήγουν με τη βοήθεια των ευρημάτων τους, ότι η αποτυχία ή επιτυχία συσχετίζεται με τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της οικογένειας. Ειδικότερα, τα στοιχεία που ευνοούν ή εμποδίζουν την αποτυχία ή επιτυχία είναι το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο τόσο της μητέρας όσο και του πατέρα, το οικογενειακό εισόδημα και τη κοινωνική θέση (Κάτσικας και Καββαδίας, 1994).

Έρευνες (Γεωργίου, 2000; Τσακιράκης και Παπαρούνας, 2001) που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν επιβεβαιώνουν την άποψη πως το μορφωτικό επίπεδο των γονιών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίδοση των παιδιών στο σχολείο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η μελέτη του Ganzach (2000) με υποκείμενα 12.686 άτομα που κατοικούν στις Η.Π.Α, η οποία έδειξε ότι οι νεαροί μαθητές που οι γονείς τους έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι πολύ πιο πιθανό να εμφανίσουν καλύτερη πρόοδο από αυτούς που οι γονείς τους δεν έχουν υψηλή μορφωτική κατάρτιση. Σε παρόμοια συμπεράσματα κατέληξαν και άλλες έρευνες (Brito and Waller, 1994) που έχουν πραγματοποιηθεί στην Αγγλία. Συγκεκριμένα, μέσα από τις έρευνες φάνηκε πως η επίδοση των μαθητών (άριστη, καλή, μέτρια) στη διάρκεια της εισαγωγής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί κατά ανάλογο τρόπο στην κοινωνικό-επαγγελματική κατηγορία όπου ανήκει ο πατέρας τους. Αναλυτικότερα, άριστη επίδοση είχαν οι μαθητές που προέρχονταν από ανώτερα κοινωνικά στρώματα ενώ αντιθέτως, μέτρια επίδοση είχαν οι μαθητές της μεσαίας τάξης.

Επίσης, έρευνες (Λαρίου-Δρεττάκη, 1993; Πυργιωτάκης, 2000) σε εθνικό επίπεδο, έχουν δείξει ότι η ποσοστιαία παρουσία και η επίδοση των μαθητών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συνδέονται με την κοινωνική ιεραρχία των επαγγελμάτων που ασκούν οι γονείς τους. Το ποσοστό των μαθητών που εισάγονται στα λύκεια εκπροσωπείται από μαθητές που προέρχονται από προνομιούχα κοινωνικά στρώματα σε αντίθεση με τους μαθητές κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων που υποεκπροσωπούνται. Ενδεικτικά, τα ποσοστά αυτά αρχίζουν από 32% που είναι η αναλογία εισόδου των παιδιών με πατέρα εργάτη και φτάνουν στο 94%, που είναι το ποσοστό εισόδου για τα παιδιά των ανώτερων στελεχών.

Επομένως, συμπεραίνεται ότι η σχολική επίδοση των παιδιών εξαρτάται από έναν παράγοντα, ο οποίος δεν είναι τόσο ο οικονομικός αλλά ο μορφωτικός. Οι γονείς μεταδίδουν στα παιδιά τους μια μορφωτική κληρονομιά η οποία γίνεται όλο και περισσότερη σημαντική όσο οι ίδιοι έχουν όλο και μεγαλύτερο μορφωτικό επίπεδο και μεγαλύτερη κοινωνική θέση (Πλατή, 1994). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα παιδιά των δασκάλων τα οποία μπορεί μεν να προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα αλλά παρόλο αυτά παρουσιάζουν συστηματική σχολική επιτυχία στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (Φραγκουδάκη, 1985).

2.3.3 Κλίσεις

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, το επίπεδο εκπαίδευσης και η ειδικότητα της σχολής αποτελούν για το άτομο το πρώτο στάδιο επιλογής το οποίο για ορισμένα επαγγέλματα είναι καθοριστικό για την επαγγελματική εξέλιξη και σταδιοδρομία. Επομένως, είναι σημαντικό να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους οι νέοι κάνουν τις συγκεκριμένες επιλογές.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 2.3 σύμφωνα με έρευνα της Κασσιμάτη (1998), σχεδόν οι μισοί πτυχιούχοι (47%) δήλωσαν ότι πήραν την απόφαση να σπουδάσουν στη συγκεκριμένη σχολή, γιατί είχαν κλίση ή έντονη επιθυμία για τον κλάδο αυτό. Για την επιλογή της σχολής, να τονιστεί επίσης ότι η οικονομική δυνατότητα προβλήθηκε μόνο από το 8% των πτυχιούχων. Το «σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων», αποτελεί σημαντικό κριτήριο για τους νέους ώστε να επιλέξουν τις σχολές κοινωνικών και πολιτικών αλλά και οικονομικών επιστημών, σε ποσοστά 18% και 12% αντίστοιχα. Οι υποδείξεις της οικογένειας επηρέασαν μόνο το 5% των πτυχιούχων που έκανε τις επιλογές του με αυτό το κριτήριο. Στην περίπτωση των πτυχιούχων της νομικής το ποσοστό υπερδιπλασιάζεται σε 12% και αφορά προφανώς παιδιά δικηγόρων για τα οποία οι γονείς επιθυμούν να συνεχίσουν τη δική τους εργασία. Τέλος, στους «Άλλους παράγοντες» όπως αποτυχία στις σχολές που ήθελαν, λάθος προσανατολισμός, φυγή από το περιβάλλον κ.α ανταποκρίθηκε μόνο το 4% των πτυχιούχων.

Πίνακας 2.3.: Κατανομή των φοιτητών ως προς το πώς πήραν την απόφαση να σπουδάσουν (Κασιμάτη, 1998).

Σχολές							
Πως πήραν την απόφαση να σπουδάσουν	Σύνολο	Επιθυμία	Υπόδειξη οικογ.	Σταδιοδρομία	Προσιτό στα οικονομικά	Σύστημα Εισαγ. εξετάσεων	Άλλοι παράγοντες
Σύνολο	100	47,0	4,6	10,6	7,8	8	4,1
Νομικές	10,5	49,7	11,7	6,9	7,3	5,3	2,8
Οικονομικές	22,9	26,6	3,0	16,6	17,0	11,9	8,1
Κοινωνικών-Πολιτικών Επιστημών	10,7	29,0	2,7	11,1	17,2	18,2	4
Ιατρικές	11,7	60,6	5,1	7,3	1,8	2,6	2,2
Φιλοσοφικές-Θεολογικές	11,7	70,2	2,9	5,9	2,2	3,6	1,5
Φυσικο-Μαθηματικές	11,9	52,9	6,5	5,7	1,8	11,5	3,2
Κτηνιατρικές-Γεωπονικές Δασοπονικές	2,1	59,7	2,0	12,1	2	6	2
Πολυτεχνικές	14,8	52,3	4,0	14,9	1,2	3,8	3
Στρατιωτικές	2,7	58,3	3,2	8	16,6	-	3,2
Λοιπές	1,0	71,9	-	-	-	-	9,8

Συνεπώς, από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό, ότι η επιθυμία- κλίση γίνεται αφορμή για τους νέους να επιλέξουν την εισαγωγή τους στη σχολή που οι ίδιοι επιθυμούν. Αυτό, διαπιστώνεται και από έρευνα (Eliophotou-Menon, 1997) που πραγματοποιήθηκε στη Κύπρο σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι ισχυρίστηκαν ότι εκείνο που επηρεάζει την απόφασή τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η προσωπική τους επιθυμία και όχι τόσο η επιρροή των γονέων η οποία ναι μεν είναι ισχυρή παρόλα αυτά όμως κατά τη γνώμη τους δεν επιδρά σημαντικά στις αποφάσεις τους. Αντίθετα, τονίζουν ότι εκείνο που τους κάνει να εισαχθούν στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης είναι η προσωπική τους επιθυμία και πεποίθηση ότι η εκπαίδευση αποτελεί μια ικανοποιητική και ενδιαφέρουσα εμπειρία που αξίζει να την ακολουθήσουν.

2.3.4 Προσδοκίες

Η εκπαίδευση καθώς βελτιώνει τις γνώσεις και τις δεξιότητες των ατόμων, ταυτόχρονα τους καθιστά, περισσότερο ικανούς για την εκτέλεση αντίστοιχων καθηκόντων σε διάφορες θέσεις εργασίας. Συμβάλλει ακόμη, στην κατάλληλη προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, με φυσικό επακόλουθο την αύξηση της παραγωγικότητάς τους καθώς και των απολαβών τους. Αυτή η προσέγγιση γνωστή και ως θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου συστηματοποιήθηκε θεωρητικά και εμπειρικά στις αρχές τις δεκαετίας του 1960 (Σαΐτη, 2000; Κανελλοπούλου κ.α, 2003).

Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση αυξάνει τις γνώσεις και την παραγωγικότητα των ατόμων και συμβάλλει στην ανάπτυξη και διάχυση των νέων τεχνολογιών, γι' αυτό τα άτομα επιδιώκουν και οι κοινωνίες χρηματοδοτούν το σχηματισμό ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω της εκπαίδευσης (Κανελλοπούλου κ.α, 2003). Από πολλές εμπειρικές έρευνες σε διάφορες κοινωνίες (Lucas, 1988; Barro, 1991; Mankiw et.al, 1992) έχει διαπιστωθεί ο πρωταρχικός ρόλος της εκπαίδευσης, στην επαγγελματική σταδιοδρομία του ατόμου. Ειδικότερα, έχει βρεθεί ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στο επίπεδο και το είδος της εκπαίδευσης που έχει πάρει το άτομο και το επάγγελμα που εξασκεί. Σύμφωνα με τους Κανελλοπούλου, Μαυρομαρά και Μητράκου (2003) η εκπαίδευση αναμένεται να αυξάνει τις πιθανότητες του ατόμου να εισαχθεί στην αγορά εργασίας και να απασχολείται. Τα πιο εκπαιδευμένα άτομα, θεωρούνται λόγω της εκπαίδευσης και της κατάρτισής τους πιο παραγωγικά και επομένως, πιο ελκυστικά από τους εργοδότες σε σύγκριση με τα λιγότερα εκπαιδευμένα.

Οι σχέσεις εκπαίδευσης και ανεργίας είναι πολυσυζητημένες σε διεθνές επίπεδο, μιας και πέρα από την πρακτική τους σημασία θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενδείξεις προς τους αρμόδιους φορείς εκπαιδευτικής πολιτικής για τις ανισοροπίες που επικρατούν στην αγορά εργασίας, τόσο για τα διάφορα εκπαιδευτικά επίπεδα, όσο και τις διάφορες ειδικότητες. Ωστόσο, είναι δύσκολο να αναμένει κανείς μια συγκεκριμένη σχέση μεταξύ εκπαιδευτικού επιπέδου και ανεργίας (Κανελλοπούλου κ.α, 2003). Με αυτό το θέμα ασχολήθηκε εκτενώς η Καραμερσίνη (1999) η οποία στον παρακάτω πίνακα αναφέρει τα ποσοστά ανεργίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης.

Πίνακας 2.4: Ποσοστά ανεργίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης (Καραμερσίνη, 1999)

Επίπεδο εκπαίδευσης	1990	1993	1997
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	5,3	8,8	6,3
Πτυχίο ανώτατης σχολής	6,6	8,5	7,6
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	12,6	14,3	14,5
Απολυτήριο 3-ταξ. Μέσης Εκπαίδευσης	9,1	12,5	12,2
Απολυτήριο Δημοτικού	3,9	6,1	6,5
Δεν τελείωσαν Δημοτικό/ δεν πήγαν σχολείο	2,9	4,5	6,2
Σύνολο	7,0	9,7	10,2

Επίσης, η ίδια αναφέρει ότι, το μεγαλύτερο πρόβλημα ανεργίας το αντιμετωπίζουν οι πτυχιούχοι Γυμναστικής ακαδημίας, Φιλοσοφικής, Θεολογικής και Γεωπονοδασολογικής, ενώ οι πτυχιούχοι των σχολών Νομικής, Ιατρικής και Πολυτεχνείου αντιμετωπίζουν την ανεργία σε χαμηλότερα ποσοστά.

Βέβαια η απορρόφηση των νέων από μια σχολή δεν διευκολύνει πάντοτε την εύκολη πρόσβαση στο επαγγελματικό περιβάλλον, διότι συνήθως οι πτυχιούχοι πανεπιστημίου εάν δεν βρουν κάποια εργασία που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες και στις ικανότητές τους, προτιμούν να μείνουν για ακόμα ένα χρονικό διάστημα άνεργοι μέχρι να βρεθεί η κατάλληλη εργασία γι' αυτούς. Από την άλλη πλευρά, ένας απόφοιτος Λυκείου θα ανταποκριθεί πιο εύκολα σε μια θέση εργασίας που θα του προσφερθεί ανεξάρτητα εάν τον ικανοποιεί ή όχι, διότι δεν έχει το ίδιο μορφωτικό επίπεδο με έναν πτυχιούχο (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, 1997).

Ο Demetriades (1989) επισημαίνει ότι το σχετικό πρόβλημα της ανεργίας των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παραμένει μια κερδοφόρα επένδυση, επειδή το πανεπιστήμιο ή κάποιο κολλέγιο καταφέρνει να εξασφαλίσει μια ικανοποιητική θέση εργασίας μετά από μια «περίοδο αναμονής». Ωστόσο, όσο περισσότερη απειλητική γίνεται η ανεργία, τόσο περισσότερο οι άνεργοι πτυχιούχοι προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τόσο πιο εύκολα αποδέχονται εργασία ακόμη και μερικής απασχόλησης παρόλο που δεν είναι σημαντική, ειδικά για τους απόφοιτους πανεπιστημίου (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, 1997).

Επιπρόσθετα, αξίζει να γίνει αναφορά στα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας (1997) τα οποία δείχνουν ότι το 59,2% του συνόλου των επιχειρήσεων ζητούν να απασχολήσουν άνεργους πτυχιούχους πανεπιστημίου και το 40,8% άνεργους πτυχιούχους Τεχνικών Επαγγελματικών Ιδρυμάτων. Από το 59,2% των ανέργων πτυχιούχων πανεπιστημίου που ζητούν οι επιχειρήσεις να απασχολήσουν, το 29,7% επιθυμεί να απασχολήσει απόφοιτους Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών επιστημών και το 11,8% απόφοιτους Τεχνολογικών σχολών.

Γενικά, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων ζητάει να απασχολήσει πτυχιούχους Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Ιδιαίτερα, όσο εξελίσσεται η τεχνολογία τόσο περισσότερο αυξάνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων που ζητούν πτυχιούχους ΑΕΙ και απόφοιτους από σχολές που σχετίζονται με την τεχνολογία.

Οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές αποτελούν ένα άλλο χαρακτηριστικό το οποίο προσδοκούν οι νέοι να αποκτήσουν μετά την αποφοίτησή τους από κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Είναι γνωστό ότι μερικά επαγγέλματα είναι περισσότερο επιθυμητά από άλλα, και αυτό οφείλεται σε οικονομικούς κυρίως λόγους και ειδικότερα, στο καθαρό όφελος που προσδοκά το άτομο ότι θα του προσφέρει κάποιο επάγγελμα (Δημητρόπουλος, 1998). Συγκεκριμένες έρευνες έχουν μελετήσει την επίδραση της εκπαίδευσης σχετικά με τις αποδοχές, οι οποίες επιβεβαιώνουν πως τα άτομα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση πλεονεκτούν στην αγορά εργασίας και απολαμβάνουν περισσότερα οικονομικά οφέλη τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα (Kim and Lee, 2006; Rosado and David, 2006; Ding, 2007). Αυτό σημαίνει ότι τα μορφωμένα άτομα κερδίζουν περισσότερα χρήματα κατά μέσο όρο από τα λιγότερα μορφωμένα άτομα ή άτομα με λιγότερα προσόντα.

Στα ίδια συμπεράσματα κατέληξε και η μελέτη του ΟΟΣΑ (2003), η οποία αναφέρει ότι το επίπεδο της εκπαίδευσης ενός ατόμου και οι αποδοχές που απολαμβάνει συνδέονται θετικά. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα σε όλες τις χώρες οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απολαμβάνουν μεγαλύτερους μισθούς από εκείνους που έχουν πτυχίο της ανώτερης δευτεροβάθμιας και της μεταδευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμη, η διατήρηση των μισθολογικών διαφορών υπέρ πτυχιούχων πανεπιστημίου στο δημόσιο τομέα σε σχέση με τον ιδιωτικό, ενθαρρύνει τους νέους να επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προκειμένου να εξασφαλίσουν μια θέση στο δημόσιο, καθώς αποτελεί γι' αυτούς ένα ασφαλές και καλά αμειβόμενο εργασιακό περιβάλλον (Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005). Για το συγκεκριμένο θέμα, ασχολήθηκαν και άλλοι ερευνητές οι οποίοι έχουν μελετήσει διεξοδικά, τις αμοιβές και στους δύο τομείς (Mueller, 1998; Tansel, 1999; Papapetrou, 2006).

Επομένως, η θετική επίδραση της εκπαίδευσης σχετικά με τις αποδοχές ενθαρρύνει τους νέους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και πέραν της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, διότι οι υποψήφιοι φοιτητές γνωρίζουν πολύ καλά τη θετική σχέση μεταξύ αυτών (Lucas, 1988; Barro, 1991; Mankiw et.al, 1992; Manski, 1993; Dominitz and Manski, 1996; Power et.al, 2003; Botelho and Pinto, 2004; Eliophotou- Menon, 2008). Με τα παραπάνω συμπεράσματα ήρθαν σε συμφωνία και οι Psacharopoulos and Sanyal (1981, 1982), οι οποίοι ασχολήθηκαν με τις προσδοκίες των φοιτητών και την αγορά εργασίας στις Φιλιππίνες και στην Αίγυπτο.

Η παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας, αποτελεί κίνητρο που ωθεί τους νέους να επιδιώκουν να εισαχθούν σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Θεωρούν πως η επιπλέον εκπαίδευση θεωρείται σήμα του πολιτισμένου ανθρώπου και την ίδια στιγμή μέσο για υψηλότερη κοινωνική θέση (Vakis, 1990). Το κοινωνικό γόητρο σύμφωνα με την Κασιμάτη (1998) αποτελεί ακόμη ένα σημαντικό χαρακτηριστικό το οποίο συνδέεται με την είσοδο των νέων στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης και κατ' επέκταση με την επιλογή επαγγέλματος αφού επηρεάζει τις ατομικές προτιμήσεις εξαιτίας των χαρακτηριστικών που το συνοδεύουν : δύναμη, προνόμια, κοινωνική απήχηση. Η νοοτροπία αυτή των Ελλήνων και η στάση τους απέναντι στην εκπαίδευση αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της ζήτησης για ανώτατη παιδεία (Κυρίδης 1997).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονιστεί και η σημασία της έννοιας κοινωνικό γόητρο. Με τον όρο «κοινωνικό γόητρο» νοείται η αίγλη και το κύρος που έχουν κάποια πρόσωπα ή ορισμένες δραστηριότητες μέσα σε μια δεδομένη κοινωνική πραγματικότητα και σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο (Κασσωτάκης, 2004:184). Έτσι λοιπόν, καθώς ο εργαζόμενος φέρει την ταυτότητα του επαγγέλματός του, αποκτά το status που η κοινωνία έχει απονείμει σε αυτό. Συγκεκριμένα, για το άτομο έχει περισσότερο ενδιαφέρον ο κοινωνικός αντίκτυπος του επαγγέλματος, η θέση που παίρνει στο κοινωνικό φάσμα απ' ότι το καθ' αυτό επάγγελμα. Παρόλο αυτά, το γόητρο από μόνο του δεν αποτελεί κριτήριο για να επιλέξει κάποιος το επάγγελμα γιατί, ενώ με το ίδιο γόητρο υπάρχουν πολλά διαφορετικά επαγγέλματα, δεν παρατηρείται η ίδια προτίμηση για όλα, αλλά σε συνδυασμό με το επίπεδο εκπαίδευσης, την κοινωνική απήχηση, τα προνόμια, τους οικονομικούς παράγοντες και το γόητρο θα οδηγήσουν το άτομο να κάνει την επιλογή του. Αυτό σημαίνει ότι οι προτιμήσεις και τα κίνητρα επιλογής επηρεάζονται και από άλλα στοιχεία (Κασιμάτη, 1998).

2.4 Εμπειρικές προσεγγίσεις της ζήτησης

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών, η επέκταση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος σε όλες τις βαθμίδες του είναι θεαματική. Η μεγάλη αύξηση του αριθμού των εισακτέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, κορυφώνεται μετά τη μεταρρύθμιση του 1997, με αποτέλεσμα η επέκτασή της να πραγματοποιείται με γρήγορους ρυθμούς. Οι Έλληνες μαθητές καθώς και οι γονείς τους, θεωρούν πως η ανώτερη εκπαίδευση δίνει ευκαιρίες για μια καλύτερη δουλειά και κατ' επέκταση περισσότερα οικονομικά οφέλη. Έτσι, λοιπόν, παρόλο την αυξανόμενη σύγχυση για την εισαγωγή στο σύστημα, ένας αξιοθαύμαστος αριθμός μαθητών επιθυμούν να κάνουν αίτηση για ανώτερη εκπαίδευση στην Ελλάδα (Saiti, and Prokopiadou, 2008).

Η ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας έχει αναδείξει ένα ευρύτατο φάσμα ερευνών που ασχολούνται με τους παράγοντες ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς επίσης και με την συνειδητή ή μη συνειδητή επίδραση των γονέων στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους. Με το συγκεκριμένο θέμα ασχολήθηκε συστηματικά ο Li (2007), ο οποίος πραγματοποίησε την έρευνά του στην Κίνα τον Ιούνιο του 2004 με σκοπό να μελετήσει την επίδραση του μορφωτικού και κοινωνικοοικονομικού επιπέδου των γονέων στη ζήτηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία μοιράστηκαν σε 15.294 φοιτητές οι οποίοι προέρχονταν από 18 δημόσια ιδρύματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας προέρχονταν από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά στρώματα καθώς και από αστικές και αγροτικές περιοχές.

Ως εξαρτημένη μεταβλητή χρησιμοποιήθηκε η ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση ενώ ως ανεξάρτητες τα χαρακτηριστικά της οικογένειας (κοινωνικοοικονομικό, μορφωτικό επίπεδο και τύπος διαμονής). Τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από τη συγκεκριμένη έρευνα ήταν ότι:

- τόσο οι παράγοντες που σχετίζονται με την οικογένεια όσο και τα οικονομικά εμπόδια μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων που συνεχίζουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης προέρχονται από αστικές περιοχές και όχι από αγροτικές,
- μαθητές οι οποίοι προέρχονται από γονείς με υψηλό εισόδημα έχουν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής από τα παιδιά με χαμηλό εισόδημα σε αναγνωρισμένα πανεπιστήμια,
- μορφωμένοι και πλούσιοι γονείς προσφέρουν περισσότερη βοήθεια στα παιδιά τους προκειμένου να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και

- οικογένειες με χαμηλό εισόδημα επιβαρύνονται περισσότερο οικονομικά προκειμένου να προσφέρουν εκπαίδευση στα παιδιά τους σε σχέση με τις οικογένειες με υψηλό εισόδημα, με αποτέλεσμα να υπάρχει αρνητική επίδραση στην ποιότητα ζωής των οικογενειών αυτών.

Μια ακόμα σημαντική έρευνα ήταν είναι εκείνη της Szazama (1994). Αυτή η έρευνα πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 1991 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Το δείγμα ήταν αρκετά μεγάλο και συγκεκριμένα 210.739 φοιτητές που προέρχονταν από 431 ιδρύματα. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία μοιράστηκαν στο παραπάνω δείγμα ανεξαρτήτως αν ήταν οικονομικά εξαρτημένο ή όχι. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να μελετηθεί πως επιδρά το οικογενειακό εισόδημα στις σπουδές των νέων. Επομένως ως εξαρτημένη μεταβλητή ορίστηκε οι σπουδές και ως ανεξάρτητη το εισόδημα. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν έδειξαν ότι φοιτητές που προέρχονταν από οικογένειες με υψηλό εισόδημα εισάγονταν σε «αναγνωρισμένες» σχολές σε αντίθεση με τα παιδιά οικογενειών με χαμηλό εισόδημα. Επίσης, φοιτητές που προέρχονταν από υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο είχαν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο κολλέγιο σε αντίθεση με τους φοιτητές με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα οι οποίοι ήταν πιθανό να παρακολουθήσουν κάποια σχολή η οποία μπορεί και να μην ανταποκρίνονταν στις ακαδημαϊκές ικανότητές και στις φιλοδοξίες τους.

Σε παρόμοια συμπεράσματα με αυτά της Szazama (1994) κατέληξε και ο Wu (2009) με την έρευνα που πραγματοποίησε στη Ταιβάν το 2006-2007. Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει ποιοι εισάγονται σε πανεπιστήμια «αναγνωρισμένα, υψηλού κύρους» και ποιοι στα μη. Για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία και μοιράστηκαν σε 1510 φοιτητές. Τα συμπεράσματα που διαπιστώθηκαν από την έρευνα αυτή ήταν ότι στα «αναγνωρισμένα» πανεπιστήμια εισάγονται κυρίως νέοι που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και το οικογενειακό τους εισόδημα είναι αρκετά υψηλό.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ακόμη μία έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε στην Τουρκία το 1991-1992 με σκοπό να εξετάσει την ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα και στο οποίο μοιράστηκαν ερωτηματολόγια ήταν αρκετά μεγάλο αφού συμμετείχαν 846.352 φοιτητές που είχαν εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για πρώτη φορά το 1991. Τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης έρευνας έδειξαν ότι φοιτητές από μειονεκτούσες ομάδες όπως γυναίκες, φοιτητές από αγροτικές περιοχές και με οικογένειες χαμηλού εισοδήματος υποεκπροσωπούνται στην ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης. Επιπλέον τα συμπεράσματα υποδεικνύουν ότι φοιτητές προερχόμενοι από οικογένειες υψηλής εισοδηματικής κλίμακας είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα να επιτύχουν στις

εισαγωγικές εξετάσεις και να εισαχθούν σε ένα έγκριτο πανεπιστήμιο από ένα φοιτητή με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (Dundar and Lewis, 1999).

Οι Psacharopoulos και Papakonstantinou (2005) πραγματοποίησαν μια έρευνα στην Ελλάδα, που είχε ως σκοπό τη μελέτη του κόστους για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επίδραση του τόπου διαμονής σε αυτή. Η έρευνα έλαβε μέρος κατά τη χρονική περίοδο Ιανουαρίου έως και Μαρτίου το 2000 σε δείγμα 3.441 πρωτοετών φοιτητών που είχαν εγγραφεί για πρώτη φορά σε κάποια σχολή το φθινόπωρο του 1999. Τα αποτελέσματα της έρευνας, έδειξαν ότι περισσότεροι από 8 στους 10 μαθητές παρακολούθησαν ιδιωτική εκπαίδευση (φροντιστήριο) προκειμένου να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον έδειξαν ότι παιδιά με γονείς αγρότες υποεκπροσωπούνται στον φοιτητικό πληθυσμό. Αξίζει να σημειωθεί η αναφορά που έκαναν στα ελληνικά πανεπιστήμια, οι οποίοι τόνισαν ότι παρόλο που δεν χρειάζονται οι νέοι φοιτητές να πληρώσουν δίδακτρα, χρεώνονται με ιδιωτικές και κοινωνικές δαπάνες που συνδέονται με τη συμμετοχή. Τέλος, ο λόγος για τον οποίο το δείγμα της έρευνας επιδίωξε να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν η «προσγείωση» σε μια θέση του δημόσιου τομέα.

Μια παρόμοια έρευνα των Tansel and Bircan (2006), είχε ως σκοπό να μελετήσει την ετοιμότητα των γονέων στο να ξοδέψουν χρήματα σε ιδιαίτερα μαθήματα, προκειμένου να προετοιμαστούν τα παιδιά για τις ανταγωνιστικές εξετάσεις οι οποίες θα τα εξασφαλίσουν μια θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε στην Τουρκία το έτος 1994. Στο δείγμα, το οποίο ήταν αρκετά μεγάλο, συμμετείχαν 3.898 νοικοκυριά. Τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι γονείς που στέλνουν τα παιδιά τους στα φροντιστήρια εκτιμάται ότι δαπανούν το 1-15% των εισοδημάτων τους κατά μέσο όρο. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το οικογενειακό μορφωτικό επίπεδο και ιδιαίτερα το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας αποτελεί σημαντικό καθοριστικό παράγοντα στις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση.

Συνεχίζοντας, στο κομμάτι που έχει να κάνει με τα χρήματα που προσφέρουν οι γονείς για την ιδιωτική εκπαίδευση των παιδιών τους, να σημειωθεί άλλη μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα το Νοέμβριο του 1987 έως τον Οκτώβριο του 1988. Στην έρευνα αυτή έλαβαν μέρος 6.489 νοικοκυριά στα οποία και μοιράστηκαν ερωτηματολόγια. Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να μελετήσει τις ιδιωτικές δαπάνες για εκπαίδευση. Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχει αξιοσημείωτη προθυμία των νοικοκυριών να πληρώσουν για την εκπαίδευση των παιδιών τους, διότι φιλοδοξούν να δούνε τα παιδιά τους να αποκτούν όσο το δυνατόν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, γιατί γνωρίζουν ότι όσο πιο μορφωμένος είναι κάποιος τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα έχει να εισαχθεί σε καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, αλλά και να εισαχθεί στο δημόσιο τομέα (Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997).

Ενδιαφέρον, εμφανίζει και η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Βέλγιο έχοντας ως στόχο να μελετήσει το ρόλο του κοινωνικοοικονομικού και μορφωτικού επιπέδου της οικογένειας έναντι της ικανότητας των νέων να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Το δείγμα που συμμετείχε στη συγκεκριμένη έρευνα ήταν 641 φοιτητές που εγγράφηκαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 1992 ή το 1993. Τα συμπεράσματα της παραπάνω έρευνας υποδεικνύουν ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών φαίνεται να οδηγεί στην ακαδημαϊκή επιτυχία. Συγκεκριμένα, νέοι με πατέρα που στην κατοχή του έχει κάποιον πανεπιστημιακό τίτλο, στρέφονται σε σχολές όπως η ιατρική, το φυσικό, ενώ με μητέρα που στην κατοχή της έχει κάποιο πανεπιστημιακό τίτλο φαίνεται να προωθεί τους νέους σε κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το μέγεθος της οικογένειας καθώς και η παράλληλη εργασία με τις σπουδές ασκούν αρνητική επίδραση στην πιθανότητα επιτυχίας. Τέλος, η οικονομική ανταμοιβή αλλά και η πιο εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι λόγοι που επηρεάζουν την απόφασή τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Rochat and Demeulemeester 2001).

Όσον αφορά τα διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης και τις διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές θέσεις των γονέων, μια άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο νομό Appalachian το 1987-1989, είχε ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των γονέων για το πως βλέπουν το ρόλο τους στον επαγγελματικό προσανατολισμό των παιδιών τους. Στην έρευνα συμμετείχαν 34 γονείς με διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο και με παιδιά ηλικίας 11- 17 ετών. Το δείγμα, κλήθηκε να απαντήσει σε ερωτήσεις μέσω συνέντευξης. Από το δείγμα, τα 15 άτομα είχαν τελειώσει κάποιο κολέγιο ή είχαν κάποιο πτυχίο πανεπιστημίου, τα 12 άτομα είχαν τελειώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τα υπόλοιπα 7 είχαν ή όχι τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Η συνέντευξη ήταν αορίστου δομημένη για να μπορέσουν οι γονείς να εκφράσουν πλήρως τις απόψεις τους και τις προοπτικές που αφορούν την εργασία και τους ρόλους τους στον επαγγελματικό προσανατολισμό των παιδιών τους. Μερικές από τις ερωτήσεις της συνέντευξης επικεντρώθηκαν στο «τι δουλειά θέλουν να κάνουν τα παιδιά τους» ή «τι θα μπορούσαν οι ίδιοι να κάνουν ώστε να προετοιμάσουν τα παιδιά τους για την επαγγελματική και εκπαιδευτική τους πορεία».

Τα αποτελέσματα της έρευνας από αυτό το μικρό δείγμα 34 ατόμων, δείχνουν ότι οι αντιλήψεις των γονέων της υπαίθρου και ο ρόλος τους στην καθοδήγηση ποικίλουν ανάλογα με τα διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες η εργασία είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στη ζωή τους, αλλά η σημασία της εργασίας φαίνεται να διαφέρει ανάλογα με το εκπαιδευτικό επίπεδο. Δηλαδή, οι γονείς με λιγότερη εκπαίδευση φαίνεται να θεωρούν την εργασία «σκληρή», καθώς την περιγράφουν υπό δυσμενείς συνθήκες αφού οι πλειονηφία αυτών εργάζονται ως εργάτες σε εργοστάσια και επικεντρώνονται στα οικονομικά οφέλη του

έργου, όπως η αμοιβή. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς με πιο υψηλό μορφωτικό επίπεδο εστιάζουν περισσότερο στη σημασία της εργασίας. Συγκεκριμένα, θεωρούν την εργασία «ασφάλεια» και ότι πρέπει να δουλεύουν τα παιδιά τους για να ζήσουν. Πολλοί από τους γονείς ανέφεραν ότι θα ήθελαν τα παιδιά τους να έχουν καλύτερες θέσεις εργασίας από ότι οι ίδιοι. Τέλος, οι γονείς που έχουν στην κατοχή τους έχουν κάποιον πανεπιστημιακό τίτλο δεν τονίζουν τόσο τους οικονομικούς παράγοντες αλλά την ψυχολογική ικανοποίηση που αποκτά το άτομο μέσα από την εργασία (Reagor and Rehm 1995).

Η ακόλουθη έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ιαπωνία το 1993 και είχε ως σκοπό να διερευνήσει τους κοινωνικοοικονομικούς και δημογραφικούς παράγοντες που οδηγούν τις γυναίκες της Ιαπωνίας να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας απαρτιζόταν από 1500 Γιαπωνέζες ηλικίας 24-34 ετών στις οποίες και μοιράστηκαν ερωτηματολόγια. Τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση μιας νεαρής γυναίκας να συνεχίσει τις σπουδές της στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών και ιδιαίτερα της μητέρας (συγκεκριμένα έχει παρατηρηθεί ότι η χαμηλή τάση των προηγούμενων γενεών γυναικών στην Ιαπωνία να συμμετάσχουν σε πανεπιστημιακές σπουδές έχει διαβιβαστεί και στις κόρες), το οικογενειακό εισόδημα και η συμμετοχή τους σε ιδιωτικό σχολείο κατά τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (Edwards and Pasquale 2003).

Σε παρόμοια συμπεράσματα με τις παραπάνω έρευνες κατέληξε μια ακόμη έρευνα που έλαβε μέρος στη Ταιβάν το 2000, και είχε ως σκοπό να ερευνήσει τη σχέση μεταξύ του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου και της ανατροφής του παιδιού, αλλά και τη σχέση μεταξύ των οικογενειακών συνθηκών και των τίτλων σπουδών. Το δείγμα της έρευνας ήταν 840 ζευγάρια με τα παιδιά τους ηλικίας 16-23 ετών διότι στη συγκεκριμένη ηλικία καλούνται να πάρουν σημαντικές αποφάσεις για την μετέπειτα πορεία της ζωής τους. Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης. Τα αποτελέσματα της έρευνας, ήταν ότι η ανατροφή των παιδιών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική πορεία του παιδιού, όπως επίσης και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και ιδιαίτερα του πατέρα (Kan and Tsai 2005).

Μια άλλη έρευνα, που σκόπευε να διερευνήσει τη μετάδοση της εκπαίδευσης στις Ελληνίδες γυναίκες ηλικίας 16-17 ετών πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα με μια μικρή διαφορά σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες, που ήταν η πραγματοποίησή της σε τρεις διαφορετικές περιόδους: το 1981 όπου το δείγμα ήταν 5746, το 1991 με 6168 γυναίκες και το 2001 με 5112 στις οποίες και μοιράστηκαν ερωτηματολόγια. Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας επιδρά σημαντικά στη συνέχιση των σπουδών τους. Ωστόσο, τα κορίτσια επηρεάζονται περισσότερο από τη μόρφωση της μητέρας και όχι τόσο του

πατέρα και όπως δείχνει και η έρευνα μητέρες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο επηρεάζουν και τις σπουδές των κοριτσιών. Τέλος, το μέγεθος της οικογένειας διαδραματίζει και αυτό σημαντικό ρόλο και πολύ περισσότερο το 1981 όπου η πιθανότητα η κόρη να ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν ελάχιστη (Daouli et.al 2010).

Η τελευταία έρευνα σχετικά με την επίδραση των οικογενειακών χαρακτηριστικών στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση διεξήχθη στη Ταιβάν κατά τη διάρκεια των ετών 1996-1999 έλαβε μεγάλη έκταση αφού το δείγμα της ήταν 1.596.326 φοιτητές ηλικίας 18-21 ετών και είχε ως σκοπό να ελέγξει το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των φοιτητών που συνεχίζουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι ερμηνευτικές μεταβλητές ήταν το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα και το επίπεδο εισοδήματος των γονιών οι οποίες και χρησιμοποιήθηκαν για να γίνει η εκτίμηση της συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, ο ερευνητής για την διεξαγωγή των εμπειρικών αποτελεσμάτων χρησιμοποίησε τη μέθοδο της λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τις σπουδές στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης και ανεξάρτητες τις παραπάνω ερμηνευτικές μεταβλητές. Τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης έρευνας έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ατόμων που συνεχίζουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης προέρχονταν από οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο ενώ άτομα προερχόμενα από οικογένειες να χαμηλό μορφωτικό επίπεδο υποεκπροσωπούνται. Σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα το μορφωτικό επίπεδο των γονιών έχει σημαντικό αντίκτυπο στις επιδόσεις των παιδιών αφού επηρεάζει θετικά την πιθανότητα ενός παιδιού να περάσει σε κάποιο πανεπιστήμιο. Την ίδια επίδραση ασκεί και το οικογενειακό εισόδημα (Liu et. al 2006).

Σχετικά με την επίδραση που ασκούν οι γονείς στις επαγγελματικές και εκπαιδευτικές επιλογές των παιδιών τους ασχολήθηκαν αρκετοί ερευνητές. Συγκεκριμένα, μετά από έρευνα των Saiti και Mitrosili (2005) που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα σε 200 γονείς ηλικίας 50 ετών, έδειξε ότι οι Έλληνες γονείς προτρέπουν τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και όχι τεχνικές σχολές. Αυτό γίνεται, διότι οι συγκεκριμένες σχολές παρέχουν ένα χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και αποτελούν εμπόδιο στη σταδιοδρομία του παιδιού τους προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, μετά την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας βρέθηκε ότι το 86% του δείγματος (γονείς) όταν ρωτήθηκε εάν ενθαρρύνει τους εφήβους να ακολουθήσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση απάντησε θετικά και μόνο το 14% ήταν εκείνο το ποσοστό που έδωσε αρνητική απάντηση. Επίσης, το ποσοστό των γονιών που επιθυμεί να συνεχίσει το παιδί του στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προκειμένου να εισαχθεί στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης είναι το 88,5% και τέλος, η πλειονότητα του δείγματος (96%) δήλωσε ότι συμφωνεί με τις εκπαιδευτικές αποφάσεις των παιδιών τους.

Παρόμοια, αλλά ποιοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 12 Αφρικομερικάνους φοιτητές το 1997, ηλικίας 20-29 ετών, προκειμένου να μελετηθούν οι επιδράσεις των γονέων στις επαγγελματικές τους επιλογές. Για τη διεξαγωγή της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης, η οποία χαρακτηριζόταν από ανοιχτές ερωτήσεις τέτοιες ώστε να μπορούν να αναλυθούν οι προσωπικές αντιλήψεις των ερωτώμενων για το πώς οι γονείς τους επηρεάζουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η επαγγελματική πορεία των νέων, επηρεαζόταν από την επιθυμία τους να μιμηθούν το ρόλο, τη συμπεριφορά, την υψηλή ακαδημαϊκή καριέρα και τις προσδοκίες των γονέων τους. Ακόμη, ένας άλλος παράγοντας που συνέβαλλε ουσιαστικά στις μελλοντικές τους αποφάσεις ήταν η υποστήριξη των γονέων δηλαδή το ενδιαφέρον που έδειχναν ώστε να ανακαλυφθούν οι κλίσεις και ικανότητες των παιδιών τους στον επαγγελματικό τομέα (Evans Hairston, 2000).

Συνεπώς, μέσα από την ερευνητική προσέγγιση των κοινωνικών χαρακτηριστικών του οικογενειακού περιβάλλοντος, διαπιστώνεται πως το κοινωνικοοικονομικό status, το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα και ο τρόπος καταγωγής ή διαμονής επιδρούν σε μεγάλο βαθμό στις αποφάσεις και στις επιλογές των παιδιών για τη συνέχιση των σπουδών τους και τη μετέπειτα επαγγελματική τους ανέλιξη στο χώρο της αγοράς εργασίας.

Το κεφάλαιο αυτό κλείνει με τις έρευνες που ασχολήθηκαν με τους παράγοντες ζήτησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο διεξοδικά το ζήτημα διερευνήθηκε, από τις Saiti και Prokopiadou (2008), των οποίων κύριος σκοπός της έρευνάς τους ήταν να μελετήσει τους λόγους για τους οποίους οι νέοι επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στην ανώτερη εκπαίδευση. Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, στο νομό Αττικής το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002. Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία μοιράστηκαν σε 30.000 μαθητές ηλικίας 17-18 ετών. Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε 550 σχολικές μονάδες από τις οποίες οι 400 συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια επιτυχώς. Τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώσαν ότι οι μαθητές επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γιατί θεωρούν πως το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης είναι ένα μέσο που θα τους εξασφαλίσει περισσότερες ευκαιρίες για καλύτερη δουλειά και υψηλή ποιότητα εκπαίδευσης. Επιπλέον, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι οι εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας αποτελούν κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφασή τους και τέλος, πάνω απ' όλα επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους για προσωπικούς λόγους, όπου είναι ως κύρια προτεραιότητά τους, είναι μια δυνατή επιθυμία.

Μια ακόμα σημαντική έρευνα που μελετά τις αιτίες για τις οποίες οι νέοι επέλεξαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι εκείνη της Eliophotou -Menon (1997). Η έρευνα αυτή, είχε διεξαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 1993-1994 σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο με σκοπό να εντοπίσει τις αιτίες για τις οποίες οι νέοι

επέλεξαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία και μοιράστηκαν σε 811 μαθητές. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε μια σειρά δηλώσεων που εξέφραζαν θέσεις και απόψεις σχετικά με τις πιθανές επιδράσεις που δέχονται για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προθέσεις αλλά, και για ποιο λόγο επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, τους ζητήθηκε να αναφέρουν το βαθμό στον οποίο κάθε γνώμη εφαρμόζεται στην περίπτωση τους, χρησιμοποιώντας μια κλίμακα πέντε σημείων με την ακόλουθη περιγραφή για κάθε σημείο: 1: Δεν ισχύει καθόλου, 2: Ισχύει σε μικρότερο βαθμό, 3: Τις περισσότερες φορές εφαρμόζονται, 4: Ισχύει σε μεγάλο βαθμό, 5: Πλήρως εφαρμόσιμες. Μερικές από τις δηλώσεις ήταν :

“Νομίζω ότι ένας φοιτητής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποκτά ενδιαφέρουσα ζωή, οι γονείς μου με ενθαρρύνουν να συνεχίσω την τριτοβάθμια εκπαίδευση, πιστεύω ότι εάν συνεχίσω τις σπουδές μου θα βρω μια καλύτερη δουλειά, οι περισσότεροι από τους φίλους μου θα συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κ.α”

Τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας έδειξαν ότι οι Κύπριοι μαθητές:

- Όταν αποφασίσουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζονται από τους γονείς τους.
- Θεωρούν πως με την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα αποκτήσουν μια ενδιαφέρουσα ζωή.
- Λαμβάνουν υπόψη τους το οικονομικό κόστος.
- Λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες και τις δυνατότητές τους για το εάν μπορούν να αναλάβουν μεγαλύτερες μελέτες και τέλος,
- η ίδια η κοινωνία τους κάνει να επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου σύμφωνα με τους ερωτώμενους ασκεί σημαντική επίδραση.

Όσον αφορά την επιρροή που ασκούν οι γονείς στις εκπαιδευτικές επιλογές τους, οι Κύπριοι φοιτητές θεωρούν ότι η γονική ενθάρρυνση είναι ισχυρή, αλλά όχι επιρροή. Παρόμοια επίδραση με αυτή των γονέων έχουν και οι φίλοι. Αντίθετα, αυτό που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και επηρεάζει την απόφασή τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η προσωπική τους επιθυμία και πεποίθηση ότι η εκπαίδευση αποτελεί μια ικανοποιητική και ενδιαφέρουσα εμπειρία που αξίζει να την ακολουθήσουν.

Η επόμενη έρευνα πραγματοποιήθηκε στη Κύπρο την άνοιξη το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004. Το δείγμα που συμμετείχε στην συγκεκριμένη έρευνα ήταν 605 μαθητές Γ' Λυκείου ηλικίας 17-18 ετών οι οποίοι προέρχονταν τόσο από Ενιαία λύκεια όσο και από Τεχνικά Επαγγελματικά σχολεία. Σκοπός της έρευνας ήταν να διαπιστωθεί κατά πόσο οι μελλοντικές οικονομικές απολαβές στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο

στη ζήτησή της. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να εκτιμήσουν ποια πιστεύουν ότι θα είναι τα μελλοντικά τους κέρδη σε τρία χρονικά σημεία. Συγκεκριμένα, στα πρώτα χρόνια της εργασίας τους, μετά από 4 χρόνια και μετά τα 46 χρόνια τους με ή χωρίς δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό έγινε και για τις δύο ομάδες μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα, δηλαδή και σε εκείνους που δηλώνουν ότι επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε εκείνους που σχεδιάζουν να εισέλθουν στην απασχόληση. Η έρευνα κατέληξε στο γεγονός ότι οι νέοι γνώριζαν τη θετική σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο και στο μισθό και επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό από το κόστος και τα οφέλη της επιπλέον εκπαίδευσης (Eliophotou Menon 2008).

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό, ότι η επιλογή για σπουδές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζεται από διάφορες μεταβλητές που αφορούν τα ατομικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά των ατόμων, καθώς επίσης, και τις προτιμήσεις και τις προσδοκίες τους στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, συνοψίζοντας, η απόφαση μπορεί να επηρεάζεται τόσο από το μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας, το επάγγελμα του πατέρα και τον τρόπο διαμονής ή γέννησης όσο, και από τα ατομικά χαρακτηριστικά του ατόμου, όπως το φύλο, οι επιδόσεις του, οι κλίσεις του και οι προσδοκίες του.

Μετά την παρουσίαση, της θεωρητικής προσέγγισης, ακολουθεί το δεύτερο μέρος, της διπλωματικής εργασίας, όπου πραγματοποιείται η εμπειρική ανάλυση. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθείται, ο τρόπος συλλογής των στοιχείων, καθώς και τα υποδείγματα που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα, για την επίτευξη του σκοπού που τέθηκε αρχικά και αφορά τη διερεύνηση της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Κεφάλαιο 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

3.1 Μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που έχει αναπτυχθεί στα προηγούμενα κεφάλαια, επιχειρείται η εμπειρική διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την απόφαση των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε τριτοβάθμιο επίπεδο. Ειδικότερα, γίνεται η διερεύνηση της επίδρασης ατομικών και οικογενειακών χαρακτηριστικών των ατόμων στην επιλογή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, εξετάζονται οι στάσεις και προτιμήσεις των ατόμων και η επίδραση των προσδοκιών τους στη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Για το σκοπό αυτό, παρατίθενται τα χαρακτηριστικά του δείγματος και παρουσιάζονται οι πίνακες κατανομής των συχνοτήτων σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του οικογενειακού περιβάλλοντος των μαθητών, με τις προσδοκίες και τις προτιμήσεις τους στη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς επίσης, και τα κριτήρια που επηρεάζουν την επιλογή τους για σπουδές στο εξωτερικό.

Για τη διερεύνηση της επίδρασης των ερμηνευτικών παραγόντων αναπτύσσονται υποδείγματα με σκοπό να προσδιοριστούν οι παράγοντες που επιδρούν τόσο στην απόφαση των ατόμων- μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα όσο και στην απόφασή τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό.

3.2 Επιλογή του δείγματος

Η εμπειρική ανάλυση βασίζεται σε πρωτογενή στοιχεία που συγκεντρώθηκαν με τη διαδικασία των ερωτηματολογίων με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας. Η διανομή και η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε από το Φεβρουάριο του 2010 έως το Μάρτιο του 2010. Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και δόθηκε σε μαθητές Γ' λυκείου που φοιτούν σε δημόσια σχολεία της Δ' περιφέρειας Αθηνών κατά το σχολικό έτος 2009-2010. Συνολικά διανεμήθηκαν 200 ερωτηματολόγια, αλλά για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν τα 150 επειδή είτε συμπληρώθηκαν ελλιπώς ή δεν συμπληρώθηκαν καθόλου. Το δείγμα θεωρείται τυχαίο και αντιπροσωπευτικό και αποτελεί το % του πληθυσμού.

3.3 Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο, περιλαμβάνει 25 ερωτήσεις οι οποίες διακρίνονται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα περιγράφονται τα ατομικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά του κάθε μαθητή και στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται ειδικές ερωτήσεις που αφορούν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε μέσα στα πλαίσια του θεωρητικού υπόβαθρου, που αναπτύχθηκε εκτενώς στα προηγούμενα κεφάλαια (Sazama, 1994; Reagor and Rehm, 1995; Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Eliophotou-Menon, 1997, 2008; Dundar and Lewis, 1999; Evans-Hairston 2000; Rochat and Demeulemeester, 2001; Edwards and Pasquale, 2003; Kan and Tsai, 2005; Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005; Saiti and Mitrosili, 2005; Liu et.al, 2006; Tansel and Bircan, 2006; Li, 2007; Saiti and Prokopiadou, 2008; Wu, 2009; Daouli et.al, 2010).

Αναφορικά με τις ενότητες του ερωτηματολογίου, η πρώτη ενότητα περιγράφει τη σύνθεση του δείγματος, όπως φύλο, ηλικία ερωτώμενων καθώς επίσης, και βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά του οικογενειακού περιβάλλοντος των μαθητών, όπως το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, αριθμός παιδιών οικογένειας και το οικογενειακό εισόδημα. Τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, συνθέτουν την εικόνα των ερωτώμενων, σχετικά με τα προσωπικά και οικογενειακά τους στοιχεία και χρησιμοποιούνται σε όλες τις έρευνες, που εξετάζουν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση (Sazama, 1994; Reagor and Rehm, 1995; Dundar and Lewis, 1999; Evans-Hairston 2000; Rochat and Demeulemeester, 2001; Edwards and Pasquale, 2003; Kan and Tsai, 2005; Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005; Liu et.al, 2006; Li, 2007; Wu, 2009; Daouli et.al, 2010).

Αναφορικά, με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας από την οποία προέρχεται ο μαθητής, η χρήση της συγκεκριμένης ερώτησης δείχνει συνέπεια, απέναντι σε έρευνες των Li (2007) και Dundar and Lewis (1999) σύμφωνα με τους οποίους ενδέχεται να επηρεάζει θετικά την απόφασή του να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων χρησιμοποιήθηκε ως ερώτηση, διότι διαπιστώθηκε από πολλές έρευνες (Rochat and Demeulemeester, 2001; Kan and Tsai, 2005; Liu et.al, 2006; Daouli et.al, 2010) ότι συμβάλλει στην αύξηση της πιθανότητας για εισαγωγή στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια, η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει ειδικές ερωτήσεις σχετικές με τη ζήτηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ερωτηθέντες καλούνται να απαντήσουν εάν έχουν παρακολουθήσει «Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό» κατά τη διάρκεια της σχολικής τους πορείας και αν ναι σε ποιες τάξεις και αν συζητάνε τις επαγγελματικές τους επιλογές με τους γονείς τους. Ειδικότερα, κλήθηκαν να απαντήσουν εάν επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αν ναι, που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους και σε ποιες

σχολές και κατά πόσο αυτές οι επιλογές ανταποκρίνονται στις κλίσεις και στα ενδιαφέροντά τους. Επίσης, γίνεται αναφορά στους παράγοντες-κίνητρα και στις προσδοκίες των μαθητών της Γ' Λυκείου του δείγματος που επηρεάζουν την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι παράγοντες αυτοί, είναι η πίεση και οι φιλοδοξίες των γονέων, η απόκτηση περισσότερων γνώσεων, οι μεγαλύτερες πιθανότητες εύρεσης εργασίας, η προσωπική ολοκλήρωση που ενδεχομένως προσφέρει το πανεπιστήμιο, η δημιουργία καινούργιων φίλων, τα αδέρφια και οι φίλοι που επιθυμούν να εισαχθούν ή έχουν ήδη εισαχθεί στην ανώτατη εκπαίδευση, η πιθανότητα κέρδους περισσότερων χρημάτων στο μέλλον, η ικανοποίηση προσωπικών ενδιαφερόντων, πρόσβαση στο δημόσιο τομέα και κάλυψη αναγκών τις εξελισσόμενης κοινωνίας (Eliophotou-Menon, 1997; 2008; Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Evans-Hairston 2000; Psacharopoulos and Papakonstantinou, 2005; Saiti and Prokopiadou, 2008). Όσον αφορά, το κίνητρο του κέρδους περισσότερων χρημάτων στο μέλλον, συμπεριελήφθη διότι έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι υπάρχει θετική επίδραση μεταξύ εκπαίδευσης και οικονομικών αποδοχών (Lucas, 1988; Barro, 1991; Mankiw et. al, 1992; Manski, 1993; Dominitz and Manski, 1996; Power et. al, 2003; Botelho and Pinto, 2004; Eliophotou- Menon, 2008).

Από την άλλη πλευρά, οι προσδοκίες για τις οποίες μπορεί να επιθυμεί το δείγμα να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και για τις οποίες ρωτήθηκαν είναι οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές, η ανεργία και γενικότερα η αβεβαιότητα για το μέλλον και η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης για τα επαγγέλματα. Το σύνολο των ερωτήσεων αντλήθηκε από μελέτες που εστίαζε κυρίως στους λόγους για τους οποίους οι νέοι επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτατη εκπαίδευση (Eliophotou-Menon, 1997, 2008; Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Rochat and Demeulemeester, 2001; Saiti and Prokopiadou, 2008). Στην ίδια ενότητα του ερωτηματολογίου, περιλαμβάνεται και η ερώτηση: *αν σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σκέφτεσαι να σπουδάσεις στο εξωτερικό*. Η συγκεκριμένη ερώτηση εκτιμήθηκε από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας (1990,1995,2002) τα οποία και έδειξαν ότι η μετανάστευση των Ελλήνων φοιτητών στο εξωτερικό για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνεται χρόνο με το χρόνο.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τέλος την ερώτηση (με την οποία δίνεται η δυνατότητα στους ερωτώμενους ανεξάρτητα με το εάν απάντησαν θετικά ή αρνητικά στην ερώτηση σχετικά με τον αν επιθυμούν ή όχι σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Ελλάδα να συνεχίσουν τις σπουδές στο εξωτερικό), να απαντήσουν κατά πόσο το επάγγελμα του πατέρα και της μητέρας, οι σπουδές των γονέων, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, τα αδέρφια που σπουδάζουν ήδη στο εξωτερικό, η ύπαρξη ειδικοτήτων που τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν, το ύψος των διδάκτρων, η

καλύτερη οργάνωση, υλικοτεχνική υποδομή και το πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, η οικονομική βοήθεια του κράτους, το αντικείμενο σπουδών, οι διαθέσιμες πληροφορίες και η εικόνα- φήμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος και η απόσταση από την μόνιμη κατοικία επηρέασαν αυτήν τους την απόφαση. Όσον αφορά των ύψος των διδάκτρων, έχει διαπιστωθεί ότι φοιτητές οι οποίοι προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, επηρεάζονται πιο εύκολα στις αλλαγές των τιμών των διδάκτρων σε σχέση με τους φοιτητές που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό εισόδημα (Manski and Wise, 1983; McPherson and Schapiro 1991; Kane 1995; Dynarski, 1999). Αντίθετα, η Κρατική οικονομική βοήθεια προς τους μαθητές ενθαρρύνει την εισαγωγή στα πανεπιστήμια (Berkhout and van Leeuwen, 2000).

3.4 Μεθοδολογία

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι η παρουσίαση της λογιστικής παλινδρόμησης, μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στην εμπειρική ανάλυση.

Η ανάλυση λογιστικής παλινδρόμησης είναι ανάλυση παλινδρόμησης κατά την οποία η εξαρτημένη μεταβλητή είναι διμερής (διχοτομημένη). Με το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης μπορούμε να προβλέψουμε άμεσα την πιθανότητα (P) πραγματοποίησης ενός γεγονότος (A).

Στην περίπτωση μιας μόνο ανεξάρτητης μεταβλητής X, το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης μπορεί να γραφεί ως:

$$P(A) = e^{a+bx} / (1 + e^{a+bx}) \quad (1) \quad \text{ή ισοδύναμα ως:}$$

$$P(A) = 1 / 1 + e^{-(a+bx)} \quad (2),$$

όπου α είναι ο σταθερός όρος, b ο συντελεστής παλινδρόμησης της μεταβλητής X και e η βάση των φυσικών λογαρίθμων με τιμή ίση με 2,718.

Για περισσότερες από μια ανεξάρτητες μεταβλητές, το υπόδειγμα μπορεί να γραφεί:

$$P(A) = e^Z / (1 + e^Z) \quad (1) \quad \text{ή ισοδύναμα ως:}$$

$$P(A) = 1 / (1 + e^{-Z}) \quad (2),$$

όπου Z είναι ο γραμμικός συνδυασμός των $X_1, X_2, \dots, X_p$ ανεξάρτητων μεταβλητών κατά τη σχέση:

$$Z = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_pX_p.$$

Κατά τη λογιστική παλινδρόμηση η εκτίμηση των παραμέτρων γίνεται με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, δηλαδή επιλέγονται οι πιο πιθανοφανείς τιμές των παραμέτρων, προκειμένου να οδηγήσουν στα παρατηρούμενα αποτελέσματα.

Πιο συγκεκριμένα, αναπτύσσονται δύο υποδείγματα για την εκτίμηση: α) των παραγόντων που επιδρούν στην απόφαση των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές στους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και β) των παραγόντων που επιδρούν στην απόφαση των ατόμων να επιλέξουν ανώτατες σπουδές στο εξωτερικό. Η λογιστική παλινδρόμηση επιλέχθηκε διότι και στα δύο υποδείγματα η εξαρτημένη μεταβλητή είναι διχοτομική (σπουδές στην τριτοβάθμια ή όχι και σπουδές στο εξωτερικό ή όχι, αντίστοιχα). Ως ερμηνευτικές μεταβλητές χρησιμοποιούνται τα ατομικά χαρακτηριστικά και προτιμήσεις καθώς και οικογενειακά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, που όπως έχει ήδη αναφερθεί επηρεάζουν τις αποφάσεις των ατόμων. Ειδικότερα σε ότι αφορά την επιλογή των σπουδών στο εξωτερικό λαμβάνεται υπόψη το κόστος (ως ύψος διδάκτρων) των σπουδών, το οποίο αναμένεται να ασκεί αρνητική επίδραση στην αντίστοιχη ζήτηση.

Στα επόμενα κεφάλαια, παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του δείγματος και οι κατανομές των συχνοτήτων των απαντήσεων των ερωτώμενων, τα υποδείγματα των λογιστικών παλινδρομήσεων και ερμηνεύονται τα αποτελέσματα.

Κεφάλαιο 4^ο Παρουσίαση των χαρακτηριστικών του δείγματος

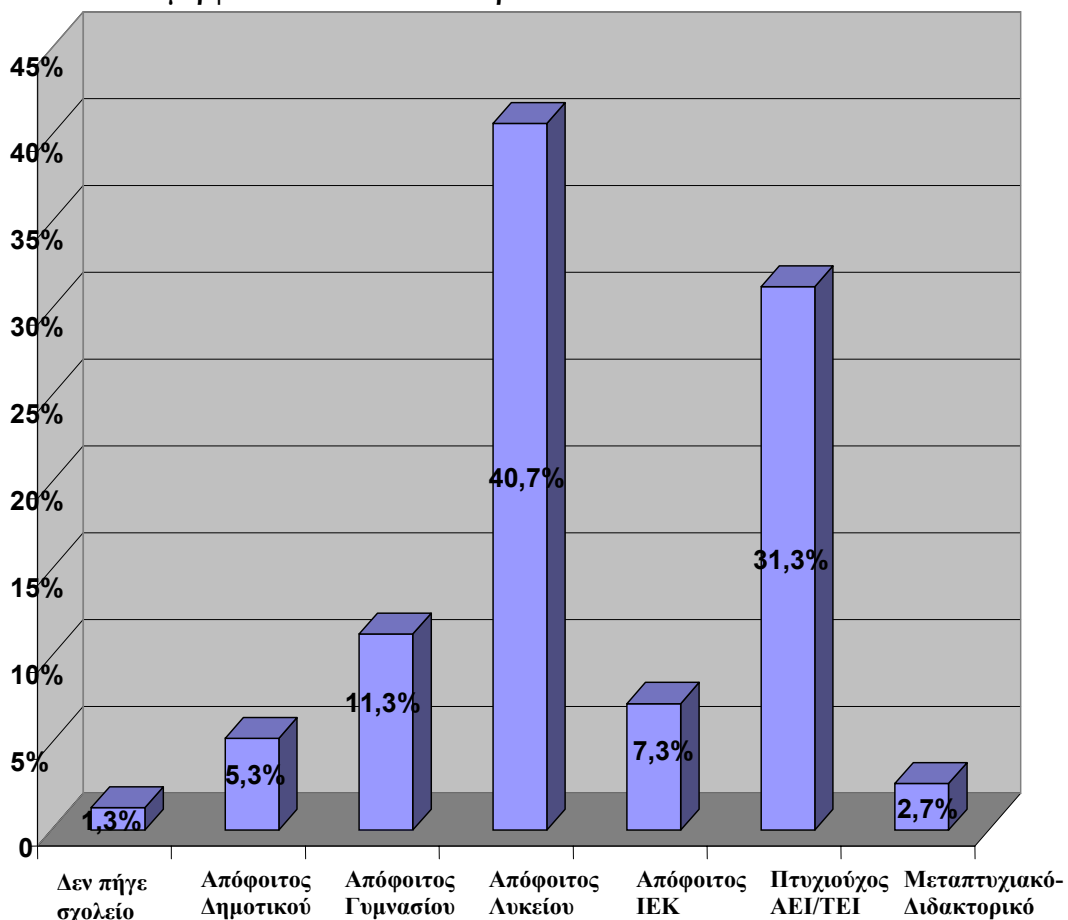
4.1 Δημογραφικά στοιχεία (προσωπικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά)

Το σύνολο του δείγματος αποτελείται κατά 40% από αγόρια και κατά 60% από κορίτσια (βλ. παράρτημα πίνακας 1). Ο μέσος όρος ηλικίας των ερωτηθέντων που συμμετέχουν στην έρευνα είναι 17. Από τους 150 μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 81 κατοικούν στα Νότια Προάστια, οι 17 στα Ανατολικά και οι 52 στα Δυτικά Προάστια. Η πλειονότητα του δείγματος δηλώνει πως έχει αδέρφια. Συγκεκριμένα το 87,3% του δείγματος έχει αδέρφια και μόνο το 12,7% είναι το ποσοστό που δεν έχει (βλ. παράρτημα πίνακας 2).

Οι ερωτήσεις 4 και 5 του ερωτηματολογίου απαντήθηκαν αποκλειστικά από μαθητές οι οποίοι απάντησαν στην ερώτηση 3 ότι έχουν αδέρφια. Επομένως, στο σύνολο όσων απάντησαν ότι έχουν αδέρφια, το 42,7% δηλαδή τα 56 άτομα απάντησαν ότι τα αδέρφια τους σπουδάζουν, ενώ το 57,3%, δηλαδή τα 75 άτομα απάντησαν ότι τα αδέρφια τους δεν σπουδάζουν (βλ. παράρτημα πίνακας 3).

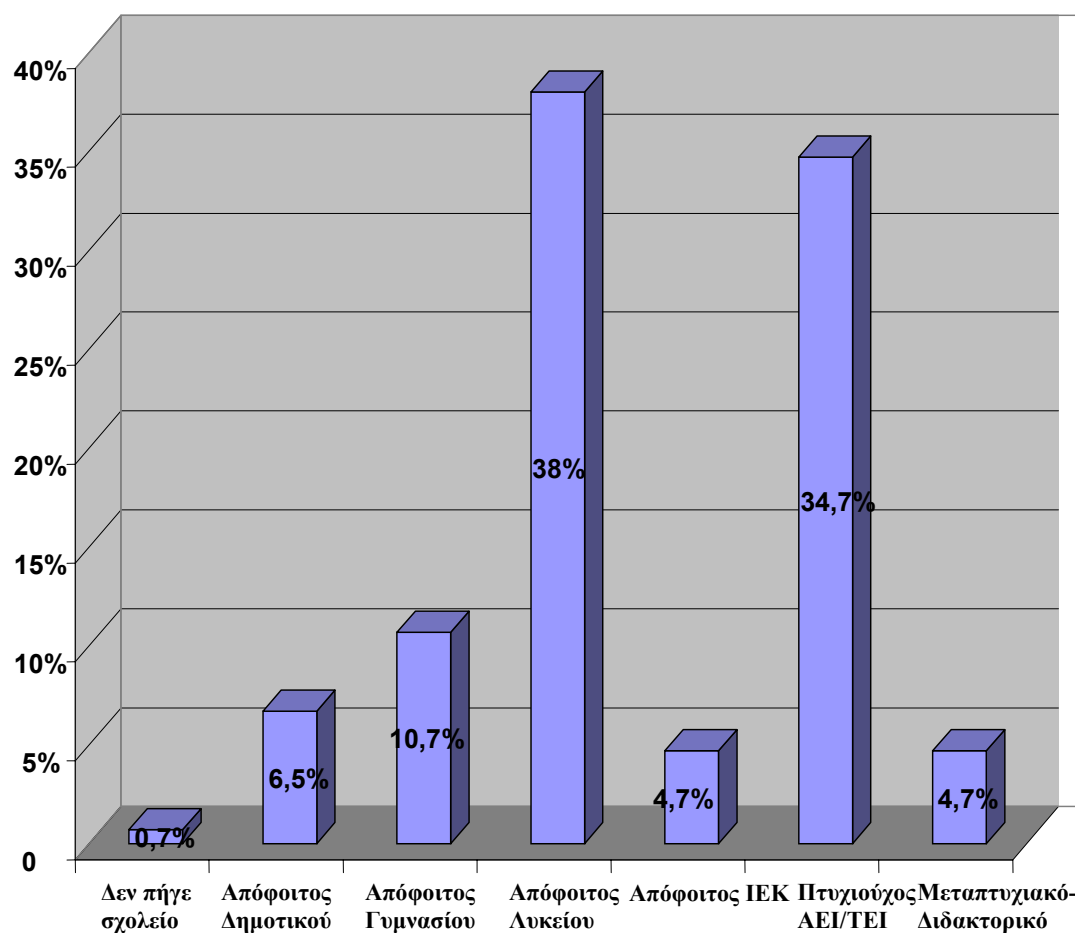
Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα ενδιαφέρον, παρουσιάζει το γεγονός, ότι το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα είναι αρκετά υψηλό, αφού ένα σημαντικό ποσοστό του δείγματος (40,7%), απάντησε ότι οι γονείς του είναι απόφοιτοι Λυκείου, ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό (31,3%) είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίου ή κάποιου Τεχνικού Επαγγελματικού Ιδρύματος, ένα ποσοστό (11,3%) έχει τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, επίσης το 7,3% έχει τελειώσει κάποιο ΙΕΚ και το 2,7% έχει στην κατοχή του και μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο. Τέλος, το 6,6% είναι εκείνο το ποσοστό που δεν πήγε καθόλου σχολείο ή τελείωσε μόνο το δημοτικό (βλ. παράρτημα πίνακας 4).

Διάγραμμα 4.1: Κατανομή μαθητών ως προς το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα

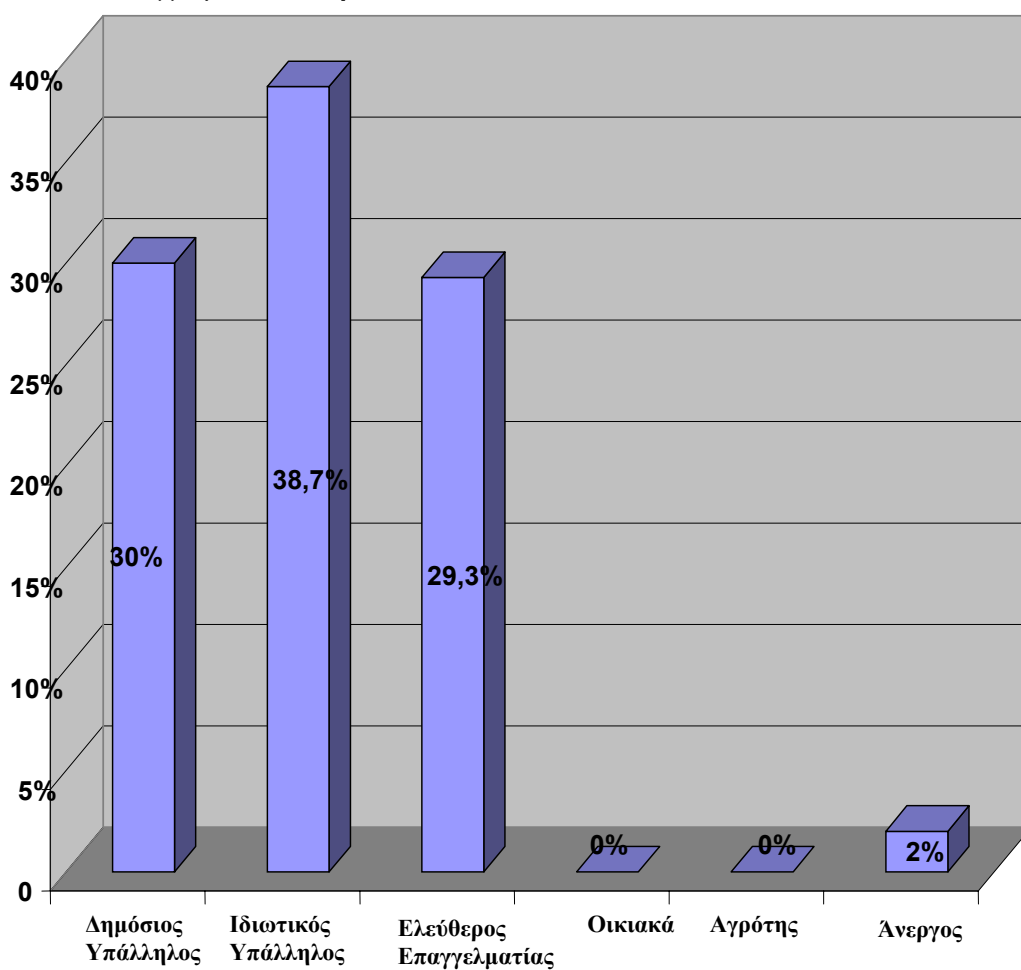
Όσον αφορά το επίπεδο μόρφωσης της μητέρας, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4.2 είναι προφανές ότι τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με αυτά παραπάνω που αφορούν το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα με λίγες διαφοροποιήσεις, οι οποίες έγκειται στο γεγονός ότι περισσότερες μητέρες έχουν τελειώσει κάποιο πανεπιστήμιο ή κάποιο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (34,7%), επίσης, μεγαλύτερο είναι το ποσοστό σε σχέση πάντα με τους πατέρες που κατέχουν κάποιο μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο (4,7%), αρκετές είναι αυτές που έχουν τελειώσει το Λύκειο (38%) και λιγότερες είναι εκείνες που έχουν αποφοιτήσει από κάποιο ΙΕΚ (4,7%). Το 10,7% αποφοίτησε από το γυμνάσιο και μεγαλύτερο είναι το ποσοστό σε σχέση με τους πατέρες που δεν πήγε σχολείο ή έχει τελειώσει μόνο το δημοτικό (βλ. παράρτημα πίνακας 5).

Διάγραμμα 4.2: Κατανομή ως προς το μορφωτικό επίπεδο μητέρας

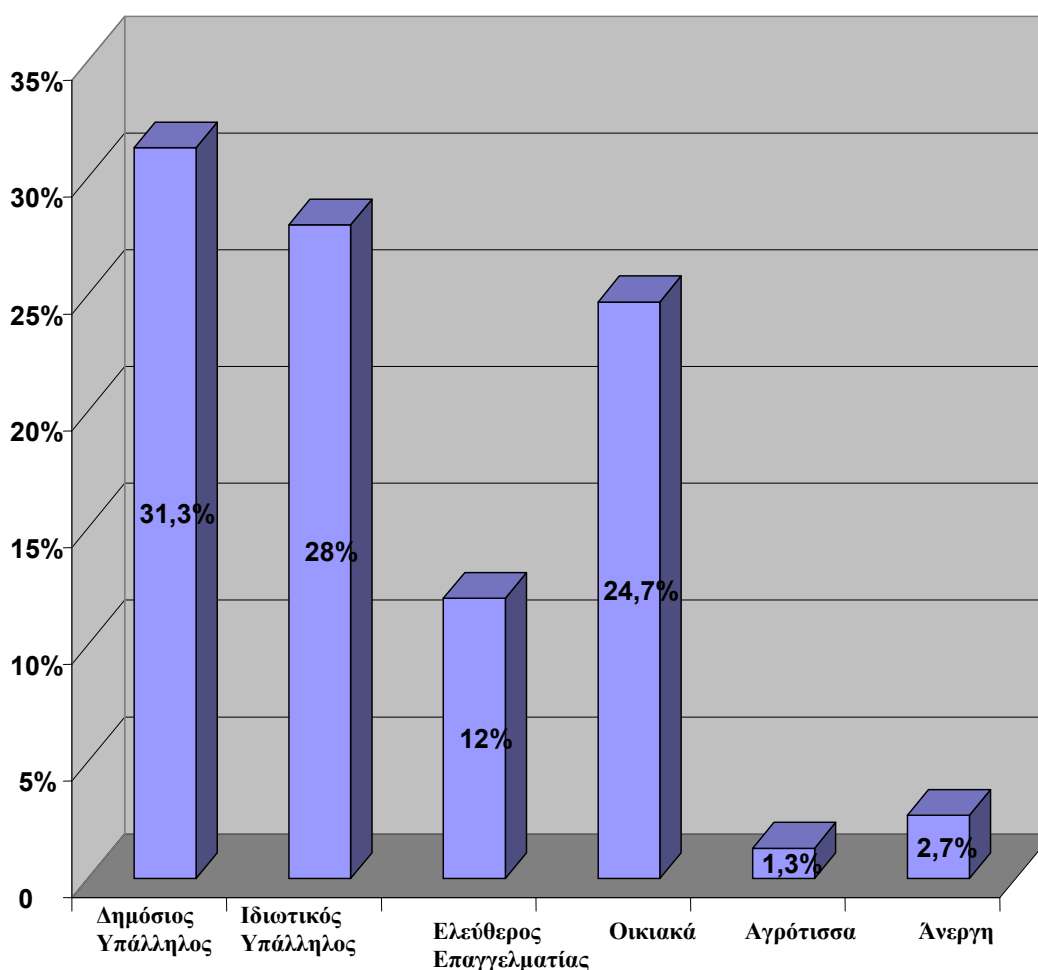
Σχετικά με την ερώτηση, για το ποια είναι η απασχόληση των γονιών, όπως φαίνεται στο ακόλουθο γράφημα 4.3 το 30% των ερωτηθέντων απάντησε ότι ο πατέρας τους εργάζεται ως Δημόσιος Υπάλληλος, ένα μεγάλο ποσοστό (38,7%) απάντησε ότι εργάζεται ως Ιδιωτικός Υπάλληλος και το 29,3% ως Ελεύθερος επαγγελματίας. Κανένας δεν ασχολείται στον αγροτικό τομέα και τα οικιακά και ένα μικρό ποσοστό, συγκεκριμένα το 2% είναι άνεργοι (βλ. παράρτημα πίνακας 6).

Διάγραμμα 4.3: Κατανομή ως προς το επάγγελμα του πατέρα

Ενώ, για το επάγγελμα της μητέρας, φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 4.4 ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μητέρων του δείγματος εργάζονται ως Δημόσιοι Υπάλληλοι (31,3%), αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι και αυτό που οι μητέρες δουλεύουν στον Ιδιωτικό χώρο (28%) και πολύ μικρότερο συγκριτικά με τους πατέρες είναι το ποσοστό που εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες (12%). Όπως είναι φυσικό, ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό που στους πατέρες δεν υπήρχε καθόλου, είναι το ποσοστό των μητέρων που ασχολούνται με τα οικιακά (24,7%) καθώς επίσης και το ποσοστό που ασχολείται στον αγροτικό τομέα (1,3%). Τέλος, το ποσοστό των μητέρων που είναι άνεργες είναι μεγαλύτερο από τους πατέρες και συγκεκριμένα είναι 2,7% (βλ. παράρτημα πίνακας 7).

Διάγραμμα 4.4: Κατανομή ως προς το επάγγελμα της μητέρας

Στη ερώτηση για το ποιο πιστεύουν ότι είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα οι μαθητές της Γ' λυκείου του δείγματος και συγκεκριμένα το 22% απάντησε ότι είναι από 0-20.000€, το 44% από 20.001-40.000€, το 28% από 40.001-60.000 και τέλος, το 6% απάντησε από 60.001- 70.000 και πάνω (βλ. παράρτημα πίνακας 8). Παράλληλα, τέθηκε στους ερωτηθέντες άλλη μια ερώτηση σχετική με το οικογενειακό εισόδημα, η οποία ρωτούσε το δείγμα, πως θα χαρακτήριζαν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας. Έτσι, λοιπόν, το 3,3% δηλαδή 5 άτομα απάντησαν ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειά τους είναι κάτω του μετρίου, το 46,7% δηλαδή τα 70 άτομα απάντησαν μέτρια, το 47,3% άνετη και ένα μικρό ποσοστό των μαθητών της Γ' Λυκείου απάντησε ότι η οικονομική οικογενειακή κατάσταση είναι πολύ άνετη (2,7%) (βλ. παράρτημα πίνακας 9).

Συμπερασματικά, όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία και συγκεκριμένα τα προσωπικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά του δείγματος, φαίνεται ότι ο μέσος όρος ηλικίας των μαθητών είναι 17 ετών και η πλειονότητα είναι κορίτσια. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το

γεγονός, ότι το επίπεδο μόρφωσης των γονέων του δείγματος είναι αρκετά υψηλό. Ειδικότερα, τα ποσοστά του δείγματος που απάντησαν ότι ο πατέρας και η μητέρα είναι απόφοιτοι λυκείου είναι υψηλά, 40,7% και 38% αντίστοιχα. Όσον αφορά την απασχόληση των γονέων η πλειονότητά τους εργάζεται στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα και τέλος, η οικονομική κατάστασή τους κυμαίνεται μεταξύ μέτριας και κανονικής.

4.2 Στοιχεία που αφορούν τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου ξεκινά με την ερώτηση, εάν έχει παρακολουθήσει το δείγμα Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (84%) δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τους πορείας και μόλις ένα μικρό ποσοστό (16%) είναι εκείνο που έδωσε αρνητική απάντηση (βλ. παράρτημα πίνακας 10). Στο σύνολο όσων απάντησαν στην παραπάνω ερώτηση ότι, δηλαδή έχουν παρακολουθήσει Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό δηλαδή, οι 126 από τους 150 ανέφεραν ότι παρακολούθησαν στις τάξεις Γ' Γυμνασίου, Α' Λυκείου και Β' Λυκείου. Συγκεκριμένα, το 85,7% παρακολούθησε στη Γ' Γυμνασίου, το 52,4% στην Α' Λυκείου και το 5,6% στη Β' Λυκείου. Στα ποσοστά αυτά περιλαμβάνονται και μαθητές οι οποίοι παρακολούθησαν Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό και στις τρεις τάξεις ή και σε δύο από τις παραπάνω τάξεις (βλ. παράρτημα πίνακας 11, 12, 13).

Για την ερώτηση, κατά πόσο γνωρίζουν τις δυνατότητες απασχόλησης που έχει κάποιος μετά την αποφοίτησή του από τη σχολή που επέλεξε η πλειονότητα του δείγματος και συγκεκριμένα το 72,7% απάντησε θετικά, ενώ το 27,3% έδωσε αρνητική απάντηση (βλ. παράρτημα πίνακας 14).

Όσον αφορά, τη συζήτηση που κάνουν τα παιδιά με τους γονείς για τις επαγγελματικές τους επιλογές το 91,3% των μαθητών έδωσε θετική απάντηση, σε αντίθεση με το 8,7% που έδωσε αρνητική απάντηση. Αυτό, δείχνει ότι οι γονείς ενδιαφέρονται για την επαγγελματική σταδιοδρομία των παιδιών τους και ενδεχομένως επιδρούν σε αυτή (βλ. παράρτημα πίνακας 15).

Στη σχετική ερώτηση για το αν επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 96%, δήλωσε ότι επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και μόνο ένα μικρό ποσοστό (4%) έδωσε αρνητική απάντηση (βλ. παράρτημα πίνακας 16). Έτσι, στο σύνολο εκείνων που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 4,2% επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε Ιδιωτικό κολλέγιο, ένα άλλο ποσοστό (5,5%) σε Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα, ένα μεγάλο ποσοστό (66,6%) όπως θα περίμενε κανείς επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε κάποιο Ανώτατο

Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, το 0,7% επιθυμεί να συνεχίσει σε κάποια σχολή του εξωτερικού, το 6,3% σε δημόσιο ΙΕΚ και το 1,4% σε ιδιωτικό ΙΕΚ. Τέλος, ένα σημαντικό ποσοστό επιθυμεί να ακολουθήσει Στρατιωτικές σχολές (15,3%) (βλέπε παράρτημα πίνακας 17). Από αυτούς που επιθυμούν να εισαχθούν σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα όπως φαίνεται στον πίνακα 19 ένα σημαντικό ποσοστό (24%) επιθυμεί να εισαχθεί στη σχολή φιλολογίας ή Θεολογίας, ένα άλλο ποσοστό και συγκεκριμένα το 8,3% επιθυμεί να εισαχθεί στη σχολή της Νομικής, το 5,2% στις Φυσικομαθηματικές επιστήμες, το 1% στις παιδαγωγικές επιστήμες, το 3,1% επιθυμεί να ακολουθήσει τις Πολιτικές Επιστήμες, τις τεχνολογικές Επιστήμες τις επέλεξε το 6,3%, τις Πολυτεχνικές ένα σημαντικό ποσοστό το 13,5%, το 2,1% επιθυμεί να ακολουθήσει την Αρχιτεκτονική ή τις Καλές Τέχνες, τις Οικονομικές Επιστήμες το 18,8%, τις Ιατρικές Επιστήμες το 16,7% και Γυμναστική Ακαδημία το 1%.

Πίνακας 19: Κατανομή των μαθητών ως προς τη σχολή που επιθυμούν να εισαχθούν

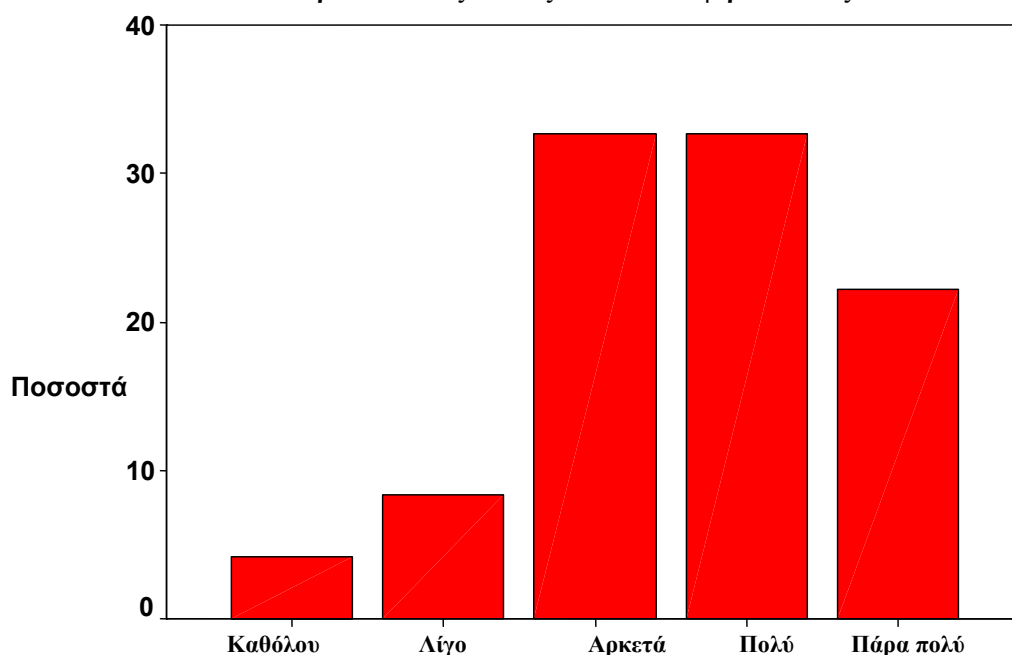
Μεταβλητές	Ποσοστό (%)
Φιλολογία-Θεολογία	24
Νομική Επιστήμη	8,3
Φυσικομαθηματικές επιστήμες	5,2
Γεωπονοδασολογική	0
Παιδαγωγικές Επιστήμες	1
Πολιτικές Επιστήμες	3,1
Τεχνολογικές Επιστήμες	6,3
Πολυτεχνικές	13,5
Καλές Τέχνες- Αρχιτεκτονική	2,1
Οικονομικές Επιστήμες	18,8
Ιατρικές Επιστήμες	16,7
Τ.Ε.Φ.Α.Α	1
Σύνολο	100

Αντίθετα, οι μαθητές του δείγματος που δεν επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δηλαδή τα 6 άτομα, οι μισοί από αυτούς (50%) θέλουν να συνεχίσουν να εργάζονται στην οικογενειακή τους επιχείρηση και οι άλλοι μισοί (50%) να ψάξουν δουλειά (βλ. παράρτημα πίνακας 18).

Ακόμη, στο σύνολο εκείνων που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 4.5, το 12,6% των μαθητών, δηλώνει πως η επιλογή των σπουδών του δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του ή ανταποκρίνεται σε μικρό βαθμό. Αντίθετα, το 54,8% θεωρεί πως οι σπουδές του ανταποκρίνονται πολύ έως και πάρα πολύ στις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του και

ένα άλλο σημαντικό ποσοστό και συγκεκριμένα το 32,6% αναφέρει αρκετά (βλ. παράρτημα πίνακας 20).

Διάγραμμα 4.5: Κατανομή των μαθητών ως προς το κατά πόσο οι σπουδές τους ανταποκρίνονται στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους.

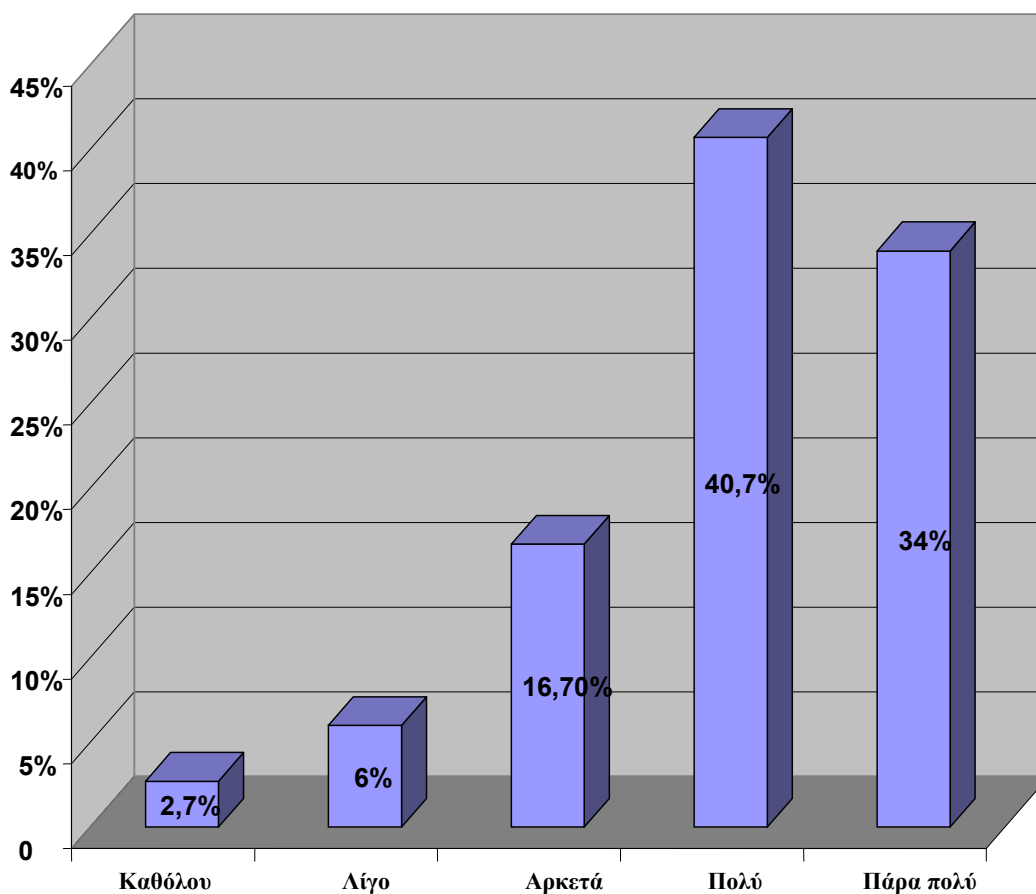
Αναφορικά, οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιθυμία των μαθητών να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε σε μεγάλο βαθμό είτε σε μικρό είναι οι παρακάτω: *Η πίεση που ασκούν οι γονείς* προκειμένου να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι μεγάλη. Ειδικότερα, το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών της Γ' Λυκείου του δείγματος και συγκεκριμένα το 55,3% δηλώνει πως δεν δέχεται καθόλου πίεση από το οικογενειακό του περιβάλλον όσον αφορά για την εισαγωγή του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ένα άλλο ποσοστό το 26% δηλώνει ότι δέχεται λίγη πίεση, το 14% αρκετή και ένα μικρό ποσοστό 4,7% αναφέρει ότι η πίεση που δέχεται από τους γονείς είναι πολύ έως και πάρα πολύ (βλ. παράρτημα πίνακας 21), ούτε και οι φιλοδοξίες των γονέων δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τους νέους. Συγκεκριμένα, το 68% δηλαδή, 102 μαθητές Γ' λυκείου επηρεάζονται λίγο έως και καθόλου από τις φιλοδοξίες των γονιών τους για να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ένα σημαντικό ποσοστό και ειδικότερα 21,3% δηλαδή 32 άτομα επηρεάζονται αρκετά και το 10,7% επηρεάζεται πολύ έως και πάρα πολύ από τις φιλοδοξίες των γονιών του (βλ. παράρτημα πίνακας 22).

Αντίθετα, ένας λόγος για τον οποίο οι μαθητές επιθυμούν να εισαχθούν στην Ανώτατη Εκπαίδευση είναι το ότι τους δίνεται *η δυνατότητα να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις*. Συγκεκριμένα το 32% του δείγματος υποστηρίζει ότι οι περισσότερες γνώσεις είναι ένας

παράγοντας που τους επηρεάζει να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αρκετά, το 29,3% θεωρεί το συγκεκριμένο παράγοντα ότι επιδρά πολύ, το 24,7% πάρα πολύ και μόνο το 14 % θεωρεί ότι ο παράγοντας αυτός τους επηρεάζει λίγο έως και καθόλου να εισαχθούν στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (βλ. παράρτημα πίνακας 23).

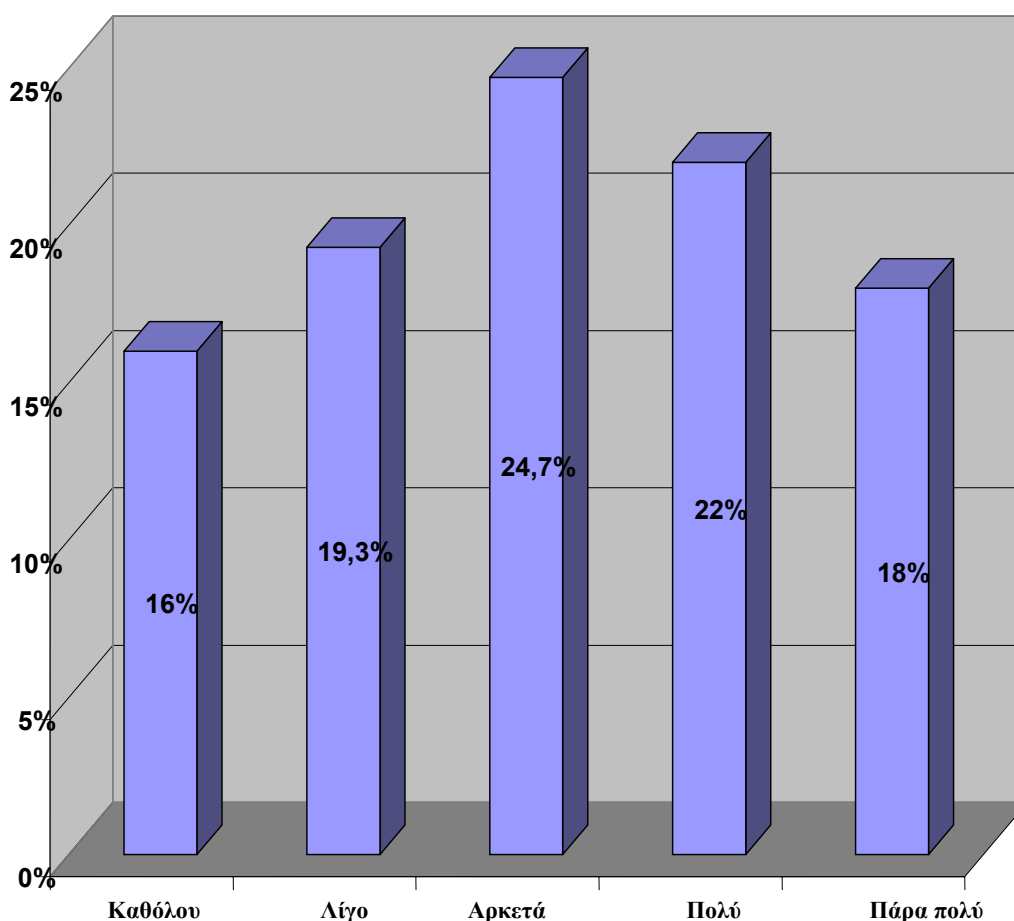
Επίσης, η εύρεση μιας καλής δουλειάς είναι ένα θέμα που απασχολεί πολύ έως και πάρα πολύ τους νέους στη σημερινή κοινωνία. Αυτό φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα 4.6 το οποίο δείχνει ότι η εύρεση εργασίας είναι ένας παράγοντας που θεωρούν οι νέοι (74,7%) ότι επηρεάζει πολύ έως και πάρα πολύ την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 16,7% τον θεωρεί αρκετά σημαντικό παράγοντα που θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην απόφασή του για να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και το 9% λίγο έως και καθόλου (βλ. παράρτημα πίνακας 24).

Διάγραμμα 4.6: Κατανομή των μαθητών ως προς το ότι η εύρεση καλύτερης εργασίας επηρεάζει την επιθυμία για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ενδιαφέρον, παρουσιάζει και το διάγραμμα 4.7 το οποίο δείχνει ότι το 40% των μαθητών Γ' Λυκείου θεωρεί ότι η προσωπική ολοκλήρωση που μπορεί να προσφέρει το πανεπιστήμιο τους επηρεάζει πολύ έως και πάρα πολύ στο να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 24,7% επηρεάζεται αρκετά, το 19,3% λίγο, και το 16% δηλώνει ότι η προσωπική ολοκλήρωση που θα τους προσφέρει η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν τους επηρεάζει καθόλου (βλ. παράρτημα πίνακας 25).

Διάγραμμα 4.7: Κατανομή των μαθητών ως προς το ότι η προσωπική ολοκλήρωση που ενδεχομένως να προσφέρει το πανεπιστήμιο επηρεάζει την επιθυμία για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

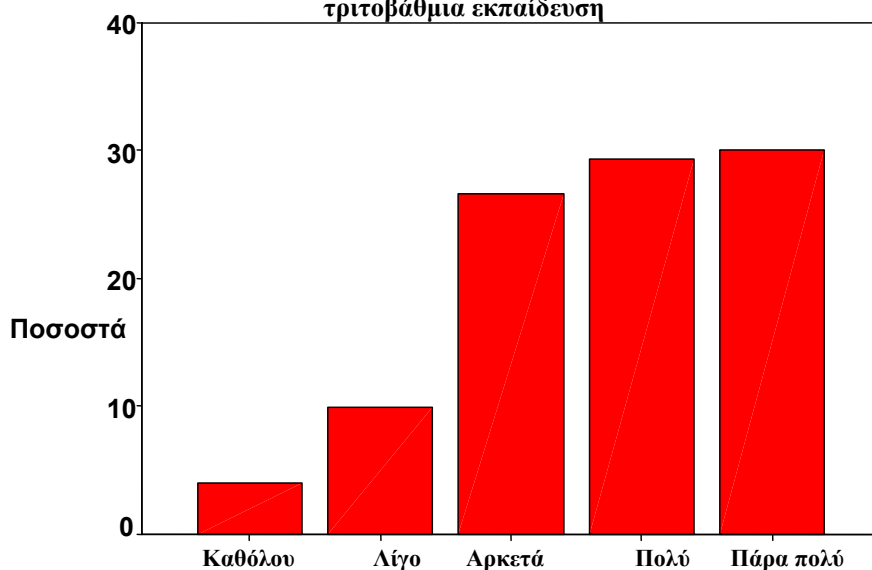
Από την άλλη, η απόκτηση καινούργιων φίλων με την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος ή τους απασχολεί λίγο (50%), το 22% απάντησε ότι επηρεάζει την απόφασή του αρκετά και το 28% επηρεάζεται πολύ έως και πάρα πολύ (βλ. παράρτημα πίνακας 26). Το ίδιο ισχύει και στην ερώτηση για τους φίλους και τους γνωστούς που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου το 42,7% από τους ερωτηθέντες, δηλαδή 64 άτομα απάντησαν δεν τους επηρεάζει καθόλου, το

16,7% απάντησε λίγο, το 20% αρκετά και το 20,7% επηρεάζεται πολύ έως και πάρα πολύ (βλ. παράρτημα πίνακας 27).

Το γεγονός ότι τα αδέρφια έχουν ανώτατη εκπαίδευση το 66% των μαθητών Γ' Λυκείου του δείγματος θεωρεί ότι δεν επηρεάζει καθόλου την επιθυμία του να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, (στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται και οι μαθητές που δεν έχουν αδέρφια κάτι που σημαίνει ότι οι συγκεκριμένοι μαθητές απάντησαν καθόλου) το 9,3% απάντησε ότι το επηρεάζει λίγο, ίδιο ποσοστό (9,3%) απάντησε ότι επηρεάζεται αρκετά από τον συγκεκριμένο παράγοντα και το 15,4% πολύ έως και πάρα πολύ (βλ. παράρτημα πίνακας 28).

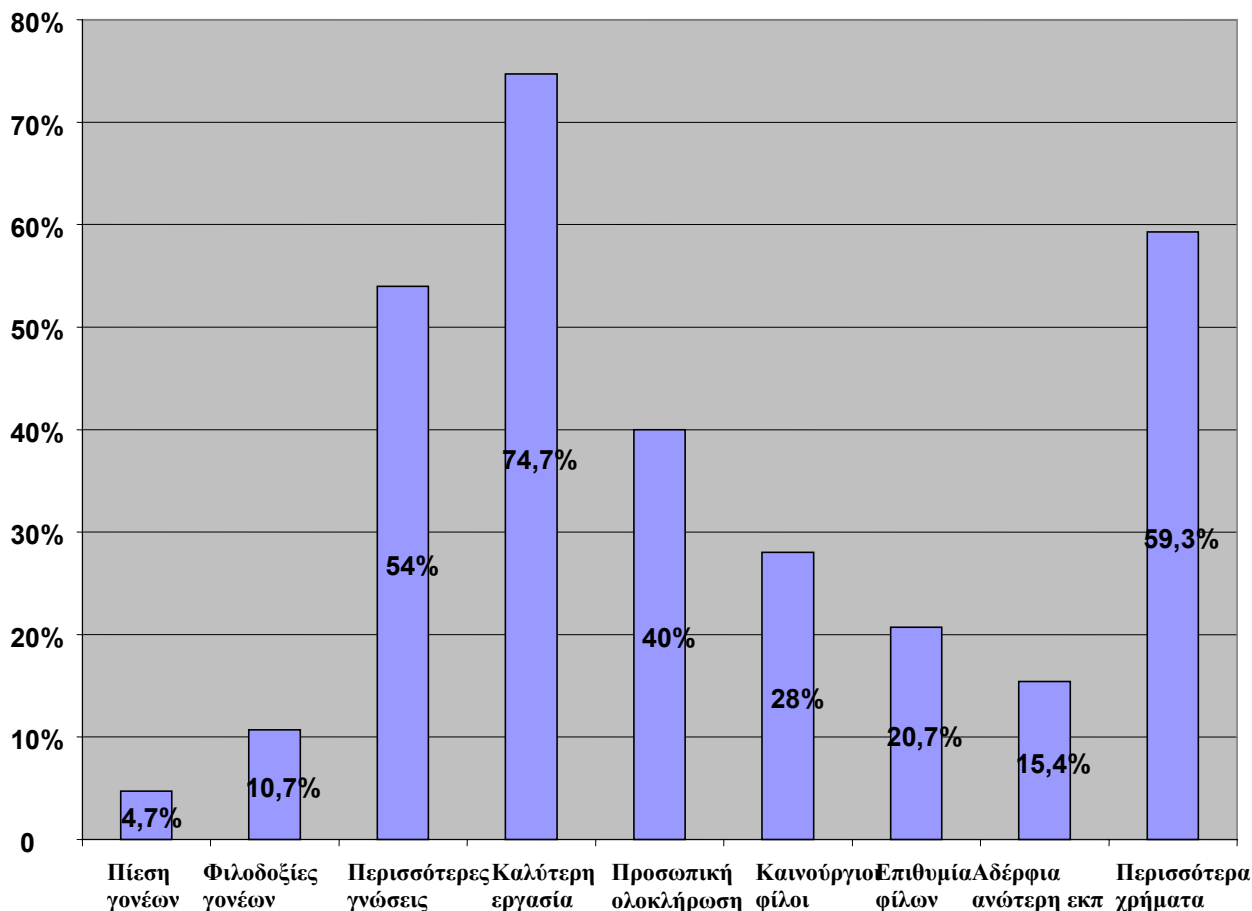
Όπως θα περίμενε κανείς, αλλά και όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα 4.8 ο παράγοντας χρήματα επηρεάζει σημαντικά την απόφαση των νέων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα το 59,3% δηλώνει ότι τον επηρεάζει πολύ έως και πάρα πολύ ο συγκεκριμένος παράγοντας, το 26,7% απαντά ότι επηρεάζεται αρκετά και ένα μικρό ποσοστό 14% δηλώνει ότι τον επηρεάζει σε μικρό βαθμό έως και καθόλου (βλ. παράρτημα πίνακας 29).

Διάγραμμα 4.8: Κατανομή των μαθητών ως προς το ότι η πιθανότητα κέρδους περισσότερων χρημάτων στο μέλλον επηρεάζει την επιθυμία για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

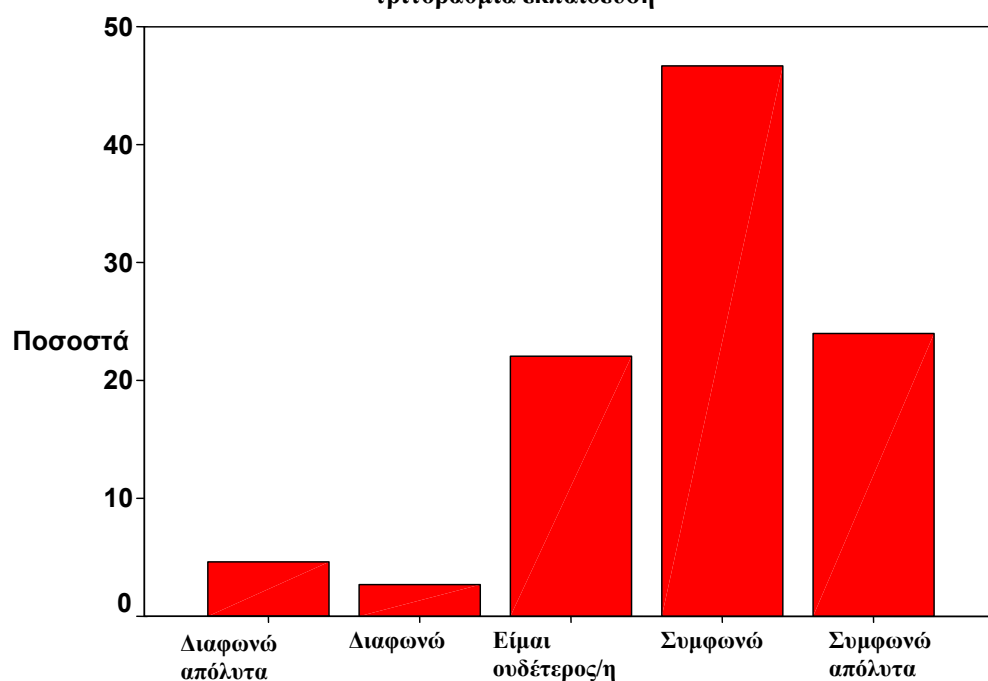
Συμπερασματικά, λοιπόν σε ότι αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιθυμία του δείγματος να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπως μπορούμε να διακρίνουμε και από το παρακάτω διάγραμμα 4.9 οι πιο σημαντικοί παράγοντες είναι η πιθανότητα εύρεσης καλύτερης δουλειάς και η απόκτηση περισσότερων χρημάτων στο μέλλον.

Διάγραμμα 4.9: Κατανομή μαθητών ως προς το κατά πόσο ορισμένοι παράγοντες επηρεάζουν την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

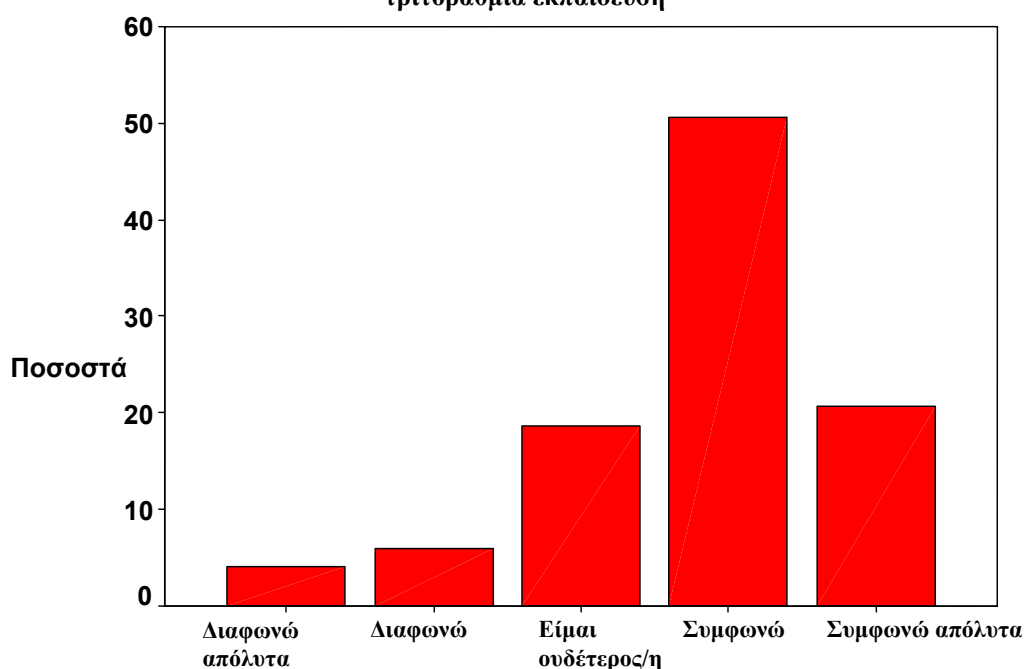
Σχετικά με το κατά πόσο συμφωνούν οι μαθητές ότι οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές οι οποίες σχετίζονται με την επιλογή επαγγέλματος επιδρούν στις αποφάσεις για την εισαγωγή στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σύμφωνα με το ακόλουθο διάγραμμα 4.10 παρατηρείται ότι το (70,7%) δηλαδή 106 άτομα, είναι σύμφωνοι με το ότι το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό επιδρά στην απόφασή τους για να εισαχθούν στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης, το 22% μένει ουδέτερο και ένα μικρό ποσοστό διαφωνεί απόλυτα (4,7%) και διαφωνεί (2,7%) με την παραπάνω ερώτηση (βλ. παράρτημα πίνακας 30).

Διάγραμμα 4.10: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές επιδρούν στην απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

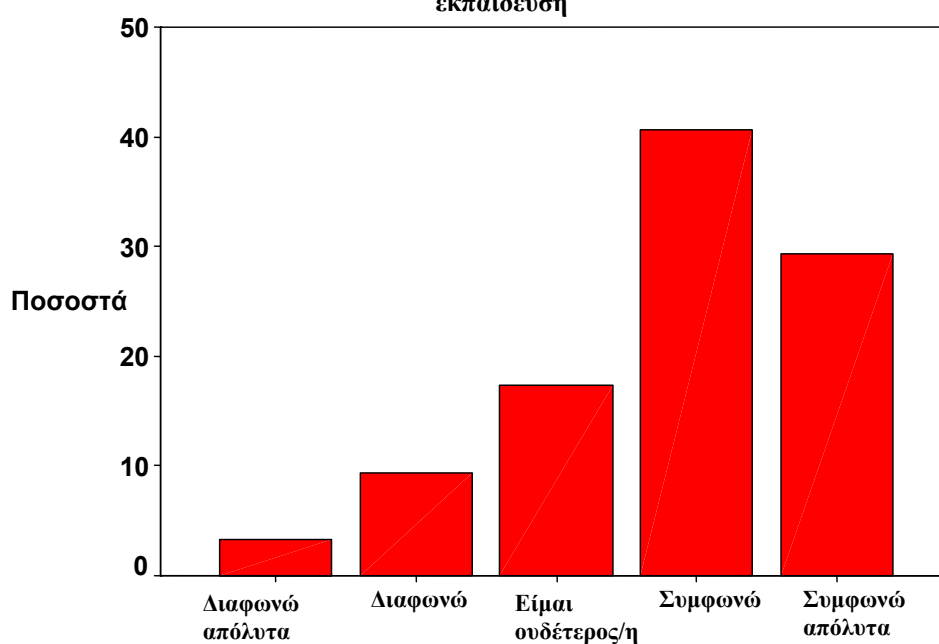
Επίσης, το θέμα της ανεργίας και ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων φαίνεται να επιδρά στην απόφαση των νέων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και στο γράφημα 4.11, το 71,4% συμφωνεί ότι η ανεργία και ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων επιδρούν στις αποφάσεις τους, το 18,7% είναι ουδέτερο και το 10% διαφωνεί στο ότι η ανεργία επιδρά στις αποφάσεις τους προκειμένου να εισαχθούν στην ανώτερη εκπαίδευση (βλ. παράρτημα πίνακας 31)

Διάγραμμα 4.11: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ανεργία και ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων επιδρούν στην απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ύστερα, η αβεβαιότητα για το μέλλον αποτελεί ένα άλλο χαρακτηριστικό που σχετίζεται με την επιλογή επαγγέλματος όπως απεικονίζεται και στο παρακάτω γράφημα 4.12, όπου πολλοί από το δείγμα (70%) συμφωνούν ότι τους επηρεάζει στην απόφαση για την εισαγωγή τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ένα ποσοστό (17,3%) είναι ουδέτερο και το (12,6%) διαφωνεί με την παραπάνω ερώτηση (βλ. παράρτημα πίνακας 32).

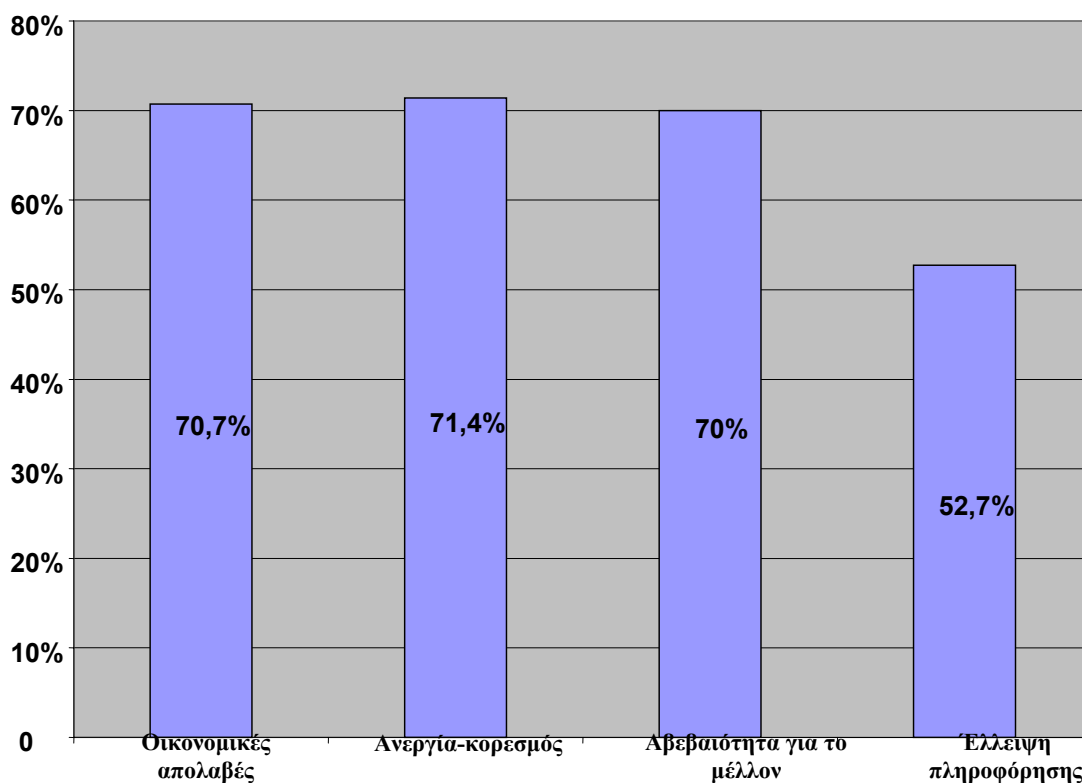
Διάγραμμα 4.12: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η αβεβαιότητα για το μέλλον επιδρά στην απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τέλος, το 16% των μαθητών της Γ' Λυκείου διαφωνεί με το ότι η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης για τα επαγγέλματα, επιδρά στην απόφασή του για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (31,3%) παραμένει αμέτοχο και το 52,7% θεωρεί ότι το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό επιδρά στις αποφάσεις τους για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. παράρτημα πίνακας 33).

Ενώ όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά επιδρούν σημαντικά στην απόφαση των μαθητών του δείγματος να εισαχθούν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα η ανεργία και ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων, όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα είναι εκείνο το χαρακτηριστικό με το μεγαλύτερο ποσοστό που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση του μαθητή να αναζητεί πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

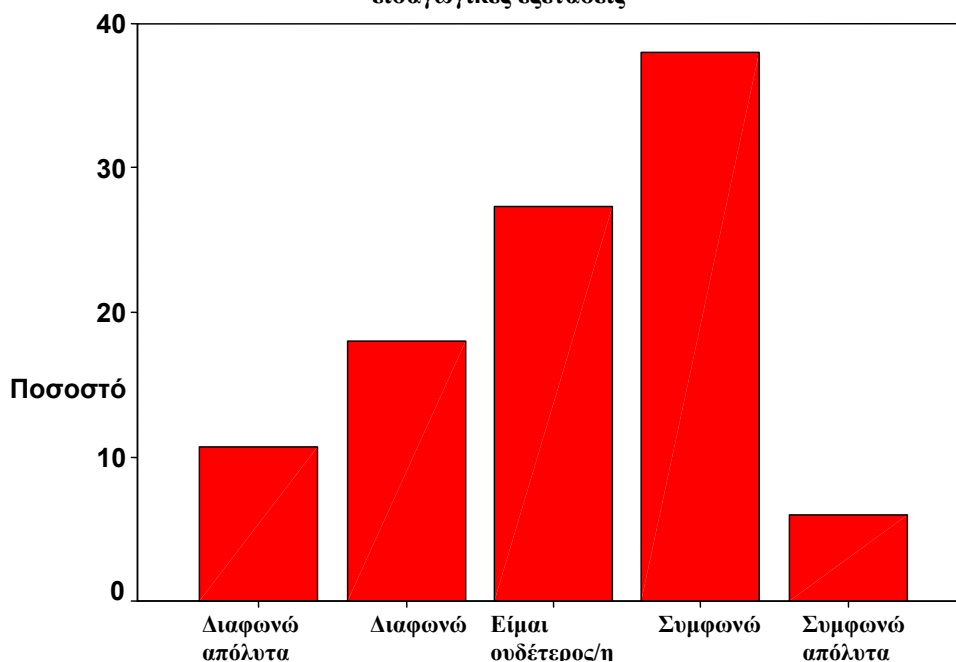
Διάγραμμα 4.13: Κατανομή μαθητών ως προς το κατά πόσο ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία σχετίζονται με την επιλογή επαγγέλματος επιδρούν στην απόφαση για την εισαγωγή στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Σχετικά με την ερώτηση που αφορά τους παράγοντες που καθορίζουν την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις, ο παράγοντας μελέτη βρίσκει το μεγαλύτερο ποσοστό (90,7%) των μαθητών Γ' Λυκείου του δείγματος, να συμφωνεί ότι καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις, Το 4,7% μένει αμέτοχο και το 4,6% διαφωνεί με το γεγονός ότι η μελέτη καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις (βλ. παράρτημα πίνακας 34). Ακόμη, το 61,3%, δηλαδή 92 άτομα διαφωνεί ότι το επάγγελμα του πατέρα καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις, το 21,3%, δηλαδή 32 άτομα είναι ουδέτερο. Αντίθετα, το 17,3% θεωρεί πως το επάγγελμα του πατέρα καθορίζει την αποτυχία ή την επιτυχία στην εισαγωγή του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. παράρτημα πίνακας 35).

Αντίθετα, το ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας μπορεί να επηρεάσει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4.14, βρίσκει το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (44%) να συμφωνεί, το 27,3% να μην γνωρίζει εάν επηρεάζει ή δεν επηρεάζει και το 28,7% να διαφωνεί (βλ. παράρτημα πίνακας 36).

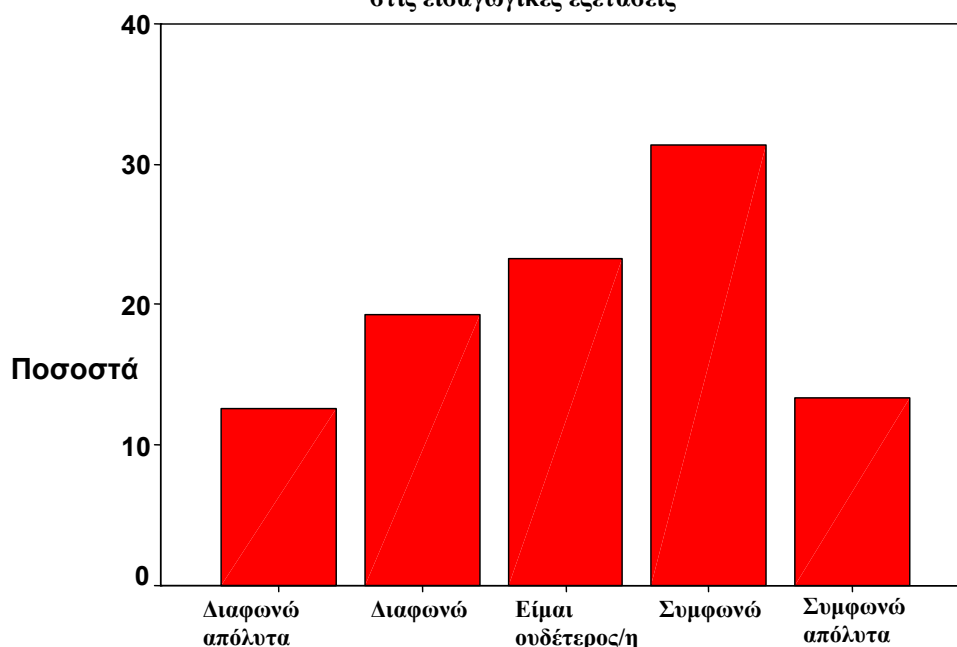
Διάγραμμα 4.14: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας επιδρά στην ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις

Επίσης, όπως φαίνεται άλλωστε και στο παρακάτω γράφημα 4.15, η οικονομική κατάσταση της οικογένειας βρίσκει το μεγαλύτερο ποσοστό σύμφωνο (44,7%) ότι καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις, ένα σημαντικό ποσοστό είναι ουδέτερο (23,3%) και το 32% διαφωνεί με το ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας

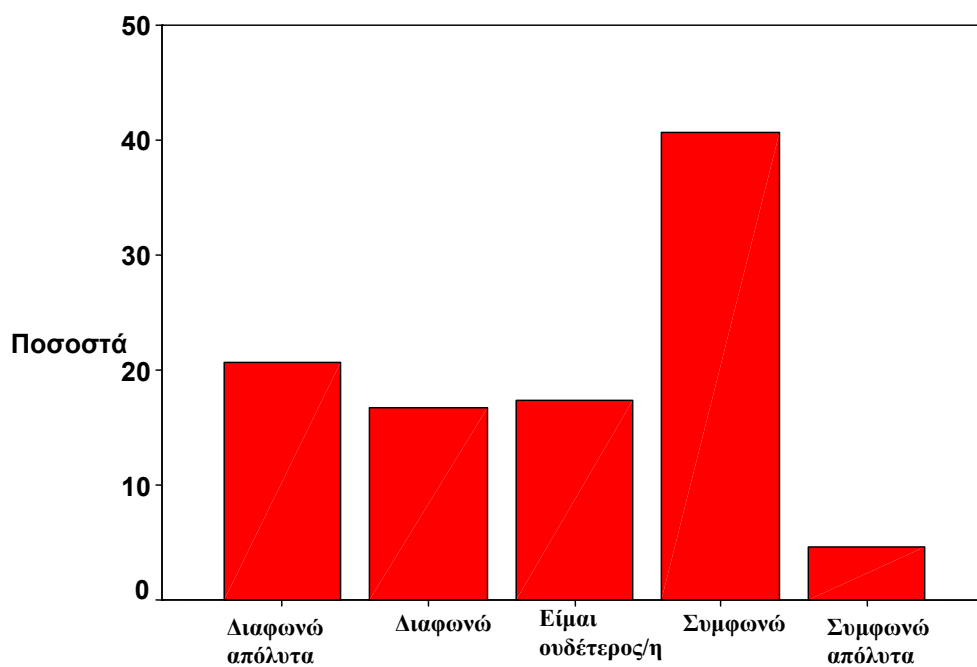
καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις (βλ. παράρτημα πίνακας 37).

Διάγραμμα 4.15: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας επιδρά στην ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις

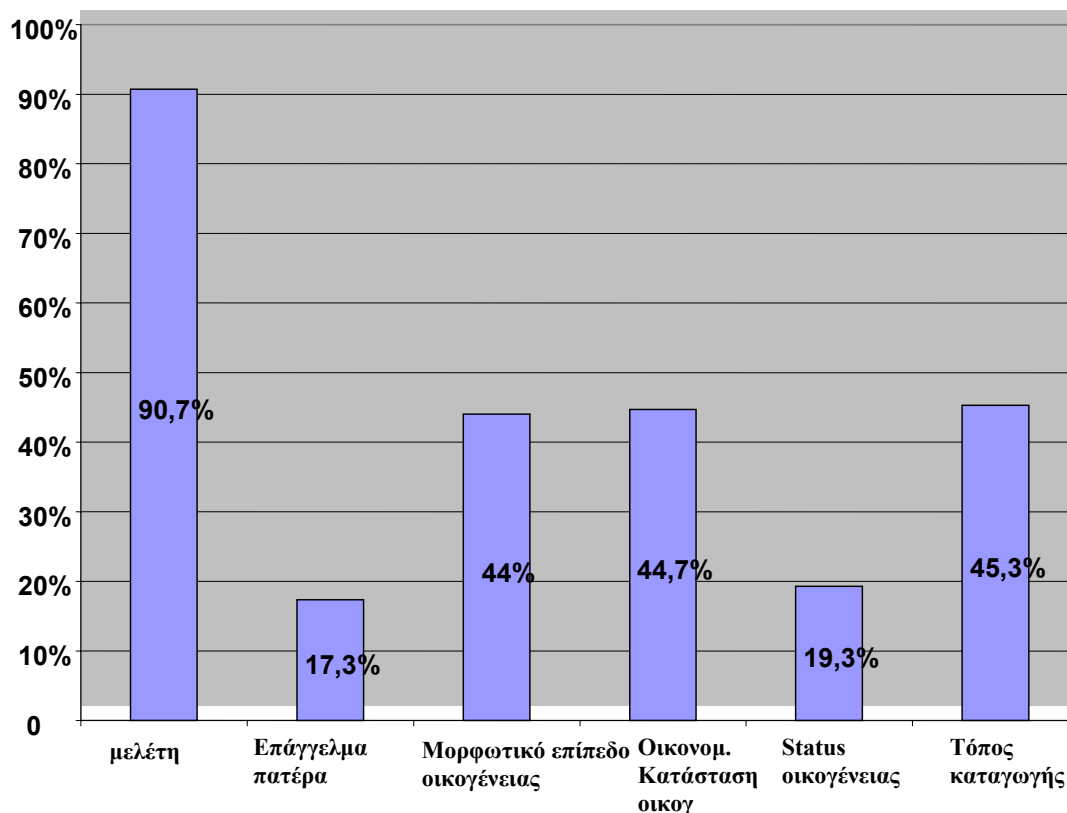
Από την άλλη πλευρά, το κοινωνικό status της οικογένειας σύμφωνα με την πλειονότητα του δείγματος (60,7%) διαφωνεί ακόμα και απόλυτα ότι ο συγκεκριμένος παράγοντας καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις. Το 20% παραμένει ουδέτερο και το 19,3% είναι εκείνο το ποσοστό το οποίο θεωρεί ότι ο συγκεκριμένος παράγοντας επιδρά στην ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία των εισαγωγικών εξετάσεων (βλ. παράρτημα πίνακας 38). Τέλος, για τη συγκεκριμένη ερώτηση, όπως παρατηρείται και στο παρακάτω γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματός (45,3%) συμφωνεί ότι ο τόπος καταγωγής είναι ένας παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις. Το ποσοστό το οποίο δεν συμφωνεί με την παραπάνω άποψη, ότι δηλαδή ο τόπος καταγωγής επηρεάζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι το 37,4% και το 17,3% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 39).

Διάγραμμα 4.16: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι ο τόπος καταγωγής επιδρά στην ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις

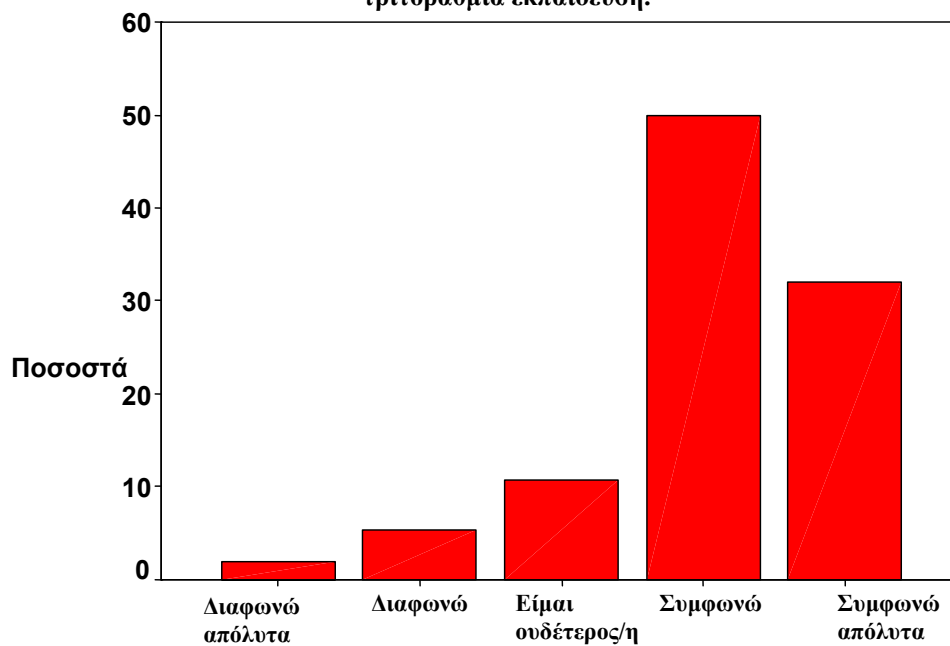
Επομένως, με βάση τα παραπάνω αλλά και όπως διαπιστώνεται και στο παρακάτω διάγραμμα οι σημαντικότεροι *παράγοντες* που θεωρεί το δείγμα ότι *καθορίζουν την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις* είναι η μελέτη, η οικονομική κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας.

Διάγραμμα 4.17: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι ορισμένοι παράγοντες επιδρούν στην ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις

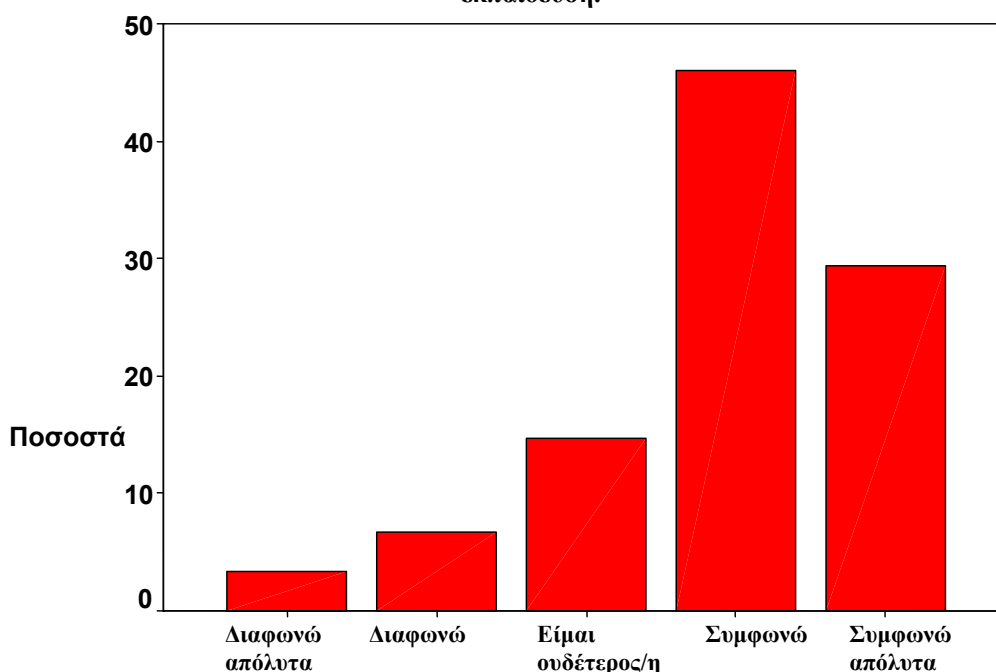
Σχετικά με την ερώτηση για το ποια είναι εκείνα τα *κίνητρα* που μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση των μαθητών για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα κίνητρα δίνονται παρακάτω. Η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα 4.18, να επηρεάζει την απόφαση πολλών νέων του δείγματος για να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, το 82% δηλώνει ότι η πιθανότητα για καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας επηρεάζει την απόφασή του να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 10,7% είναι ουδέτερο στη συγκεκριμένη ερώτηση και το 7,3% υποστηρίζει ότι η πιθανότητα της καλύτερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας δεν επηρεάζει καθόλου την απόφασή του να εισαχθεί στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (βλ. παράρτημα πίνακας 40).

Διάγραμμα 4.18: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

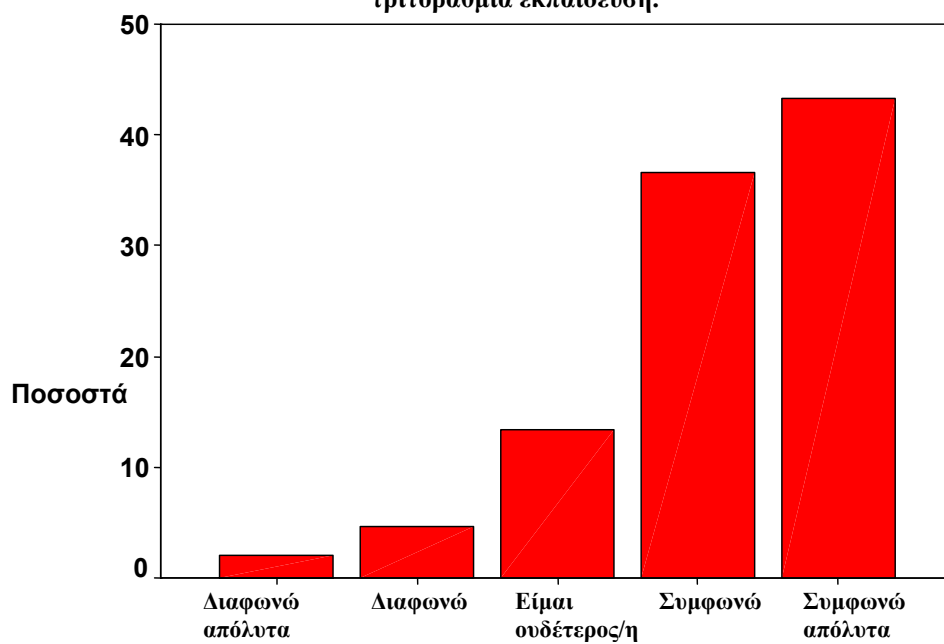
Παράλληλα, η αντιμετώπιση της ανεργίας θεωρείται από την πλειονότητα του δείγματος (75,3%) ότι αποτελεί κίνητρο στο να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ένα ποσοστό του δείγματος (14,7%) μένει ουδέτερο και το 10% θεωρεί ότι η ανεργία δεν επηρεάζει την απόφασή του για να εισαχθεί στην ανώτερη εκπαίδευση (βλ. παράρτημα πίνακας 41, διάγραμμα 4.19).

Διάγραμμα 4.19: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η αντιμετώπιση της ανεργίας επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

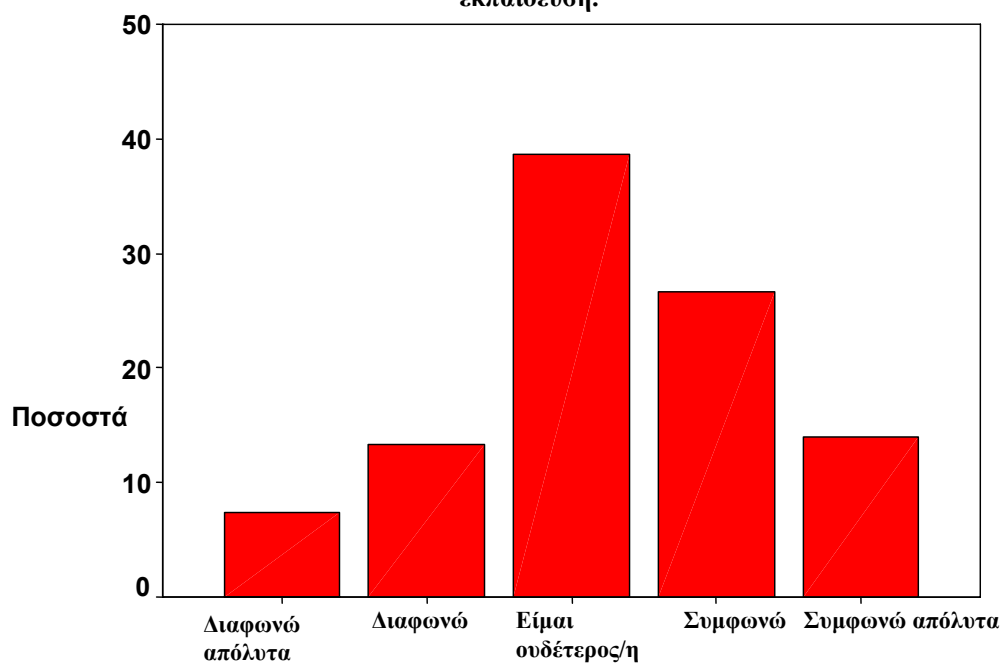

Βέβαια, και η ικανοποίηση προσωπικών ενδιαφερόντων όπως φαίνεται και στο γράφημα 4.20, είναι ακόμα ένας παράγοντας που επηρεάζει την απόφαση πολλών νέων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, βρίσκει: σύμφωνους το 80% του δείγματος, το 13,3% να είναι ουδέτερο και το 6,7% να διαφωνεί (βλ. παράρτημα πίνακας 42). Επιπλέον, το 20,6% των μαθητών της Γ' Λυκείου του δείγματος διαφωνεί ότι το κοινωνικό γόητρο-κύρος που μπορεί να αποκτήσει κάποιος με την εισαγωγή του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει την απόφασή του για να εισαχθεί στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Αντίθετα, το 40,7% πιστεύει πως το συγκεκριμένο κίνητρο επηρεάζει την απόφασή του για να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (38,7%) είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 43, διάγραμμα 4.21).

Διάγραμμα 4.20: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ικανοποίηση προσωπικών συμφερόντων επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

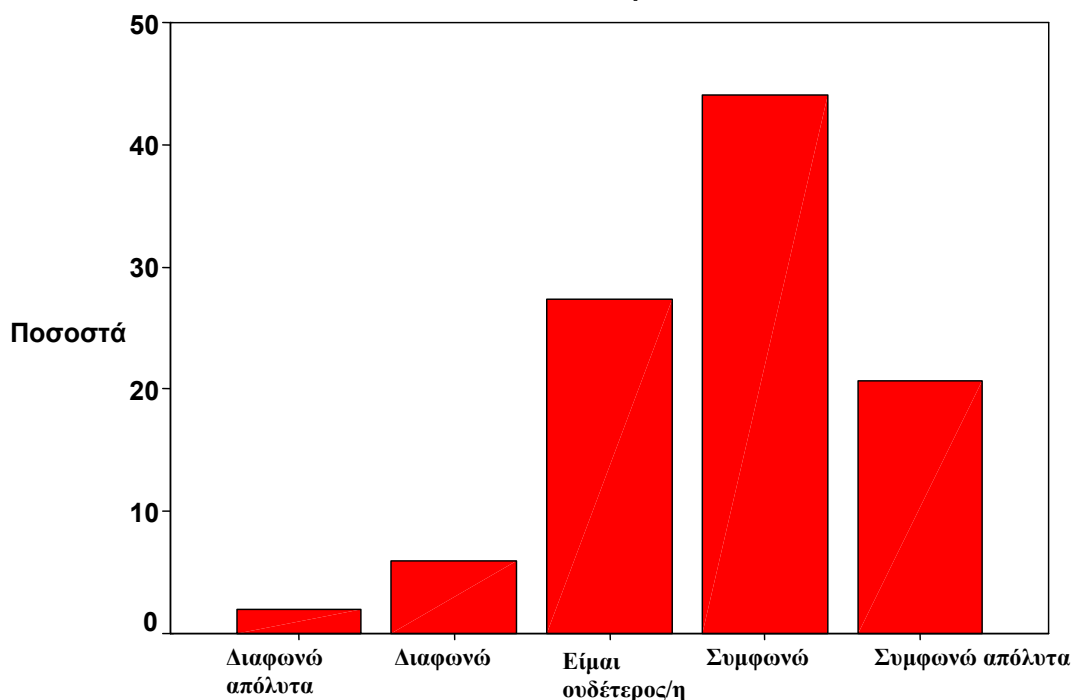

Διάγραμμα 4.21: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το κοινωνικό γόητρο επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

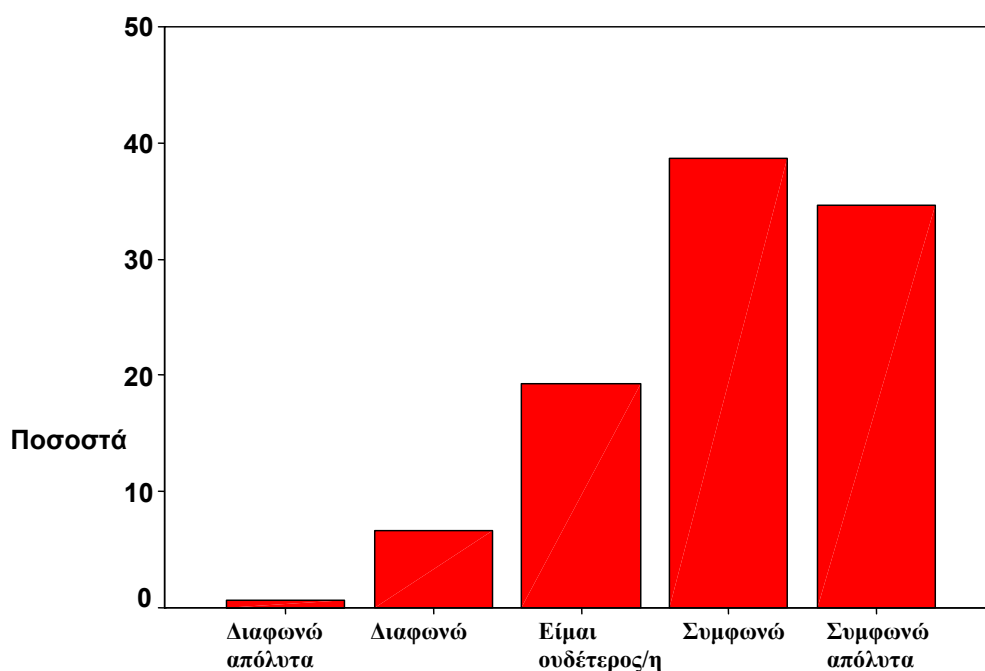
Όσον αφορά, την παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (72,6%) θεωρεί την παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας σημαντικό κίνητρο για να αποφασίσουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, το 8,7% δεν το θεωρεί σημαντικό ώστε να επηρεάσει την απόφασή για την εισαγωγή του και το 18,7% είναι ουδέτερο, δηλαδή, ούτε διαφωνεί ούτε συμφωνεί (βλ. παράρτημα πίνακας 44), ακόμη και η λήψη εξειδικευμένης γνώσεις, όπως φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα 4.22, αποτελεί για πολλούς μαθητές και συγκεκριμένα το 64,7% ποσοστό των μαθητών σημαντικό κίνητρο για να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 7% θεωρεί ότι το κίνητρο αυτό δεν τους επηρεάζει στην απόφαση να εισαχθούν στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης και το 27,3% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 45).

Διάγραμμα 4.22: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η λήψη εξειδικευμένης γνώσης επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

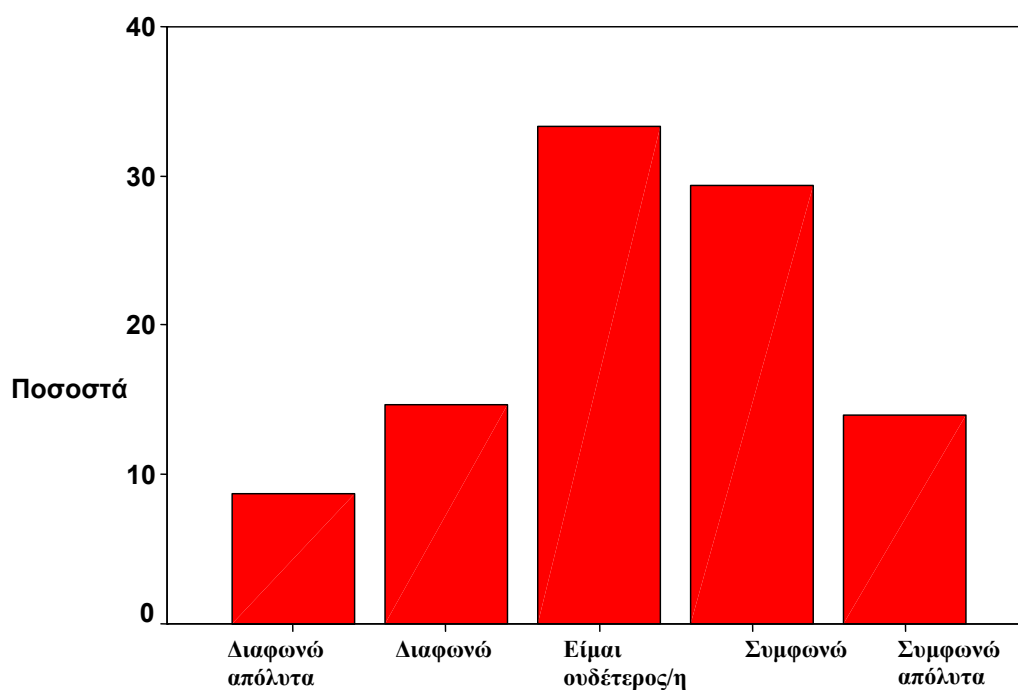
Το κίνητρο των υψηλών αμοιβών στο μέλλον φαίνεται στο παρακάτω γράφημα 4.23, να επηρεάζει ένα μεγάλο ποσοστό (73,3%) του δείγματος να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 7,4% δηλώνει ότι το κίνητρο αυτό δεν επηρεάζει καθόλου την απόφασή του και το 19,3% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 46).

Διάγραμμα 4.23: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι υψηλές αμοιβές επηρεάζουν την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

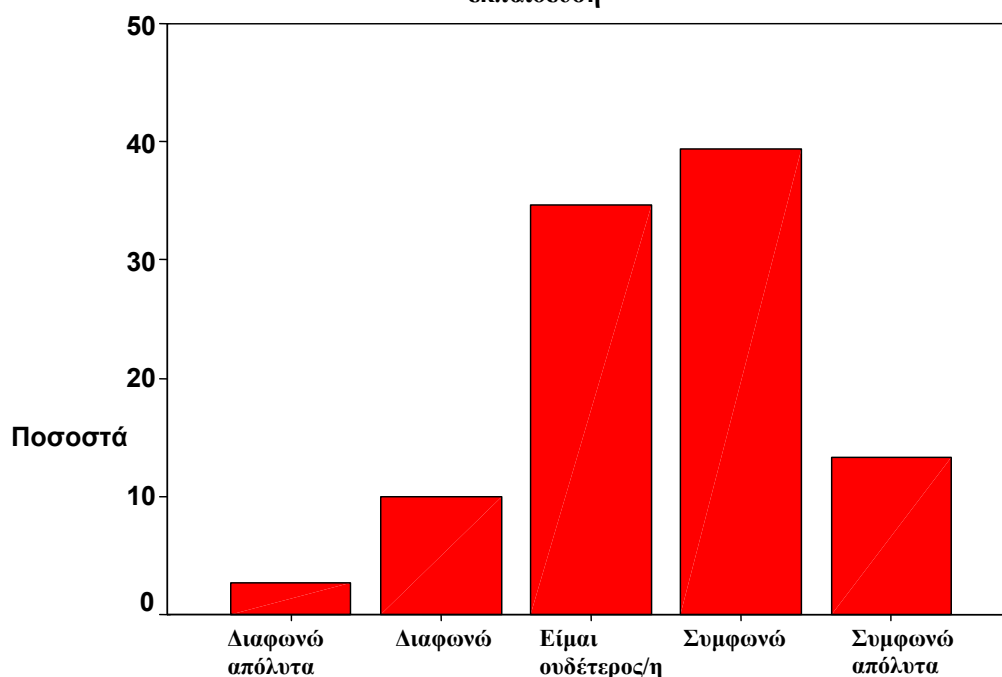
Το ίδιο, και η πρόσβαση στο δημόσιο τομέα, φαίνεται να απασχολεί ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό των μαθητών (43,3%) το οποίο, την θεωρεί ένα σημαντικό κίνητρο που επηρεάζει την απόφασή του να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, το 23,4% διαφωνεί ότι η δυνατότητα πρόσβασης στο δημόσιο μπορεί να τους επηρεάσει να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, το 33,3% δηλώνει ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 47).

Διάγραμμα 4.24: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η πρόσβαση στο δημόσιο τομέα επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

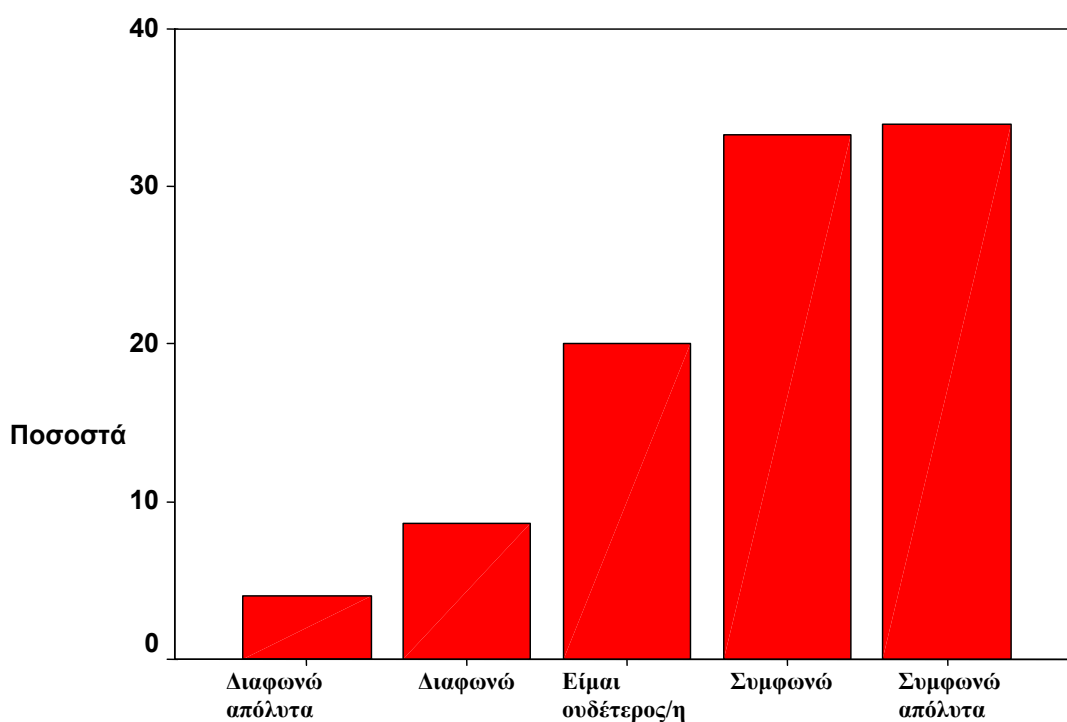
Επιπλέον, οι ανάγκες της εξελισσόμενης κοινωνίας φαίνεται (διάγραμμα 4.25) να απασχολεί ένα μεγάλο αριθμό ατόμων του δείγματος (79 άτομα (52,6%)) που τους κάνει να επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (34,7%) είναι ουδέτερο και το 12,7% δηλαδή 19 άτομα διαφωνεί ότι οι ανάγκες της εξελισσόμενης κοινωνίας επιδρούν στην απόφασή του να εισαχθεί στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (βλ. παράρτημα πίνακας 48).

Διάγραμμα 4.25: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι ανάγκες της εξελισσόμενης κοινωνίας επηρεάζουν την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

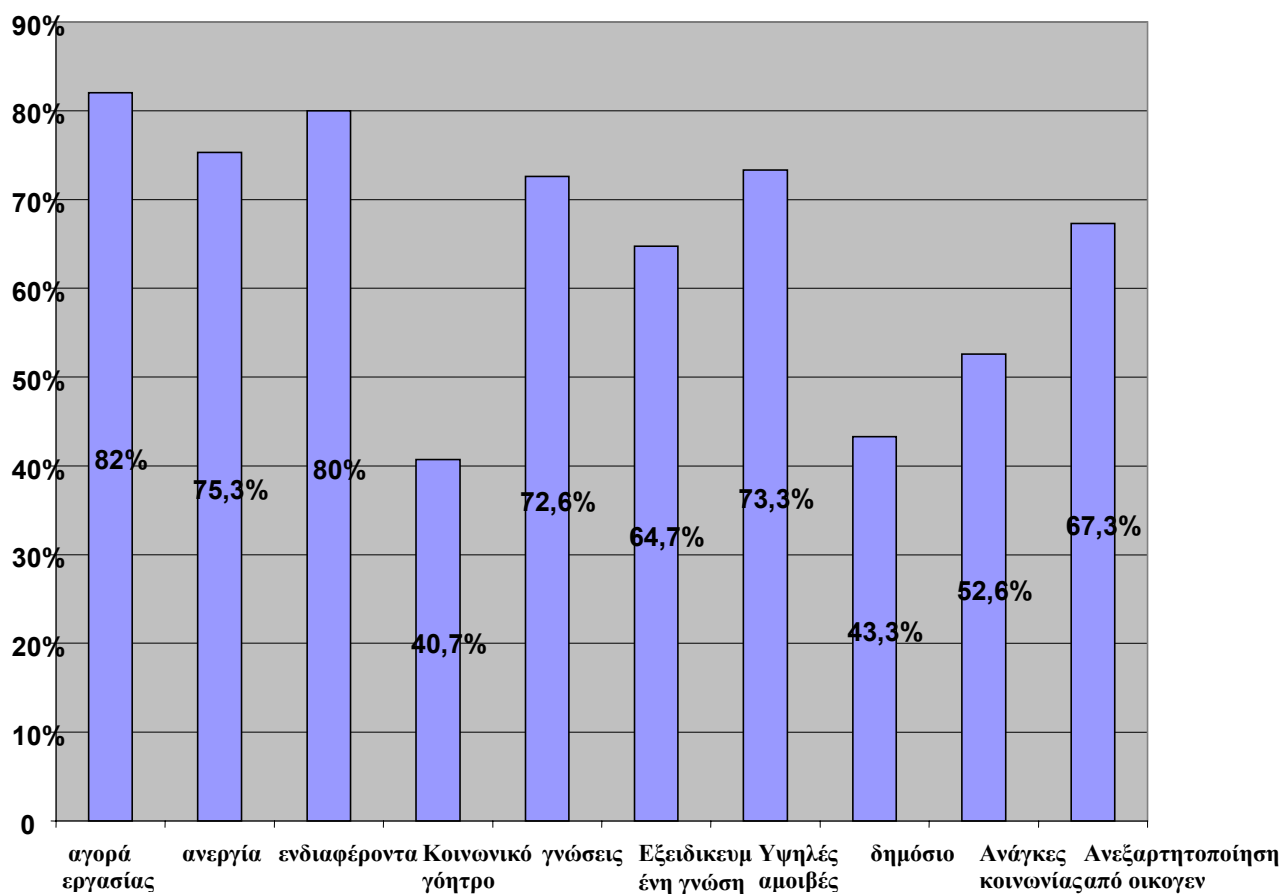
και τέλος, το ο θέμα της ανεξαρτητοποίησης από την οικογένεια απ' ότι φαίνεται και από το γράφημα (4.26), διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση των νέων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, το 67,3% επιθυμεί να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προκειμένου να ανεξαρτητοποιηθεί από την οικογένειά του. Σε αντίθεση με τους παραπάνω το 12,7% υποστηρίζει το να ανεξαρτητοποιηθεί από την οικογένειά του δεν το θεωρεί σημαντικό κίνητρο που θα επηρεάσει την απόφασή του να εισαχθεί στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Τέλος, το 20% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 49).

Διάγραμμα 4.26: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ανεξαρτητοποίηση από την οικογένεια επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Το συμπέρασμα όλων των παραπάνω διακρίνεται στο παρακάτω γράφημα στο οποίο γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχουν πολλά κίνητρα που μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση των μαθητών να επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά τα πιο σημαντικά είναι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας που ενδεχομένως θα έχουν μετά την αποφοίτησή τους από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης, και η ικανοποίηση των προσωπικών τους ενδιαφερόντων μέσω αυτής.

Διάγραμμα 4.27: Κατανομή των μαθητών ως προς τα κίνητρα που επηρεάζουν την απόφασή τους για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

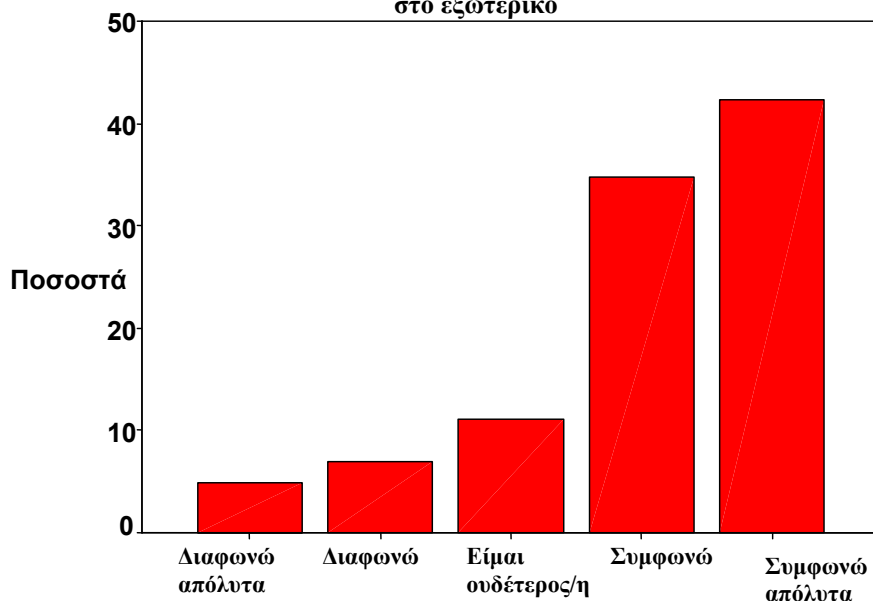
4.3 Η επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό

Σε σύνολο 144 ερωτηθέντων (τα άτομα που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) τα 67 άτομα (46,5%) έδωσαν θετική απάντηση στο ότι θα σπούδαζαν στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό που έδωσε αρνητική απάντηση, δηλαδή ότι δεν θα σπούδαζαν στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν το 53,5% δηλαδή τα 77 άτομα (βλ. παράρτημα πίνακας 50), διότι ενδεχομένως να υπάρχουν κάποια κριτήρια τα οποία επιδρούν σε αυτήν τους την απόφαση τα οποία αναφέρονται αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Αρχικά, όσον αφορά το επάγγελμα του πατέρα και της μητέρας, το 43,1% του δείγματος θεωρεί πως δεν αποτελεί κριτήριο που θα επηρεάσει την απόφασή τους για σπουδές στο εξωτερικό. Το 20,1% είναι ουδέτερο και το 36,8% πιστεύει πως το επάγγελμα των γονιών τους επηρεάζει στην απόφασή τους να σπουδάσουν στο εξωτερικό (βλ. παράρτημα πίνακας 51). Κάτι ανάλογο παρατηρείται και με τις σπουδές των γονιών τους. Συγκεκριμένα, 62,5% θεωρεί πως δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για το εάν θελήσουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό ή όχι. Αντίθετα, το 15,3% θεωρεί πως το συγκεκριμένο κριτήριο επηρεάζει την απόφασή του και τέλος, το 22,2% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 52).

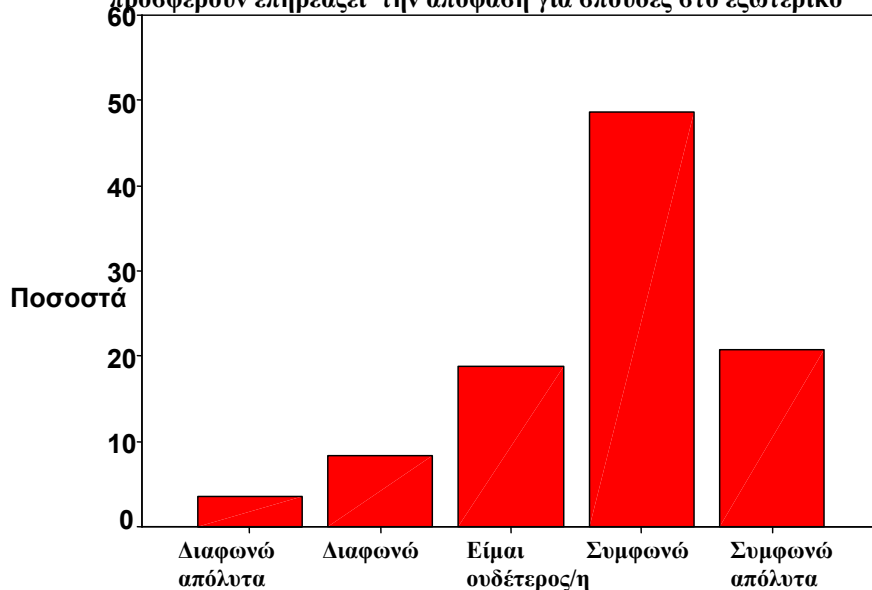
Αντιθέτως, στην ερώτηση για το αν η οικονομική κατάσταση της οικογένειας επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό, όπως και θα περίμενε κανείς, αλλά όπως φαίνεται και παρακάτω (διάγραμμα, 4.28), ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (77,1%), θεωρεί την οικονομική κατάσταση σημαντικό παράγοντα στην επιλογή του να σπουδάσει στο εξωτερικό. Ωστόσο, υπάρχει και το 11,8% που δεν συμφωνεί με τους παραπάνω αφού υποστηρίζει ότι ο οικονομικός παράγοντας δεν αποτελεί κριτήριο που θα επηρέαζε την απόφασή του να σπουδάσει στο εξωτερικό. Τέλος, το 11,1% είναι ουδέτερο στη συγκεκριμένη ερώτηση (βλ. παράρτημα πίνακας 53).

Διάγραμμα 4.28: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

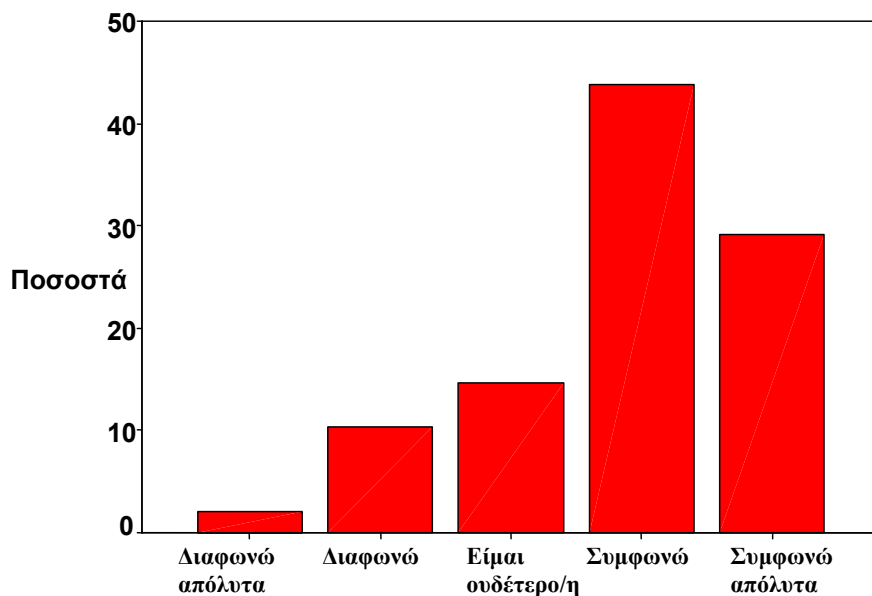
Άλλο κριτήριο το οποίο θεωρούν σημαντικό είναι οι σπουδές που έχουν ήδη τα αδέρφια στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, το 41% του δείγματος, πιστεύει ότι το συγκεκριμένο κριτήριο επηρεάζει την απόφασή του να σπουδάσει στο εξωτερικό. Από την άλλη πλευρά, το 38,2% διαφωνεί ότι ο συγκεκριμένος παράγοντας θα επηρεάσει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό και το 20,8% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 54). Η ύπαρξη ειδικοτήτων που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν αποτελεί σημαντικό κριτήριο για τους μαθητές της Γ' Λυκείου του δείγματος αφού το 69,4% επηρεάζεται από το συγκεκριμένο κριτήριο για να σπουδάσει στο εξωτερικό. Το 18,8% μένει ουδέτερο και το 11,8% διαφωνεί με το γεγονός ότι το κριτήριο αυτό θα επηρεάσει την επιλογή του να σπουδάσει στο εξωτερικό (βλ. παράρτημα πίνακας 55, διάγραμμα 4.29).

Διάγραμμα 4.29: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ύπαρξη ειδικοτήτων στο εξωτερικό που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Άλλο κριτήριο, το ύψος των διδασκτρων όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 4.30, κάνει πολλούς μαθητές της Γ' Λυκείου του δείγματος (72,9%) να σκέφτονται για το εάν σπουδάσουν στο εξωτερικό. Από την άλλη πλευρά, το 12,5% θεωρεί πως το ύψος των διδασκτρων δεν επηρεάζει την απόφασή του να σπουδάσει στο εξωτερικό ενώ το 14,6% μένει ουδέτερο, δηλαδή δεν ξέρει εάν το συγκεκριμένο κριτήριο επηρεάζει ή όχι την απόφασή του να σπουδάσει στο εξωτερικό (βλ. παράρτημα πίνακας 56).

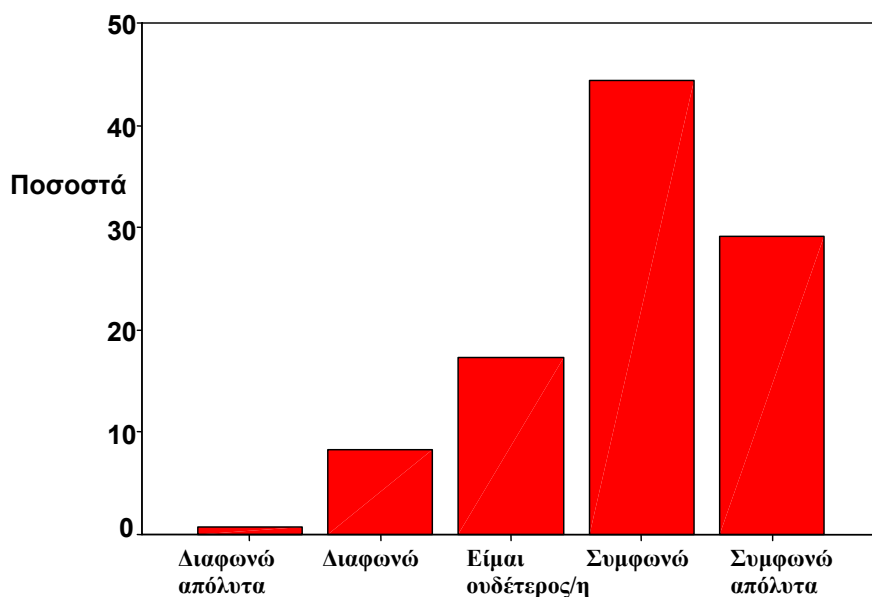
Διάγραμμα 4.30: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το ύψος των διδασκτρων επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Όσον αφορά την καλύτερη οργάνωση και το πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστήμιων του εξωτερικού φαίνεται να επηρεάζει ένα σημαντικό αριθμό μαθητών. Συγκεκριμένα, το 68,8% το οποίο αντιστοιχεί σε 99 άτομα δηλώνει ότι το κριτήριο αυτό επιδρά στην απόφασή του για σπουδές στο εξωτερικό, από την άλλη πλευρά το 15,3%, δηλαδή τα 22 άτομα διαφωνούν και το 16% παραμένει ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 57). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απάντηση που έδωσε το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (62,5%) στο ότι η καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή που παρέχουν τα πανεπιστήμια του εξωτερικού επηρεάζει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό σε αντίθεση, με τους παραπάνω το ποσοστό που διαφωνεί είναι 18,1% και το 19,4% είναι ουδέτερο που σημαίνει ότι ούτε συμφωνεί αλλά ούτε και διαφωνεί (βλ. παράρτημα πίνακας 58).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οικονομική βοήθεια που ενδεχομένως μπορεί να παρέχει το Κράτος στους μαθητές που επιλέγουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για ένα σημαντικό ποσοστό του δείγματος (43,8%) αφού επηρεάζει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό. Αντίθετα, το 21,5% δεν θεωρεί σημαντική αυτή την οικονομική βοήθεια ώστε να επηρεάσει την απόφασή του για σπουδές στο εξωτερικό και ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 34,7% μένει ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 59). Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (73,6%) συμφώνησε ότι το αντικείμενο σπουδών επηρεάζει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό, ένα σεβαστό ποσοστό(9%) διαφωνεί με τους παραπάνω και το 17,4% είναι ουδέτερο (πίνακας 60, διάγραμμα 4.31).

Διάγραμμα 4.31: Κατανομή των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το αντικείμενο σπουδών επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

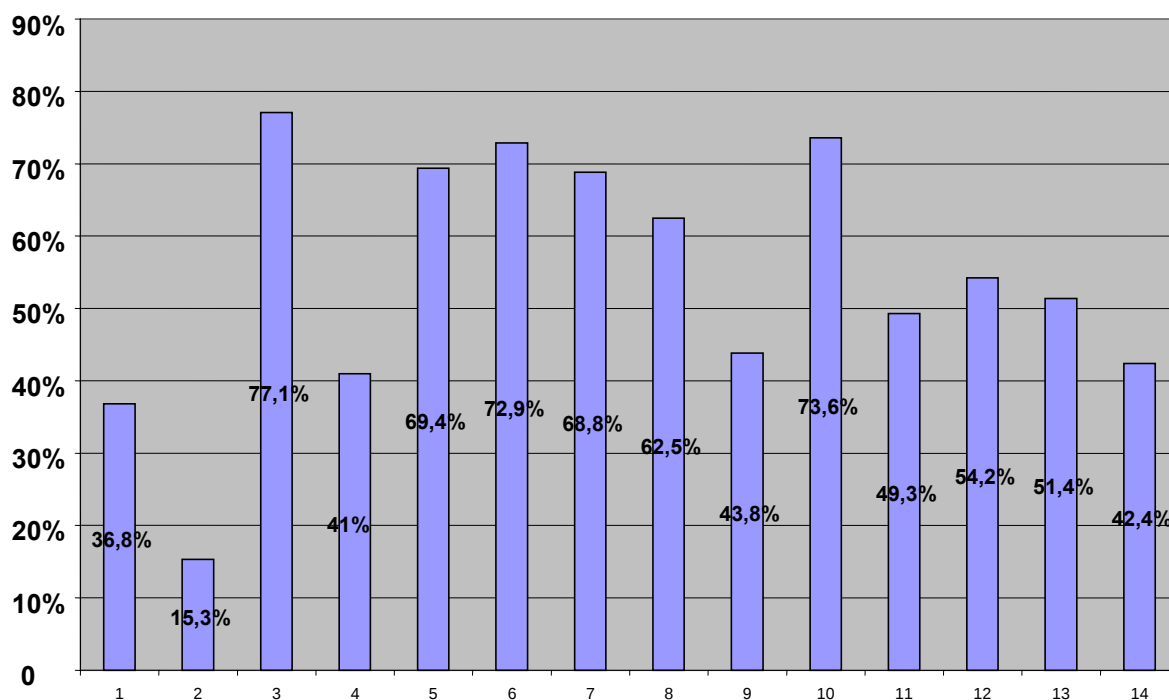
Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι η διάρκεια των σπουδών είναι ένα θέμα που επηρεάζει την επιλογή των νέων να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, το 49,3% συμφωνεί ότι η διάρκεια των σπουδών επηρεάζει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό, το 15,3% διαφωνεί και ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (35,4%) ούτε συμφωνεί αλλά και ούτε διαφωνεί με τους παραπάνω δηλαδή μένει ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 61). Ακόμη, το ότι οι διαθέσιμες πληροφορίες για ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα του εξωτερικού μπορεί να επηρεάσει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό, βρίσκει σύμφωνους το 54,2% του δείγματος, να διαφωνούν το 11,8% και να είναι αμέτοχοι, δηλαδή ούτε να συμφωνούν αλλά και ούτε να διαφωνούν το 34% (βλ. παράρτημα πίνακας 62).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι η εικόνα-φήμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος βρίσκει το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (51,4%) να συμφωνεί ότι το συγκεκριμένο κριτήριο επηρεάζει την επιλογή του για σπουδές στο εξωτερικό, σε αντίθεση με το παραπάνω ποσοστό το 19,4% διαφωνεί ότι το κριτήριο αυτό επηρεάζει την επιλογή του και το 29,2% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 63) και η απόσταση από τη μόνιμη κατοικία φαίνεται να επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό το 42,4% του δείγματος, το 33,3% υποστηρίζει ότι δεν ασκεί επιρροή το συγκεκριμένο κίνητρο στην απόφασή του για σπουδές στο εξωτερικό και το 24,3% είναι ουδέτερο (βλ. παράρτημα πίνακας 64).

Συνεπώς, από το παρακάτω διάγραμμα 4.33 το οποίο συνοψίζει ουσιαστικά όλα εκείνα τα κριτήρια που ενδεχομένως επηρεάζουν την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό,

συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν πολλά κριτήρια που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν την απόφαση. Ωστόσο, τα πιο σημαντικά είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, το ύψος των διδάκτρων και το αντικείμενο των σπουδών.

Διάγραμμα 4.33: Κατανομή των μαθητών ως προς τα κίνητρα που επηρεάζουν την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό. την απόφασή τους για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα γονέων=1 Σπουδές γονέων=2 Οικονομική κατάσταση της οικογένειας=3 Αδέρφια που σπουδάζουν στο εξωτερικό=4 Ύπαρξη ειδικοτήτων που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν=5 Ύψος διδάκτρων=6 Καλύτερη οργάνωση των πανεπιστημίων του εξωτερικού=7 Καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή που παρέχουν τα πανεπιστήμια του εξωτερικού=8 Οικονομική βοήθεια από το Κράτος=9 Το αντικείμενο των σπουδών=10 Διάρκεια των σπουδών=11 Διαθέσιμες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό ίδρυμα=12 Εικόνα-φήμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος=13 Απόσταση από τη μόνιμη κατοικία=14

Συμπερασματικά, μέσα από την ανάλυση των πινάκων κατανομής των μαθητών, όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία και συγκεκριμένα τα προσωπικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά του δείγματος, φαίνεται ότι ο μέσος όρος ηλικίας των μαθητών είναι 17 ετών και η πλειονότητα είναι κορίτσια. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι το επίπεδο μόρφωσης των γονέων του δείγματος είναι αρκετά υψηλό. Ειδικότερα, τα ποσοστά του δείγματος που απάντησαν ότι ο πατέρας και η μητέρα είναι απόφοιτοι λυκείου είναι υψηλά, 40,7% και 38% αντίστοιχα. Όσον αφορά την απασχόληση των γονέων η πλειονότητά τους εργάζεται στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα και τέλος, η οικονομική κατάστασή τους κυμαίνεται μεταξύ μέτριας και κανονικής κατάστασης.

Όσον αφορά το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου το οποίο περιλαμβάνει ειδικές ερωτήσεις σχετικές με τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση βρέθηκε ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες- χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την επιθυμία του δείγματος να εισαχθεί στην

τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση η μεγαλύτερη πιθανότητα εύρεσης καλύτερης δουλειάς, η απόκτηση περισσότερων χρημάτων στο μέλλον μετά την αποφοίτησή τους από αυτή, ο φόβος της ανεργία και του κορεσμού ορισμένων επαγγελμάτων καθώς επίσης, και η ικανοποίηση των προσωπικών τους ενδιαφερόντων μέσω αυτής.

Στην ερώτηση για το ποιοι πιστεύουν ότι είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες που καθορίζουν την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις το δείγμα έδωσε ως απάντηση τη μελέτη, την οικονομική κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας.

Τέλος, όσον αφορά τις σπουδές στο εξωτερικό σε σύνολο 144 ερωτηθέντων (εκείνα τα άτομα τα οποία επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) τα 67 άτομα (46,5%) έδωσαν θετική απάντηση στο ότι θα σπούδαζαν στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ενώ το 53,5% δηλαδή τα 77 άτομα έδωσε την αντίθετη απάντηση, δηλαδή ότι δεν θα σπούδαζαν στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η αρνητική τους απάντηση πιθανόν να συνδέεται με κάποια κριτήρια τα οποία επιδρούν σε αυτήν τους την απόφαση. Από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε παραπάνω, βρέθηκε ότι ενώ υπάρχουν πολλά κριτήρια που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν τους την απόφαση, τα πιο σημαντικά είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, το ύψος των διδάκτρων και το αντικείμενο των σπουδών.

Ακολουθώντας προγενέστερες έρευνες για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση και της ζήτησης σπουδών στο εξωτερικό, αναπτύσσονται στο επόμενο κεφάλαιο τα υποδείγματα λογιστικής παλινδρόμησης.

5.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση

Χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης (binary logistic regression) αρχικά, επιχειρείται ο προσδιορισμός των παραγόντων εκείνων που επιδρούν στην απόφαση των μαθητών να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Πριν την παρουσίαση του συγκεκριμένου μοντέλου παλινδρόμησης κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στις μονάδες μέτρησης των ερμηνευτικών μεταβλητών και στον τρόπο χειρισμού τους για την τελική εξίσωση.

Στον παρακάτω πίνακα 1.Α παρουσιάζεται υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης διότι, η εξαρτημένη μεταβλητή «aei» που εκφράζει τις σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι διχοτομική. Ειδικότερα, λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο μαθητής επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και την τιμή 0 όταν επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του οπουδήποτε αλλού πλην του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος.

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι οι μεταβλητές «sex», που εκφράζει το φύλο και παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι άνδρας και την τιμή 0, όταν είναι γυναίκα, το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (income) λαμβάνεται ως ποσοτική μεταβλητή με τιμές από 0 έως 7 και η ανά μονάδα μεταβολή του εκφράζει ποσό ίσο με 10.000 ευρώ για εισοδήματα από 10.000 έως 70.000 ευρώ. Η μεταβλητή «panepm», που αναφέρεται στο μορφωτικό επίπεδο της μητέρας, είναι μια ψευδομεταβλητή, που παίρνει την τιμή 1 όταν η μητέρα έχει πανεπιστημιακή εκπαίδευση και άνω και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό της επίπεδο είναι μικρότερο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Αντίστοιχες τιμές με αυτές της μητέρας παίρνει και η ψευδομεταβλητή «panep» που υποδηλώνει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα.

Στην περίπτωση του βαθμού συμφωνίας των μαθητών του δείγματος για το ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επιθυμία να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ως ερμηνευτικές μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν οι «proswpol», «agogaerg» και «xrimata» οι οποίες είναι ποσοτικές συνεχείς με τιμές από 0 (διαφωνώ απόλυτα) έως 4 (συμφωνώ απόλυτα). Ειδικότερα, η μεταβλητή «proswpol», περιγράφει τον παράγοντα «προσωπική ολοκλήρωση» ως κριτήριο που επηρεάζει την επιθυμία των ατόμων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η μεταβλητή «agogaerg» εκφράζει την αντίληψη των ατόμων ότι η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επιτρέπει την καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τέλος, η μεταβλητή «xrimata» υποδηλώνει ότι κίνητρο των ατόμων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια είναι η εξασφάλιση περισσότερων χρημάτων που αναμένουν τα άτομα να αποκτήσουν μετά την αποφοίτησή τους από την τριτοβάθμια εκπαίδευση και το ε που είναι τα σφάλματα εκτίμησης

της παλινδρόμησης. Ειδικότερα, το υπόδειγμα εκτίμησης για Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, έχει την εξής μορφή:

$$Aei = b_0 + b_1sex + b_2income + b_3panepm + b_4panep + b_5proswpol + b_6agoraerg + b_7xrimata + \varepsilon_i \quad (1)$$

Στον πίνακα 1.Α, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εκτίμηση της λογιστικής παλινδρόμησης. Για την εκτίμηση του υποδείγματος, χρησιμοποιούνται όλες οι μεταβλητές της εξίσωσης (1) ενώ ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (Nagelkerke) που εκφράζει το ποσοστό μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής, το οποίο ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ίσος με 0,24, αυτό σημαίνει ότι το 24% της εξαρτημένης μεταβλητής ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος.

Πίνακας 1.Α: Συντελεστές της λογιστικής παλινδρόμησης για τη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η στατιστική τους σημαντικότητα (Εξαρτημένη μεταβλητή: aei (1=ναι, 0=όχι))	
Μεταβλητές	Υπόδειγμα I
Σταθερός όρος	-0,193 (0,054)
sex	-0,820** (4,109)
income	0,472 (1,336)
panepm	0,858* (3,503)
proswpol	0,359** (5,060)
agoraerg	0,426* (2,957)
xrimata	0,449** (4,625)
panep	0,004 (0,001)
N (Αριθμός παρατηρήσεων)	96
Log likelihood	156,080
Cox & Snell R Square	0,170
Nagelkerke R Square	0,24

Σημείωση: Οι ενδείξεις ***,** και * υποδηλώνουν επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Μέσα στις παρενθέσεις αναγράφεται η στατιστική Wald.

Από τον πίνακα 1.Α, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «sex», που εκφράζει το φύλο των ερωτώμενων, είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% με αρνητικό πρόσημο που σημαίνει ότι ασκεί στατιστικά σημαντική επίδραση, στην εξαρτημένη μεταβλητή. Ειδικότερα, το αρνητικό πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή εκφράζει την μικρότερη πιθανότητα που έχουν τα αγόρια να εισαχθούν

σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα σε σχέση με τα κορίτσια. Το παραπάνω αποτέλεσμα έρχονται να το επιβεβαιώσουν τα πρόσφατα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσία Ελλάδος (2009), η οποία επιβεβαιώνει με αριθμούς τον μικρότερο αριθμό αγοριών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των αγοριών που εισήχθησαν σε κάποιο πανεπιστήμιο το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 ήταν 67.564 ενώ ο αριθμός των κοριτσιών ήταν 104.318.

Αναφορικά, με τη μεταβλητή «income», δηλαδή το ετήσιο εισόδημα της οικογένειας παρατηρείται ότι ο εκτιμώμενος συντελεστής της συγκεκριμένης μεταβλητής αν και δεν είναι στατιστικά σημαντικός έχει το αναμενόμενο πρόσημο σύμφωνα με τη θεωρία. Αναλυτικότερα, με βάση τη θεωρία σε μια πρόσφατη έρευνα (Li, 2007) διαπιστώθηκε ότι νέοι προερχόμενοι από οικογένειες με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν την εκπαίδευση τους σε κάποιο πανεπιστήμιο σε σχέση με τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Άλλη έρευνα των Psacharopoulos και Papakonstantinou (2005) για την Ελλάδα, κατέληξε στο ότι παρόλο που τα πανεπιστήμια στην Ελλάδα δεν έχουν δίδακτρα, οι νέοι είναι υποχρεωμένοι να καλύψουν το κόστος διαβίωσής τους αλλά και ένα κόστος ευκαιρίας με τη μορφή απώλειας εισοδήματος στην αγορά εργασίας και την εμπειρία. Κατά συνέπεια παιδιά που δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις παραπάνω ανάγκες μπορούν να επιλέξουν να μην συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Όσον αφορά τη μεταβλητή του μορφωτικού επιπέδου της μητέρας «panerm», βρέθηκε ότι ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής αυτής είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 10% που σημαίνει ότι ασκεί σημαντική επίδραση στην επιλογή του νέου να συνεχίσει τις σπουδές του σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Ειδικότερα, επειδή το πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή της μεταβλητής είναι θετικό σημαίνει ότι όσο η μητέρα έχει πανεπιστημιακή εκπαίδευση ή και περισσότερη τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα έχει ο μαθητής να επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε κάποιο πανεπιστήμιο. Από την άλλη πάλι, ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «paner» παρόλο που δεν είναι στατιστικά σημαντικός έχει το αναμενόμενο πρόσημο σύμφωνα με τη θεωρία. Τα παραπάνω αποτελέσματα συμφωνούν με τα ευρήματα των Liu et.al (2006) στην Ταϊβάν. Οι ερευνητές διαπιστώνουν ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ένα πλούσιο μορφωτικό περιβάλλον έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν χρήσιμα εφόδια (αναπτυγμένο γλωσσικό όργανο, σωστή πληροφόρηση και ενθάρρυνση για εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διεξόδους) που συμβάλουν στην αύξηση της πιθανότητας για εισαγωγή σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα σε αντίθεση με τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο που έχουν μικρότερη πιθανότητα.

Ακόμη, ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «proswpol», ο οποίος περιγράφει τον παράγοντα «προσωπική ολοκλήρωση» ως κριτήριο που επηρεάζει την επιθυμία των ατόμων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σύμφωνα με το υπόδειγμα I είναι στατιστικά

σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% με θετικό πρόσημο. Αναλυτικότερα, αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η πεποίθηση του ατόμου ότι το πανεπιστήμιο του προσφέρει προσωπική ολοκλήρωση, τόσο αυξάνεται και η πιθανότητα να επιθυμεί να εισαχθεί σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Με το αποτέλεσμα αυτό συμφώνησαν ύστερα από έρευνα που έγινε στην Ελλάδα και οι Saiti και Prokopiadou (2008).

Επίσης, για τη μεταβλητή «*agoaerg*» η οποία όπως αναφέρθηκε και παραπάνω εκφράζει την καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας παρατηρείται ότι ο εκτιμώμενος συντελεστής της συγκεκριμένης μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% με θετικό πρόσημο. Το θετικό πρόσημο μεταφράζεται ως εξής: όσο περισσότερο οι νέοι θεωρούν πως με την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα εξασφαλίσουν καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Η ανωτέρω διαπίστωση είναι σύμφωνη με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών των Rochat and Demeulemeester (2001) για το Βέλγιο και των Saiti and Prokopiadou (2008) για την Ελλάδα.

Τέλος, ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «*xrimata*» είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το θετικό πρόσημο του εκτιμώμενου συντελεστή της παραπάνω μεταβλητής δείχνει ότι όσο περισσότερο πιστεύουν οι νέοι ότι με την εισαγωγή τους σε κάποιο πανεπιστήμιο θα αποκτήσουν περισσότερα χρήματα στο μέλλον τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμούν να εισαχθούν σε αυτό. Με τα παραπάνω συμπέρασμα ήρθαν σε συμφωνία και προγενέστερες έρευνες όπως η έρευνα των Rochat and Demeulemeester (2001) για το Βέλγιο και της Eliophotou-Menon (2008) για την Κύπρο.

Συμπερασματικά, προκύπτει ότι, οι μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικότερα σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα επηρεάζονται από μια σειρά διαφόρων παραγόντων που άλλοτε επιδρούν σε μεγάλο βαθμό και άλλοτε σε μικρότερο. Αναλυτικότερα, όπως παρατηρήθηκε από το υπόδειγμα I αλλά και από προγενέστερες έρευνες η πιθανότητα των αγοριών να εισαχθούν σε κάποιο πανεπιστήμιο είναι μικρότερη σε σχέση με τα κορίτσια. Βέβαια, εκείνο που φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο είναι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας το οποίο όσο υψηλότερο είναι τόσο μεγαλύτερη ενθάρρυνση δέχεται το παιδί να συνεχίσει τις σπουδές του. Το εισόδημα αν και δεν βγήκε στατιστικά σημαντικό, ωστόσο έχει το αναμενόμενο πρόσημο με τη θεωρία σύμφωνα με την οποία επιδρά στη συνέχιση των σπουδών στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, παρόλο που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν έχουν δίδακτρα, οι νέοι καλούνται να καλύψουν το κόστος διαβίωσής τους αλλά και ένα κόστος ευκαιρίας με τη μορφή απώλειας εισοδήματος στην αγορά εργασίας. Συνέπεια αυτού, παιδιά που δεν είναι σε θέση να καλύψουν τις παραπάνω ανάγκες διακόπτουν τις σπουδές τους.

Τέλος, εκτός από τα προσωπικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά του δείγματος, φαίνεται πως σημαντικό ρόλο στην επιλογή του για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα περιλαμβάνονται και τα μελλοντικά του σχέδια, δηλαδή οι οικονομικές ανταμοιβές που θα του προσφέρει το πανεπιστήμιο μετά την αποφοίτησή του, η προσωπική ολοκλήρωση και φυσικά η ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

5.2 Υπόδειγμα ζήτησης σπουδών στο εξωτερικό

Στη συνέχεια, αναπτύσσεται δεύτερο υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης για την εκτίμηση της πιθανότητας επιλογής σπουδών στο εξωτερικό. Μέσα από τη συγκεκριμένη διερεύνηση, επιχειρείται να προσδιοριστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές στο εξωτερικό.

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης του υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τις σπουδές στο εξωτερικό παρουσιάζονται στον πίνακα 1.B και χρησιμοποιούνται όλες οι ερμηνευτικές μεταβλητές της εξίσωσης (2).

Ως εξαρτημένη είναι η διχοτομική μεταβλητή «spoydexw», η οποία εκφράζει τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εξαρτημένη διχοτομική μεταβλητή λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο μαθητής σκέφτεται να σπουδάσει στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση.

Ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποιούνται διάφορες μεταβλητές όπου ορισμένες από αυτές προσδιορίζουν το μορφωτικό επίπεδο των γονέων του δείγματος καθώς και την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς του. Ειδικότερα, η ψευδομεταβλητή «panep» που αναφέρεται στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι μια ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1, όταν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα αντιστοιχεί σε πανεπιστημιακή εκπαίδευση και άνω και την τιμή 0 όταν το μορφωτικό του επίπεδο είναι μικρότερο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Αντίστοιχες τιμές με αυτές του πατέρα παίρνει και η ψευδομεταβλητή «panepm» που αναφέρεται στο μορφωτικό επίπεδο της μητέρας.

Το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (income) λαμβάνεται ως ποσοτική μεταβλητή με τιμές από 0 έως 7 και η ανά μονάδα μεταβολή του εκφράζει ποσό ίσο με 10.000 ευρώ για εισοδήματα από 10.000 έως 70.000 ευρώ.

Όσον αφορά το βαθμό συμφωνίας που αποδίδουν οι μαθητές για το ποια κριτήρια επηρεάζουν τις σπουδές στο εξωτερικό, ως ερμηνευτικές μεταβλητές λήφθηκαν οι «didaktra», «organwsi» και «antikspo», οι οποίες είναι ποσοτικές συνεχείς με τιμές από 0 (διαφωνώ απόλυτα) έως 4 (συμφωνώ απόλυτα). Συγκεκριμένα, η μεταβλητή «didaktra» περιγράφει τον παράγοντα «ύψος διδάκτρων», ως κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό, η μεταβλητή «organwsi» εκφράζει τον παράγοντα «καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού» και τέλος, η μεταβλητή «antikspo» υποδηλώνει ότι κριτήριο των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές στο εξωτερικό είναι το αντικείμενο των σπουδών και το ε είναι τα σφάλματα εκτίμησης της παλινδρόμησης. Ειδικότερα, το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης, έχει την ακόλουθη μορφή:

$$\text{Spoydexw} = b_0 + b_1 \text{income} + b_2 \text{panep} + b_3 \text{panepm} + b_4 \text{didaktra} + b_5 \text{antikspo} + b_6 \text{organwsi} + \varepsilon_i \quad (2)$$

Τέλος, για την εκτίμηση του υποδείγματος χρησιμοποιείται και ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (Nagelkerke), που εκφράζει το ποσοστό μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής, το οποίο ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές και είναι ίσος με 0,334 που σημαίνει ότι το 33,4% της εξαρτημένης μεταβλητής ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος.

Στη συνέχεια, εκτιμάται η λογιστική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τις σπουδές στο εξωτερικό και ανεξάρτητες τις ανωτέρω 6 μεταβλητές προκειμένου να διερευνηθεί αποκλειστικά η επίδραση των παραπάνω μεταβλητών στην απόφαση του μαθητή να επιλέξει να σπουδάσει στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Στον πίνακα 1.B παρουσιάζεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης παλινδρόμησης.

Πίνακας 1Β: Συντελεστές της λογιστικής παλινδρόμησης για τη ζήτηση σπουδών στο εξωτερικό και η στατιστική τους σημαντικότητα. (Εξαρτημένη μεταβλητή: spoudexw (1=ναι, 0=όχι))	
Μεταβλητές	Υπόδειγμα II
Σταθερός όρος	-4,461 (16,720)
income	0,303** (5,114)
panep	0,993** (5,072)
panepm	0,759** (3,101)
didaktra	-0,233 (1,224)
antikspo	0,692*** (7,806)
organwsi	0,516** (5,657)
N (Αριθμός παρατηρήσεων)	144
Log likelihood	157,513
Cox & Snell R Square	0,250
Negelkerke R Square	0,334

Σημείωση: Οι ενδείξεις ***,** και * υποδηλώνουν επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Μέσα στις παρενθέσεις αναγράφεται η στατιστική Wald.

Από τον παραπάνω πίνακα και ειδικότερα από το υπόδειγμα II, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

Ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής (income) που εκφράζει το οικογενειακό εισόδημα είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% με θετικό πρόσημο. Αυτό σημαίνει, ότι όσο αυξάνεται το εισόδημα της οικογένειας τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμεί ο μαθητής να συνεχίσει τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Ανάλογα συμπεράσματα έχουν διαπιστώσει και οι Sazama (1994) και Li (2007) μέσω των ερευνών τους. Συγκεκριμένα, η έρευνα του Li (2007) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το οικογενειακό εισόδημα μπορεί να χρησιμεύσει ως «πηγή εισοδήματος» για τους σπουδαστές που επιδιώκουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και ως «δίκτυ ασφαλείας» σε περίπτωση που η προσπάθεια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποδειχτεί ανεπιτυχής. Ένα εξίσου σημαντικό εύρημά του ήταν ότι παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν την εκπαίδευση επειδή είναι λιγότερο δαπανηρή. Η δεύτερη ερευνήτρια διαπίστωσε ότι η ζήτηση για σπουδές στο εξωτερικό συνεπάγεται αύξηση εξόδων πολύ μεγαλύτερα από τις σπουδές που πραγματοποιούνται εντός της χώρας αλλά μακριά από τον τόπο διαμονής. Έτσι λοιπόν, φοιτητές που προέρχονται από υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο κολλέγιο σε

αντίθεση με τους φοιτητές με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα οι οποίοι είναι πιθανό να παρακολουθήσουν κάποια σχολή η οποία μπορεί και να μην ανταποκρίνεται στις ακαδημαϊκές ικανότητές και φιλοδοξίες τους.

Παράλληλα, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μεταβλητές που αφορούν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και της μητέρας. Ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «panep» που εκφράζει το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% με θετικό πρόσημο. Το θετικό πρόσημο δείχνει ότι όσο το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και άνω τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να συνεχίσει ο μαθητής τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Κάτι ανάλογο ισχύει και για το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας. Ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «panepm» είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% με θετικό πρόσημο, γεγονός που δείχνει ότι όσο το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και άνω, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να συνεχίσει τις σπουδές ο μαθητής στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφωνούν πολλοί επιστήμονες, οι οποίοι θεωρούν ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική πορεία των παιδιών. Ειδικότερα, οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο επιδιώκουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη μόρφωση των παιδιών τους, ενθαρρύνοντας να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (Kan and Tsai, 2005; Liu et. al, 2006).

Επιπρόσθετα, ο εκτιμώμενος συντελεστής της μεταβλητής «antiksro» η οποία εκφράζει το αντικείμενο των σπουδών, είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1% με θετικό πρόσημο. Το θετικό πρόσημο μεταφράζεται ως εξής. Όσο αυξάνεται η σημασία που αποδίδουν οι μαθητές στο αντικείμενο σπουδών τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να επιλέξουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Παρόμοια εξήγηση δίνεται και στη μεταβλητή «organwsi» που όπως αναφέρθηκε παραπάνω εκφράζει την καλύτερη οργάνωση και το πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, στην οποία ο εκτιμώμενος συντελεστής της είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το θετικό πρόσημο του συντελεστή δηλώνει ότι όσο αυξάνεται η σημασία που αποδίδουν οι μαθητές στην οργάνωση και στο πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να επιλέξουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό.

Τέλος, όσον αφορά στη μεταβλητή «didaktra» παρόλο που ο εκτιμώμενος συντελεστής της δεν είναι στατιστικά σημαντικός υπάρχει στο υπόδειγμα, διότι έχει το αναμενόμενο πρόσημο σύμφωνα με τη θεωρία. Η θεωρία αναφέρει ότι μια αύξηση των διδάκτρων προκαλεί μείωση της ζήτησης για σπουδές (Paulsen and St. John, 2002; Metcalf, 2003; Rosado and David, 2006).

Συμπερασματικά, σύμφωνα με το παραπάνω υπόδειγμα και σε αντιστοιχία με προγενέστερες έρευνες, η επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό επηρεάζεται τόσο από την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, διότι συνδέεται με αυξημένα κόστη, όσο και από το μορφωτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει ο νέος. Ειδικότερα, γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο επιδιώκουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ανώτερη εκπαίδευση επειδή την θεωρούν ένα μέσο εξασφάλισης προσωπικής ανέλιξης. Τέλος, όσο περισσότερο επιμένουν τα άτομα στο αντικείμενο σπουδών καθώς επίσης, και στην καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, τόσο πιο διατεθειμένοι είναι να πληρώσουν.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, συνοψίζονται τα κυριότερα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εκτίμηση των υποδειγμάτων. Παράλληλα, με την αναφορά τους γίνεται ο σχολιασμός τους και η σύγκρισή τους με έρευνες που αφορούν τη διεθνή βιβλιογραφία.

Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής ήταν η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την απόφαση των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε τριτοβάθμιο επίπεδο, καθώς και ο προσδιορισμός της επίδρασης των προτιμήσεων και των προσδοκιών τους στη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με τη χρήση ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση πρωτογενών στοιχείων, ενώ το δείγμα αποτέλεσαν μαθητές Γ' Λυκείου δημόσιων σχολείων του Νομού Αττικής.

Σχετικά με τη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βρέθηκε ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες- χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την επιθυμία του δείγματος να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση η μεγαλύτερη πιθανότητα εύρεσης καλύτερης δουλειάς, η απόκτηση περισσότερων χρημάτων στο μέλλον μετά την αποφοίτησή τους από αυτή, ο φόβος της ανεργίας και του κορεσμού ορισμένων επαγγελμάτων καθώς επίσης, και η ικανοποίηση των προσωπικών τους ενδιαφερόντων μέσω αυτής. Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία επισημαίνει τους παράγοντες ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση (Kanellopoulos and Psacharopoulos, 1997; Eliophotou- Menon, 1997, 2008; Rochat and Demeulemeester, 2001; Saiti and Prokopiadou, 2008).

Άλλα σημαντικά ευρήματα της έρευνας αφορούν τους παράγοντες που καθορίζουν την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις. Βρέθηκε, ότι μελέτη, η οικονομική κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αποτυχία ή επιτυχία των εισαγωγικών εξετάσεων.

Τέλος, όσον αφορά τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι μισοί περίπου μαθητές δήλωσαν ότι δεν θα επέλεγαν να σπουδάσουν στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Βρέθηκε (από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε) ότι ενώ υπάρχουν πολλά κριτήρια που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν τους την απόφαση, τα πιο σημαντικά ωστόσο, είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση συνδέεται με το ύψος των διδάκτρων και το αντικείμενο των σπουδών.

Από την εκτίμηση του υποδείγματος για την πιθανότητα επιλογής συνέχισης σπουδών σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα, προκύπτει ότι η πιθανότητα επιλογής για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα επηρεάζεται θετικά από το οικογενειακό εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας και ιδιαίτερα της μητέρας, καθώς επίσης, και από τα μελλοντικά σχέδια των νέων που προσδοκούν να αποκομίσουν μετά την αποφοίτησή τους από αυτό. Ειδικότερα, τα σχέδια αυτά σχετίζονται με τις οικονομικές ανταμοιβές που θεωρεί το

δείγμα ότι θα του προσφέρει το πανεπιστήμιο μετά την αποφοίτησή του, η προσωπική ολοκλήρωση και φυσικά η ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Συμπερασματικά, το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας και του πατέρα, αναφέρεται ως σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας στην πιθανότητα επιλογής συνέχισης των σπουδών σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία (Rochat and Demeulemeester, 2001; Edwards and Pasquale, 2003; Kan and Tsai, 2005; Liu et.al, 2006; Tansel and Bircan, 2006; Li, 2007; Wu, 2009; Daouli et.al, 2010) και αυτό γιατί το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας συνδέεται με τη μετάδοση χρήσιμων εφοδίων (αναπτυγμένο γλωσσικό όργανο, σωστή πληροφόρηση κ.λπ.) που συμβάλλουν στην αύξηση της πιθανότητας για εισαγωγή σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Επίσης, σύμφωνα με την παραπάνω βιβλιογραφία γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο επιδιώκουν σε μεγαλύτερο βαθμό την πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε σχέση με τους γονείς με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

Το εισόδημα της οικογένειας επηρεάζει την επιλογή για σπουδές σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξαν και οι έρευνες του Li (2007) για την Κίνα και των Psacharopoulos και Papakonstantinou (2005) για την Ελλάδα. Δηλαδή, νέοι προερχόμενοι από οικογένειες με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο πανεπιστήμιο σε σχέση με τους νέους που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Παρόλο που τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν έχουν δίδακτρα, οι νέοι είναι υποχρεωμένοι αν επιλέξουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να καλύψουν το κόστος διαβίωσής τους αλλά και ένα κόστος ευκαιρίας με τη μορφή απώλειας εισοδήματος στην αγορά εργασίας. Όπως είναι φυσικό, παιδιά που δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις παραπάνω ανάγκες μπορούν να σταματήσουν τις σπουδές.

Επιπρόσθετα, τα εμπειρικά αποτελέσματα υποδηλώνουν τη θετική συσχέτιση ανάμεσα στον παράγοντα προσωπική ολοκλήρωση (ως κριτήριο που επηρεάζει την επιθυμία των ατόμων να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) και της επιθυμίας των νέων να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Οι Saiti και Prokopiadou (2008), για την Ελλάδα καταλήγουν στο ανωτέρω συμπέρασμα, τονίζοντας ότι ένας λόγος για τον οποίο οι νέοι επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι γιατί το θέλουν οι ίδιοι.

Ακόμη, βρέθηκε ότι όσο περισσότερο θεωρούν οι νέοι πως με την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα εξασφαλίσουν καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα. Η ανωτέρω διαπίστωση είναι σύμφωνη με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών των Rochat and Demeulemeester (2001) για το Βέλγιο και των Saiti και Prokopiadou (2008) για την Ελλάδα.

Όσον αφορά, τις οικονομικές ανταμοιβές που προσφέρει το πανεπιστήμιο σε κάποιον που αποφοιτήσει από αυτό, βρέθηκε ότι όσο περισσότερο πιστεύουν οι νέοι ότι με την εισαγωγή τους σε κάποιο πανεπιστήμιο θα αποκτήσουν περισσότερα χρήματα στο μέλλον τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμούν να εισαχθούν σε αυτό. Τα παραπάνω συμπεράσματα, ήρθαν σε συμφωνία με προγενέστερες έρευνες, όπως η έρευνα των Rochat and Demeulemeester (2001) για το Βέλγιο και της Eliophotou-Menon (2008) για την Κύπρο οι οποίες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι νέοι γνωρίζουν τη θετική σχέση που υπάρχει μεταξύ εκπαίδευσης και οικονομικών αποδοχών.

Επίσης, ένας από τους επιμέρους στόχους της παρούσας έρευνας, ήταν να διαπιστώσει ποιοι είναι εκείνοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα επιλογής για σπουδές στο εξωτερικό.

Αναλυτικότερα, μέσα από την εμπειρική ανάλυση βρέθηκε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο οικογενειακό εισόδημα και στις σπουδές στο εξωτερικό. Αυτό σημαίνει, ότι όσο αυξάνεται το εισόδημα της οικογένειας τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να επιθυμεί ο μαθητής να συνεχίσει τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Ανάλογα συμπεράσματα έχουν διαπιστώσει και οι Sazama (1994) και Li (2007) μέσω των ερευνών τους.

Επομένως, το οικογενειακό εισόδημα μπορεί να χρησιμεύσει ως πηγή εισοδήματος για τους σπουδαστές που επιδιώκουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και ως «δίκτυ ασφαλείας» σε περίπτωση που η προσπάθεια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποδειχτεί ανεπιτυχής. Παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό οικογενειακό εισόδημα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν την εκπαίδευση επειδή είναι λιγότερο δαπανηρή. Εξάλλου, η ζήτηση για σπουδές στο εξωτερικό συνεπάγεται αύξηση εξόδων πολύ μεγαλύτερα από τις σπουδές που πραγματοποιούνται εντός της χώρας αλλά μακριά από τον τόπο διαμονής. Έτσι λοιπόν, φοιτητές που προέρχονται από υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο κολλέγιο σε αντίθεση με τους φοιτητές με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα οι οποίοι είναι πιθανό να παρακολουθήσουν κάποια σχολή η οποία μπορεί και να μην ανταποκρίνεται στις ακαδημαϊκές ικανότητές και φιλοδοξίες τους.

Παράλληλα, πολύ ενδιαφέρουσες μεταβλητές που βρέθηκαν να έχουν θετική συσχέτιση με την απόφαση του ατόμου να επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι εκείνες που αφορούν το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και της μητέρας.

Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να συνεχίσει ο μαθητής τις σπουδές στο εξωτερικό σε περίπτωση

αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφωνούν πολλοί επιστήμονες, οι οποίοι θεωρούν ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών. Ειδικότερα, οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο επιδιώκουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη μόρφωση των παιδιών τους, ενθαρρύνοντας να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης (Kan and Tsai, 2005 ; Liu et. al, 2006).

Από την εκτίμηση του ίδιου υποδείγματος, βρέθηκε ότι όσο αυξάνεται η σημασία που αποδίδουν οι μαθητές στο αντικείμενο σπουδών τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να επιλέξουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Παρόμοια εξήγηση δόθηκε και για την καλύτερη οργάνωση και το πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού.

Τέλος, μια ενδιαφέρουσα μεταβλητή που παρουσιάζει αρνητική σχέση με τις σπουδές στο εξωτερικό επειδή συμβάλλει στην αύξηση των εξόδων είναι το ύψος των διδάκτρων. Όπως και στο θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε διαπιστώθηκε ότι μια αύξηση των διδάκτρων προκαλεί μείωση της ζήτησης για σπουδές στο εξωτερικό (Rosado and David, 2006), έτσι και από την εκτίμηση του υποδείγματος επιβεβαιώνεται από το πρόσημο της συγκεκριμένης μεταβλητής.

Τα αποτελέσματα της εμπειρικής ανάλυσης μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο για την εκπαιδευτική πολιτική. Το ζήτημα της ζήτησης για τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί σημείο αναφοράς για τη σύγχρονη Ελλάδα, λόγω της αύξησης της ζήτησης για ανώτερη εκπαίδευση καθώς επίσης, και της αύξησης των ιδρυμάτων. Στην Ελλάδα, όπου το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα δέχεται συνεχόμενες αλλαγές και επικρίσεις, θεωρείται σημαντικό εργαλείο η βιβλιογραφική και εμπειρική προσέγγιση για την ορθολογικότερη εκπαιδευτική πολιτική.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Barro, R. (1991), "Economic growth in a cross-section of countries", *Quarterly Journal of Economics*, Vol.106, p.p 407–443
2. Bartel, A. and F., Lichtenberg (1991), "*Technical Change, Learning and Wages*", National Bureau of Economic Research (USA), Working Paper 2732
3. Bebbington, D. (2002), "Women in science, engineering and technology: A review of the issues", *Higher Education Quarterly*, Vol.56, p.p 360– 375
4. Blau, D.M. (1999), "The effect of income on child development", *Review of Economics and Statistics*, Vol.81, p.p 261–276
5. Blaug, M. (1987), "*The economics of education and the education of an economist*", New York: Edward Elgar Publishing Limited
6. Brito, J. and H., Waller (1994), "*Partnership at a price? Problematizing Parental Involvement*", p.p. 157-166, London: Institute of Education University of London
7. Botelho, A. and L., Pinto (2004), "Students' expectations of the economic returns to college education", *Economics of Education Review*, Vol. 23, p.p 645–653
8. Catri D.B. and R.K., Barrick (1996), "Marketing and marketing effectiveness perceptions of Ohio vocational education planning district (VEPD) superintendents", *Journal of Vocational and Technical Education*, Vol.12, p.p 327-342
9. Colman D. and F., Nixon (1994), "*Economics of change*", New York: Harvester Wheat Sheaf.
10. Cooper, D. and G., Subotsky (2001), "*The skewed revolution, trends in South African higher education 1988–1998*", Bellville: Education Policy Unit, University of the Western Cape
11. Curtis, S. and N., Shani (2002), "The effect of taking paid employment during term-time on students' academic studies", *Journal of Further and Higher Education*, Vol.26, p.p 129–138
12. Daouli, J., Demoussis, M. and N., Giannakopoulos (2010), "Mothers, fathers and daughters: International transmission of education in Greece", *Economics of Education Review*, Vol.29, p.p 83-93
13. Demetriades, E. (1989), "Methods of educational planning and applications in Cyprus", *International Journal of Educational Development*, Vol.9, p.p 19-29
14. Dominitz, J. and C.F., Manski (1996), "Eliciting student expectations of the returns to schooling", *Journal of Human Resources*, Vol.31, p.p 1–26
15. Dunder, H. and D.R., Lewis (1999), "Equity, quality and efficiency effects of reform in Turkish higher education", *Higher Education Policy*, Vol.12, p.p 343-366

16. Edwards, L.N. and M.K., Pasquale (2003), "Women's higher education in Japan: Family background economic factors, and the Equal Employment Opportunity Law", *Journal of the Japanese and International Economics*, Vol.17, p.p 1-32
17. Eliophotou-Menon, M. (1997), "The demand in higher education in Cyprus: an educational policy perspective", *Higher Education Policy*, Vol.10, p.p 31-39
18. Eliophotou-Menon, M. (1998), "Factors influencing the demand for higher education: the case of Cyprus", *Higher Education*, Vol. 35, p.p 251-266
19. Eliophotou-Menon, M. (2008), "Perceived rates of return to higher education: Further evidence from Cyprus", *Economics of Education Review*, Vol.27, p.p 39-47
20. Evans Hairston, J. (2000), "How parents influence African American students' decisions to prepare for vocational teaching careers", *Journal of Career and Technical Education*, Vol.19, p.p 453-472
21. Ganzach, Y. (2000), "Parent Education, Cognitive Ability, Educational Expectations and Educational Attainment: International Effects British", *Journal of Educational Psychology*, Vol.70, p.p 419-441
22. Hansford, B.C. and J.A., Hattie (1982), "The relationship between self and achievement performance measures", *Review of Educational Research*, Vol.52, p.p 123-142
23. Hogarth, T., Purcell, K., Pitcher, J., Wilson, R. and M., Macguire (1997), "The participation of non-traditional students in higher education", Bristol Higher Education Funding Council
24. Jacobs, J. (2001), "What is the future for post-secondary occupational education? ", *Journal of Vocational Education Research*, Vol.26, p.p 172-205
25. Jarwitz, J., Case, J. and M., Tshabalala (2000), "Why not engineering? The process of career choice amongst South African female students", *International Journal of Engineering Education*, Vol.16, p.p 470-475
26. Jarwitz, J. and J., Case (1998), "Exploring the reasons South African students give for studying engineering", *International Journal of Engineering Education*, Vol.14, p.p 235-240
27. Kan, K. and W.D., Tsai (2005), "Parenting practices and children's education outcomes", *Economic of Education Review*, Vol.24, p.p 29-43
28. Kane, T. J. (1995), "Rising public college tuition and college entry: How well do public subsidies promote access to college", National Bureau of Economic Research Working Paper, No. 5164
29. Kanellopoulos, C. and G., Psacharopoulos (1997), "Private education expenditure in a "free education" country: The case of Greece", *Journal Educational Development*, Vol.17, p.p 73-81
30. Kotrlik, J.W. and B.C., Harrison (1989), "Career decisions patterns of high school seniors in Louisiana", *Journal of Vocational Education Research*, Vol.14, p.p 47-65
31. Lewis, J.M. and J., Looney (1983), "The Long Struggle: Well-Functioning Working Class Black Families", New York: Brunner/ Mazel.

32. Lewis. R. and H., Dunder (1995), "Economies of scale and scope in Turkish universities", *Education Economics*, Vol.3, p.p 133-157
33. Li, W. (2007), "Family background, financial constraints and higher education attendance in China", *Economics of Education Review*, Vol.26, p.p 725-735
34. Liu, J.T., Chou, S.Y. and J.L., Liu (2006), "Asymmetries in progression in higher education in Taiwan: Parental education and income effects", *Economics of Education Review*, Vol. 25, p.p 647-658
35. Lucas, R. (1988), "On the mechanics of development", *Quartely Journal of Economics*, Vol. 22, p.p 342
36. Mankiw, G., Romer, D. and D., Weil (1992), "A Contribution to the Empirics of Economic Growth", *Quartely Journal of Economics*, Vol.14, p.p. 407-437
37. Manski, C. (1993), "*Adolescent econometricians: how do youths infer the returns to schooling?*" In: Clotfelter, C.T., Rothschild, M. (Eds.), *Studies of Supply and Demand in Higher Education*. University of Chicago Press, Chicago, pp. 43–57
38. McCracken, J.D. and K.S., Odell (1988), "Career aspirations of rural secondary student", *Journal of Vocational and Technical Education*, Vol.5, p.p 3-12
39. Metcalf, H. (2003), "Increasing inequality in higher education: the role of term-time Working", *Oxford Review of Education*, Vol.29, p.p 315–329
40. Mincer, I. (1993), "*Education and Unemployment*" , In *Studies in Human Capital*, edited by Jacob Mincer, Cambridge, UK: Edward Elgar Publishing, 1993, p.p 212-238. Previously unpublished Working Paper no 3838, National Bureau of Economic Research, September,1991
41. Mueler, R.E. (1998), "Public-Private Wage Differentials in Canada: Quantile Regressions", *Economic Letters*, Vol.60, p.p 229-235
42. O' Connor, P.J. and S.T., Trussell (1987), "The marketing of vocational education" *Vocational Education Journal*, Vol.62, p.p 31-32
43. Papanastasiou, C. and A., Michaelides (1988), "*Factors influencing young people to enter higher education as perceived by third level education graduates who are unemployed, underemployed, or employed in occupations unrelated to their field of study*", Nicosia, Cyprus: The Pedagogical Institute
44. Papapetrou, E. (2006), "The public- Private Sector Pay Defferential in Greece", *Public Finance Review*, Vol.34, p.p 450-473
45. Paulsen, M.B.and E.P., St. John (2002), "Social class and college costs: examining the financial nexus between college choice and persistence", *Journal of Higher Education*, Vol.73, p.p 189–236

46. Persianis, P. (1981), *"The Political and Economic Factors as t/w Muin Drtwnzinants of Educational Policy in Independent Cyprus (1960--1970)"*, The Pedagogical Institute, Nicosia
47. Psacharopoulos, G. and B., Sanyal (1981), "Student expectations and labour market performance: the case of Philippines", *Higher Education*, Vol.10, p.p 449–472
48. Psacharopoulos, G. and B., Sanyal (1982), "Student expectations and graduate market performance in Egypt", *Higher Education*, Vol.11, p.p 27–49
49. Psacharopoulos, G. and G., Papakonstantinou (2005), "The real university cost in a "free" higher education country", *Economics of Education Review*, Vol.24, p.p 103–108
50. Rees, T. (2001), "Mainstreaming gender equality in science in the European Union", *Gender and Education*, Vol.13, p.p 243– 260
51. Reagor, J. D. and M.L., Rehm (1995), "Perspectives on work from rural parents with different levels of education", *Journal of Vocational and Technical Education*, Vol.12, p.p 245-257
52. Reich, R.B. (1983), *"The next American frontier"*, New York: Penguin Books
53. Rochat, D. and J.L., Demeulemeester (2001), "Rational choice under unequal constraints: the example of Belgian higher education", *Economics of Education Review*, Vol.20, p.p 15-26
54. Rosado, D.L. and M.E., David (2006), "A massive university or a university for the masses» Continuity and changes in higher education in Spain and England", *Journal of Education Policy*, Vol.21, p.p 343–365
55. Saiti, A. and E., Mitrosili (2005), "Parental perception of the education of their adolescent children: evidence from Greek secondary education", *Journal of Career and Technical Education*, Vol.22, p.p 9-30
56. Saiti, A. and G., Prokopiadou (2008), "The demand for higher education in Greece", *Journal of Further and Higher Education*, Vol.32, p.p 285-296
57. Sazama, G.W. (1994), "A Measure of Equality of Choice in Higher Education", *Economics of Education Review*, Vol.13, p.p 79-88
58. Schultz, T. (1961), "The concept of human capital", *American Economic Review*, Vol.52, p.p 1035-1039
59. Shea, J. (2000), "Does parents' money matter? ", *Journal of Public Economics*, Vol.77, p.p 155–184
60. Silberman, H.F. (1986), "Improving the status of high school vocational education", *Educational Horizons*, Vol.65, p.p 5-99
61. Sorensen, L. and S., Winn (1993), "Student loans: a case study", *Higher Education Review*, Vol.25, p.p 48–66
62. Splete, H. and A., Freeman-George (1985), "Family influences on the career development of young adults", *Journal of Career Development*, Vol.12 , p.p 55-64

63. Tansel, A. (1999), "Public-Private Employment Choice, Wage Differentials and Gender in Turkey", Economic Growth Center Yale University, *Center Discussion Paper*, No. 797
64. Tansel, A. and F., Bircan (2006), "Demand for education in Turkey: A tobit analysis of private tutoring expenditures", *Economics of Education Review*, Vol.25, p.p 303-313
65. Todaro, M. (1996), "Economic development (5thEd.)", London, England: Longman Group
66. Vakis, C. (1990), "Social Influences on the Selection of Post-Lyceum Studies", Nicosia
67. Wang, R.J. (2003), "From elitism to mass higher education in Taiwan: the problems Faced", *Higher Education*, Vol.46, p.p 261-287
68. Wu, C.C. (2009), "Higher education expansion and low income students in Taiwan", *International Journal of Education Development*, Vol.29, p.p 399-405

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

69. Αποστολόπουλος, Κ. (1996), «*Μαθήματα κοινωνιολογίας της οικογένειας*», Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
70. Γεωργιάς, Δ. (1994), «*Δομή και λειτουργία της ελληνικής οικογένειας*», Αθήνα: Εκδόσεις Επτάλοφος
71. Γεωργίου, Σ. (2000), «*Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*», Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
72. Γκιζέλης, Γ., Κανταντζόγλου, Π., Τεπερόγλου, Α. και Β., Φιλιάς (1984), «*Παράδοση και νεωτερικότητα στις πολιτιστικές δραστηριότητες της ελληνικής οικογένειας*», Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
73. Δημητρόπουλος, Ε. (1989), «*Σχολική εκπαίδευση και επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική*», Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη
74. Θεοδοροπούλου, Ε.(2002), «*Κοινωνιολογία της οικογένειας*», Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
75. Καζαμιάς, Α. και Μ., Κασσωτάκης (1995), «*Εκπαιδευτικό Μανιφέστο: Σκέψεις για την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής εκπαίδευσης*», Αθήνα : Εκδόσεις Serios
76. Κανελλοπούλου, Κ.Ν, Μαυρομαρά, Κ.Γ και Θ.Μ., Μητράκου (2003), «*Εκπαίδευση και αγορά εργασίας*», Αθήνα: Κέντρο προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
77. Καραμερσίνη, Μ. (1999), «*Ζήτηση και Προσφορά Υπηρεσιών Ανώτατης Εκπαίδευσης και Αγορά Εργασίας*», Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας και Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο

78. Κασσιμάτη, Κ. (1998), *«Η επιλογή του επαγγέλματος»*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
79. Κασσωτάκης, Μ. (1991), *«Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η εκπαιδευτική κρίση στην Ελλάδα»*, Αθήνα: Εκδόσεις: Γρηγόρης
80. Κασσωτάκης, Μ. (1999), *«Πληροφορίες σχετικά με τις σπουδές και τα επαγγέλματα»*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη
81. Κασσωτάκης, Μ. (2004), *«Συμβουλευτική και Επαγγελματικός προσανατολισμός»*, Αθήνα: Εκδόσεις Δαρδάνος
82. Κατσίκας, Χ. και Γ.Κ., Καββαδίας (1994), *«Η ανισότητα στην Ελληνική Εκπαίδευση»*, Αθήνα: Εκδόσεις Δαρδάνος
83. Κατσίλης, Ι. και Χ., Λώλου (1999), *«Επίδραση σημαντικών άλλων και εκπαιδευτικές φιλοδοξίες»*, Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, Αθήνα : Εκδόσεις Ατραπός
84. Κίντης, Α. (1981), *«Η ανώτατη παιδεία στην Ελλάδα»*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg
85. Κόκοτας, Π. (1978), *«Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα»*, Αθήνα: Εκδόσεις Σ. Τούντα
86. Κουλουγλιώτης, Δ.Ν. (1995), *«Κοινωνιολογία»*, Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη εκδοτική
87. Κοντέσης, Μ. Κ. (1992), *«Δημοσιοδιοικητικά Πληροφοριακά Συστήματα στον Η/Υ»*, Αθήνα (Εισήγηση στο Ε.Κ Δημόσιας Διοίκησης)
88. Κοντογιαννοπούλου Γ.- Πολυδωρίδη (1998), *«Κοινωνιολογική ανάλυση της αξιολόγησης και της επίδοσης (Οι εισαγωγικές εξετάσεις τόμος ΙΙ) »*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg
89. Κυρίδης, Α. (1997), *«Η ανισότητα στην Ελληνική Εκπαίδευση και η πρόσβαση στο πανεπιστήμιο (1955-1985)»*, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg
90. Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. (1982), *«Η έννοια του εκδημοκρατισμού της εκπαίδευσης και η ελληνική πραγματικότητα στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα»*, Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο
91. Λαρίου-Δρεττάκη, Μ. (1993), *«Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παράγοντες που σχετίζονται με αυτή»*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης
92. Μαρκαντώνη, Ι. και Ρήγα, Α. (1991), *«Οικογένεια, μητρότητα, αναδοχή»*, Αθήνα: Εκδόσεις Δ. Μαυρομάτη
93. Μαστοράκη, Ε. (1994), *«Οικογένεια- Εισαγωγή- Εργασία: πληροφορίες και συμβουλές σε ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»*, Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας,
94. Μυλωνάς, Θ.Ν. (1982), *«Η αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων μέσα από τους σχολικούς μηχανισμούς»*, Αθήνα: Εκδόσεις: Γρηγόρη
95. Νικολάου, Η. (1996), *«Η επιλογή του Επαγγέλματος»*, Αθήνα: Εκδόσεις “ΕΛΛΗΝ”.

96. Νούτσος, Χ. (1979), *«Προβλήματα Μέσης Εκπαίδευσης και Κοινωνικός Έλεγχος 1931-1973»*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο
97. ΟΟΣΑ, (2003), *Μια ματιά στην εκπαίδευση, Περίληψη στα Ελληνικά*, ΟΟΣΑ
98. Πάντα, Δ. (1988), *«Οι επαγγελματικές επιλογές των νέων»*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής
99. Παπανούτσος, Ε. (1985), *«Οι δρόμοι της ζωής»*, Αθήνα: Εκδόσεις Νόηση
100. Πεζμαζόγλου, Στ. (1983), *«Φοιτητική μετανάστευση: Μια σύνθεση στατιστικών στοιχείων»*, Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονα θέματα
101. Πυργιωτάκης, Ι. (1984), *«Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες»* Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης
102. Papadioti, A.B. (1994), *«Συμπεριφορές των Ελλήνων φοιτητών στην οικογένεια»*, Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας,
103. Σαμπάνη, Μ. (2003), *«Η επίδραση του γονεϊκού παράγοντα στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών»*, Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
104. Σαΐτη, Α. (2000), *«Εκπαίδευση και οικονομική ανάπτυξη»*, Αθήνα: Εκδόσεις Δαρδάνος
105. Σαΐτης, Χ. (1994), *«Βασικά θέματα της σχολικής διοίκησης»*, Αθήνα: Αυτοέκδοση
106. Σαΐτης, Χ. (1992), *«Οργάνωση και Διοίκηση της εκπαίδευσης»*, Αθήνα: Αυτοέκδοση
107. Τσακίρακης, Ν. και Η., Παπαρούνας (2001), *«Οικογενειακές και κοινωνικές πηγές σχολικής αποτυχίας»*, Επιστήμες Αγωγής, 2-3, 139-148
108. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (2001), *Σπουδές μετά το Γυμνάσιο 2001*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Τομέας σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού: Οργανισμός εκδόσεως διδακτικών βιβλίων , Αθήνα 2001, [www. ypepth.gr/docs/2001_g.pdf](http://www.ypepth.gr/docs/2001_g.pdf)
109. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (2001), *Σπουδές μετά το Λύκειο 2001*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Τομέας σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού: Οργανισμός εκδόσεως διδακτικών βιβλίων , Αθήνα 2001, [www. ypepth.gr/docs/2001_I.pdf](http://www.ypepth.gr/docs/2001_I.pdf)
110. Φραγκουδάκη, Α. (1985), *«Η κοινωνική ανισότητα στο σχολείο»*, Αθήνα: Εκδόσεις Τεκμήριο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

πίνακας 1: κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το φύλο

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Αγόρι	60	40	40
Κορίτσι	90	60	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 2: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν έχουν αδέρφια

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Έχω αδέρφια	131	87,3	87,3
Δεν έχω αδέρφια	19	12,7	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 3: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν σπουδάζουν τα αδέρφια

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Τα αδέρφια μου σπουδάζουν	56	42,7	42,7
Τα αδέρφια μου δεν σπουδάζουν	75	57,3	100
Σύνολο	131	100	

πίνακας 4: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Δεν πήγε σχολείο	2	1,3	1,3
Απόφοιτος Δημοτικού	8	5,3	6,7
Απόφοιτος Γυμνασίου	17	11,3	18
Απόφοιτος Λυκείου	61	40,7	58,7
Απόφοιτος ΙΕΚ	11	7,3	66
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	47	31,3	97,3
Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό	4	2,7	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 5: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Δεν πήγε σχολείο	1	0,7	0,7
Απόφοιτος Δημοτικού	10	6,7	7,3
Απόφοιτος Γυμνασίου	16	10,7	18
Απόφοιτος Λυκείου	57	38,0	56
Απόφοιτος ΙΕΚ	7	4,7	60,7
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	52	34,7	95,3
Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό	7	4,7	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 6: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το επάγγελμα του πατέρα

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δημόσιος Υπάλληλος	45	30	30
Ιδιωτικός Υπάλληλος	58	38,7	68,7
Ελεύθερος επαγγελματίας	44	29,3	98
Οικιακά	0	0	98
Αγρότης/σα	0	0	98
Άνεργος/η	3	2	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 7: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το επάγγελμα της μητέρας

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δημόσιος Υπάλληλος	47	31,3	31,3
Ιδιωτικός Υπάλληλος	42	28	59,3
Ελεύθερος επαγγελματίας	18	12	71,3
Οικιακά	37	24,7	96
Αγρότης/σα	2	1,3	97,3
Άνεργος/η	4	2,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 8: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Μέχρι 10.000	2	1,3	1,3
10.001-20.000	31	20,7	22
20.001-30.000	34	22,7	44,7
30.001-40.000	32	21,3	66
40.001-50.000	34	22,7	88,7
50.001-60.000	8	5,3	94
60.001-70.000	2	1,3	95,3
Πάνω από 70.000	7	4,7	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 9: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς την οικονομική κατάσταση της οικογένειας

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Κάτω του μετρίου	5	3,3	3,3
Μέτρια	70	46,7	50
Άνετη	71	47,3	97,3
Πολύ άνετη	4	2,7	100
Σύνολο	150	100	

πίνακας 10: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν παρακολούθησαν Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	126	84	84
Όχι	24	16	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 11: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν έχουν παρακολουθήσει Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό στη Γ' Γυμνασίου

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	108	85,7	85,7
Όχι	18	14,3	100
Σύνολο	126	100	

Πίνακας 12: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν έχουν παρακολουθήσει Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Α' Λυκείου.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι=1	60	52,4	52,4
Όχι=0	66	47,6	100
Σύνολο	126	100	

Πίνακας 13: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν έχουν παρακολουθήσει Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Β' Λυκείου.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	7	5,6	5,6
Όχι	119	94,4	100
Σύνολο	126	100	

Πίνακας 14: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν γνωρίζουν τις δυνατότητες απασχόλησης που έχει κάποιος μετά την αποφοίτησή του από την κάθε σχολή

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	109	72,7	72,7
Όχι	41	27,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 15 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν συζητάνε με τους γονείς τους για τις επαγγελματικές επιλογές που επιθυμούν να ακολουθήσουν.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	137	91,3	91,3
Όχι	13	8,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 16 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	144	96	96
Όχι	6	4	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 17: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές του.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ιδιωτικό κολλέγιο	6	4,2	4,2
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα	8	5,5	9,7
Ανώτατο Εκπαιδευτικό ίδρυμα	96	66,6	76,3
Σχολή Εξωτερικού	1	0,7	77
Δημόσιο ΙΕΚ	9	6,3	83,3
Ιδιωτικό ΙΕΚ	2	1,4	84,7
Στρατιωτική σχολή	22	15,3	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 18 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το τι επιθυμούν να κάνουν στην περίπτωση που δεν επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Συνεχίσω σε οικογενειακή επιχείρηση	3	50	50
Να ψάξω δουλειά	3	50	100
Σύνολο	6	100	

Πίνακας 19 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς τη σχολή που επιθυμούν να εισαχθούν

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Φιλολογία-Θεολογία	23	24	24
Νομική Επιστήμη	8	8,3	32,3
Φυσικομαθηματικές επιστήμες	5	5,2	37,5
Γεωπονοδασολογική	0	0	37,5
Παιδαγωγικές Επιστήμες	1	1	38,5
Πολιτικές Επιστήμες	3	3,1	41,6
Τεχνολογικές Επιστήμες	6	6,3	47,9
Πολυτεχνικές	13	13,5	61,4
Καλές Τέχνες-Αρχιτεκτονική	2	2,1	63,5
Οικονομικές Επιστήμες	18	18,8	82,3
Ιατρικές Επιστήμες	16	16,7	99
Τ.Ε.Φ.Α.Α	1	1	100
Σύνολο	96	100	

Πίνακας 20 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό ανταπόκρισης των σπουδών στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα τους

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	6	4,3	4,3
Λίγο	12	8,3	12,6
Αρκετά	47	32,6	45,2
Πολύ	47	32,6	77,8
Πάρα πολύ	32	22,2	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 21 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν η πίεση των γονέων αποτελεί παράγοντα στην επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	83	55,3	55,3
Λίγο	39	26	81,3
Αρκετά	21	14	95,3
Πολύ	3	2	97,3
Πάρα πολύ	4	2,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 22 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν οι φιλοδοξίες των γονέων αποτελούν παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	58	38,7	38,7
Λίγο	44	29,3	68
Αρκετά	32	21,3	89,3
Πολύ	10	6,7	96
Πάρα πολύ	6	4	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 23 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν η απόκτηση περισσότερων γνώσεων αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	7	4,7	4,7
Λίγο	14	9,3	14
Αρκετά	48	32	46
Πολύ	44	29,3	75,3
Πάρα πολύ	37	24,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 24 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν η μεγαλύτερη πιθανότητα εύρεσης εργασίας αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	4	2,7	2,7
Λίγο	9	6	8,7
Αρκετά	25	16,7	25,3
Πολύ	61	40,7	66
Πάρα πολύ	51	34	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 25 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν η προσωπική ολοκλήρωση που πιθανόν προσφέρει το πανεπιστήμιο αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	24	16	16
Λίγο	29	19,3	35,3
Αρκετά	37	24,7	60
Πολύ	33	22	82
Πάρα πολύ	27	18	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 26 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν η δημιουργία καινούργιων φίλων αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	22	14,7	14,7
Λίγο	53	35,3	50
Αρκετά	33	22	72
Πολύ	23	15,3	87,3
Πάρα πολύ	19	12,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 27 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν επηρεάζονται να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από φίλους και γνωστούς που επιθυμούν και αυτοί να εισαχθούν στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	64	42,7	42,7
Λίγο	25	16,7	59,3
Αρκετά	30	20	79,3
Πολύ	22	14,7	94
Πάρα πολύ	9	6	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 28 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν επηρεάζονται να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επειδή τα αδέρφια τους έχουν ανώτατη εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	99	66	66
Λίγο	14	9,3	75,3
Αρκετά	14	9,3	84,7
Πολύ	10	6,7	91,3
Πάρα πολύ	13	8,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 29 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν το ενδεχόμενο των περισσότερων χρημάτων στο μέλλον αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιθυμία τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Καθόλου	6	4	4
Λίγο	15	10	14
Αρκετά	40	26,7	40,7
Πολύ	44	29,3	70
Πάρα πολύ	45	30	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 30 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το κατά πόσο συμφωνούν ότι οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές που σχετίζονται με την επιλογή επαγγέλματος επιδρούν στην απόφασή τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	7	4,7	4,7
Διαφωνώ	4	2,7	7,3
Είμαι ουδέτερος/η	33	22	29,3
Συμφωνώ	70	46,7	76
Συμφωνώ απόλυτα	36	24	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 31 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων επιδρά στην απόφασή τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	6	4	4
Διαφωνώ	9	6	10
Είμαι ουδέτερος/η	28	18,7	28,7
Συμφωνώ	76	50,7	79,3
Συμφωνώ απόλυτα	31	20,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 32 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η αβεβαιότητα για το επαγγελματικό μέλλον επιδρά στην απόφασή τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	5	3,3	3,3
Διαφωνώ	14	9,3	12,7
Είμαι ουδέτερος/η	26	17,3	30
Συμφωνώ	61	40,7	70,7
Συμφωνώ απόλυτα	44	29,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 33 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης επιδρά στην απόφασή τους να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	7	4,7	4,7
Διαφωνώ	17	11,3	16
Είμαι ουδέτερος/η	47	31,3	47,3
Συμφωνώ	52	34,7	82
Συμφωνώ απόλυτα	27	18	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 34: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η μελέτη καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	5	3,3	3,3
Διαφωνώ	2	1,3	4,7
Είμαι ουδέτερος/η	7	4,7	9,3
Συμφωνώ	46	30,7	40
Συμφωνώ απόλυτα	90	60	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 35 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το επάγγελμα του πατέρα καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	47	31,3	31,3
Διαφωνώ	45	30	61,3
Είμαι ουδέτερος/η	32	21,3	82,7
Συμφωνώ	21	14	96,7
Συμφωνώ απόλυτα	5	3,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 36 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστά	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	16	10,7	10,7
Διαφωνώ	27	18	28,7
Είμαι ουδέτερος/η	41	27,3	56
Συμφωνώ	57	38	94
Συμφωνώ απόλυτα	9	6	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 37: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	19	12,7	12,7
Διαφωνώ	29	19,3	32
Είμαι ουδέτερος/η	35	23,3	55,3
Συμφωνώ	47	31,3	86,6
Συμφωνώ απόλυτα	20	13,4	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 38: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το κοινωνικό status της οικογένειας καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	49	32,7	32,7
Διαφωνώ	42	28	60,7
Είμαι ουδέτερος/η	30	20	80,7
Συμφωνώ	17	11,3	92
Συμφωνώ απόλυτα	12	8	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 39 : Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι ο τόπος κατοικίας καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	31	20,7	20,7
Διαφωνώ	25	16,7	37,4
Είμαι ουδέτερος/η	26	17,3	54,7
Συμφωνώ	61	40,7	95,4
Συμφωνώ απόλυτα	7	4,6	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 40: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	3	2	2
Διαφωνώ	8	5,3	7,3
Είμαι ουδέτερος/η	16	10,7	18
Συμφωνώ	75	50	68
Συμφωνώ απόλυτα	48	32	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 41: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η αντιμετώπιση της ανεργίας επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	5	3,3	3,3
Διαφωνώ	10	6,7	10
Είμαι ουδέτερος/η	22	14,7	24,7
Συμφωνώ	69	46	70,7
Συμφωνώ απόλυτα	44	29,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 42: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ικανοποίηση προσωπικών ενδιαφερόντων επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	3	2	2
Διαφωνώ	7	4,7	6,7
Είμαι ουδέτερος/η	20	13,3	20
Συμφωνώ	55	36,7	56,7
Συμφωνώ απόλυτα	65	43,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 43: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το κοινωνικό γόητρο-κύρος επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	11	7,3	7,3
Διαφωνώ	20	13,3	20,7
Είμαι ουδέτερος/η	58	38,7	59,3
Συμφωνώ	40	26,7	86
Συμφωνώ απόλυτα	21	14	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 44: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	1	0,7	0,7
Διαφωνώ	12	8	8,7
Είμαι ουδέτερος/η	28	18,7	27,4
Συμφωνώ	72	48	75,4
Συμφωνώ απόλυτα	37	24,6	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 45: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η λήψη εξειδικευμένης γνώσης επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	3	2	2
Διαφωνώ	9	6	8
Είμαι ουδέτερος/η	41	27,3	35,3
Συμφωνώ	66	44	79,3
Συμφωνώ απόλυτα	31	20,7	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 46: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η λήψη υψηλών αμοιβών επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	1	0,7	0,7
Διαφωνώ	10	6,7	7,4
Είμαι ουδέτερος/η	29	19,3	26,7
Συμφωνώ	58	38,7	65,4
Συμφωνώ απόλυτα	52	34,6	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 47: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η πρόσβαση στον δημόσιο τομέα επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	13	8,7	8,7
Διαφωνώ	22	14,7	23,3
Είμαι ουδέτερος/η	50	33,3	56,7
Συμφωνώ	44	29,3	86
Συμφωνώ απόλυτα	21	14	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 48: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι ανάγκες της εξελισσόμενης κοινωνίας επηρεάζουν την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	4	2,7	2,7
Διαφωνώ	15	10	12,7
Είμαι ουδέτερος/η	52	34,7	47,3
Συμφωνώ	59	39,3	86,7
Συμφωνώ απόλυτα	20	13,3	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 49: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ανεξαρτητοποίηση από την οικογένεια επηρεάζει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	6	4	4
Διαφωνώ	13	8,7	12,7
Είμαι ουδέτερος/η	30	20	32,7
Συμφωνώ	50	33,3	66
Συμφωνώ απόλυτα	51	34	100
Σύνολο	150	100	

Πίνακας 50: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το αν επιθυμούν να σπουδάσουν ή όχι στο εξωτερικό.

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Ναι	67	46,5	46,5
Όχι	77	53,5	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 51: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το επάγγελμα των γονέων επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	23	16	16
Διαφωνώ	39	27,1	43,1
Είμαι ουδέτερος/η	29	20,1	63,2
Συμφωνώ	36	25	82,2
Συμφωνώ απόλυτα	17	11,8	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 52: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι σπουδές των γονέων επηρεάζουν την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	32	22,2	22,2
Διαφωνώ	58	40,3	62,5
Είμαι ουδέτερος/η	32	22,2	84,7
Συμφωνώ	18	12,5	97,2
Συμφωνώ απόλυτα	4	2,8	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 53: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	7	4,9	4,9
Διαφωνώ	10	6,9	11,8
Είμαι ουδέτερος/η	16	11,1	22,9
Συμφωνώ	50	34,7	57,6
Συμφωνώ απόλυτα	61	42,4	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 54: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι σπουδές που κάνουν τα αδέρφια ήδη στο εξωτερικό επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	24	16,7	16,7
Διαφωνώ	31	21,5	38,2
Είμαι ουδέτερος/η	30	20,8	59,0
Συμφωνώ	45	31,3	90,3
Συμφωνώ απόλυτα	14	9,7	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 55: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η ύπαρξη ειδικοτήτων στο εξωτερικό που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	5	3,5	3,5
Διαφωνώ	12	8,3	11,8
Είμαι ουδέτερος/η	27	18,8	30,6
Συμφωνώ	70	48,6	79,2
Συμφωνώ απόλυτα	30	20,8	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 56: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το ύψος διδασκτρων επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	3	2,1	2,1
Διαφωνώ	15	10,4	12,5
Είμαι ουδέτερος/η	21	14,6	27,1
Συμφωνώ	63	43,7	70,8
Συμφωνώ απόλυτα	42	29,2	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 57: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η καλύτερη οργάνωση και το πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστήμιων του εξωτερικού επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	4	2,8	2,8
Διαφωνώ	18	12,5	15,3
Είμαι ουδέτερος/η	23	16	31,3
Συμφωνώ	59	41,0	72,2
Συμφωνώ απόλυτα	40	27,8	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 58: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή που παρέχουν τα πανεπιστήμια του εξωτερικού_ επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	4	2,8	2,8
Διαφωνώ	22	15,3	18,1
Είμαι ουδέτερος/η	28	19,4	37,5
Συμφωνώ	53	36,8	74,3
Συμφωνώ απόλυτα	37	25,7	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 59: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η κρατική οικονομική βοήθεια επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	14	9,7	9,7
Διαφωνώ	17	11,8	21,5
Είμαι ουδέτερος/η	50	34,7	56,3
Συμφωνώ	45	31,3	87,5
Συμφωνώ απόλυτα	18	12,5	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 60: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι το αντικείμενο σπουδών επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	1	0,7	0,7
Διαφωνώ	12	8,3	9,0
Είμαι ουδέτερος/η	25	17,4	26,4
Συμφωνώ	64	44,4	70,8
Συμφωνώ απόλυτα	42	29,2	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 61: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η διάρκεια των σπουδών επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	4	2,8	2,8
Διαφωνώ	18	12,5	15,3
Είμαι ουδέτερος/η	51	35,4	50,7
Συμφωνώ	55	38,2	88,9
Συμφωνώ απόλυτα	16	11,1	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 62: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι οι διαθέσιμες πληροφορίες για ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα του εξωτερικού_επηρεάζουν την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	2	1,4	1,4
Διαφωνώ	15	10,4	11,8
Είμαι ουδέτερος/η	49	34,0	45,8
Συμφωνώ	64	44,4	90,2
Συμφωνώ απόλυτα	14	9,8	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 63: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η εικόνα-φήμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	10	6,9	6,9
Διαφωνώ	18	12,5	19,4
Είμαι ουδέτερος/η	42	29,2	48,6
Συμφωνώ	55	38,2	86,8
Συμφωνώ απόλυτα	19	13,2	100
Σύνολο	144	100	

Πίνακας 64: Κατανομή συχνοτήτων των μαθητών ως προς το βαθμό συμφωνίας ότι η απόσταση από τη μόνιμη κατοικία επηρεάζει την απόφαση για σπουδές στο εξωτερικό

Μεταβλητές	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Διαφωνώ απόλυτα	19	13,2	13,2
Διαφωνώ	29	20,1	33,3
Είμαι ουδέτερος/η	35	24,3	57,6
Συμφωνώ	34	23,6	81,3
Συμφωνώ απόλυτα	27	18,8	100
Σύνολο	144	100	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ
sex	Φύλο
age	Ηλικία
brother	Αν έχουν αδέρφια
brothernai	Πόσα αδέρφια έχουν
brstudy	Αν σπουδάζουν τα αδέρφια
educf	Μορφωτικό επίπεδο του πατέρα
educm	Μορφωτικό επίπεδο της μητέρας
workf	Απασχόληση του πατέρα
workm	Απασχόληση της μητέρας
income	Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα
incomef	Χαρακτηρισμός οικονομικής κατάστασης της οικογένειας
place	Τόπος διαμονής
sep	Παρακολούθηση Σ.Ε.Π
gymna	Α' Γυμνασίου
gymnb	Β' Γυμνασίου
gymnc	Γ' Γυμνασίου
likioa	Α' Λυκείου
likiob	Β' Λυκείου
likioc	Γ' Λυκείου
apasxol	Εάν γνωρίζει τις δυνατότητες απασχόλησης μετά την αποφοίτησή του από το τμήμα της επιλογής του
gonepag	Εάν συζητάνε με τους γονείς τις επαγγελματικές του επιλογές
tritovat	Εάν επιθυμεί να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
spoydes	Που επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές
oxispoyd	Αν δεν επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές τι σκέφτεται να κάνει
sxoles	Σχολές που επιθυμεί να εισαχθεί
klisi	Η επιλογή των σπουδών αν ανταποκρίνεται στις κλίσεις του
piesif	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η πίεση γονέων
filodoxf	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι οι φιλοδοξίες των γονέων
gnwseis	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η απόκτηση περισσότερων γνώσεων
kalidoyl	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η εύρεση καλύτερης δουλειάς

proswpol	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η προσωπική ολοκλήρωση που του προσφέρει
filoi	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η δημιουργία καινούργιων φίλων
filtrito	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι οι φίλοι και οι γνωστοί που επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
aderfia	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ο/η αδερφός/ή που έχει ανώτατη εκπαίδευση
xrimata	Ο παράγοντας που επηρεάζει την επιθυμία να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι τα περισσότερα χρήματα στο μέλλον
oikapola	Το χαρακτηριστικό που σχετίζεται με την επιλογή επαγγέλματος και επιδρά στην απόφαση για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι είναι οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές
anergia	Το χαρακτηριστικό που σχετίζεται με την επιλογή επαγγέλματος και επιδρά στην απόφαση για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι είναι η ανεργία και ο κορεσμός επαγγελμάτων
aveveoti	Το χαρακτηριστικό που σχετίζεται με την επιλογή επαγγέλματος και επιδρά στην απόφαση για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι είναι η αβεβαιότητα για το μέλλον
plirofor	Το χαρακτηριστικό που σχετίζεται με την επιλογή επαγγέλματος και επιδρά στην απόφαση για εισαγωγή στα Α.Ε.Ι είναι η έλλειψη πληροφόρησης για τα επαγγέλματα
meleti	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι η μελέτη
doyleiaf	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι το επάγγελμα του πατέρα
morfwsif	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας
oikonomf	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι η οικονομική

	κατάσταση της οικογένειας
statusf	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι το κοινωνικό status της οικογένειας
katagwgi	Ο παράγοντας που καθορίζει την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι ο τύπος καταγωγής των υποψηφίων
agoraerg	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας
oxianerg	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η αντιμετώπιση ανεργίας
endiafer	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η ικανοποίηση προσωπικών ενδιαφερόντων
goitro	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι το κοινωνικό γόητρο-κύρος
ipsilign	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας
exidikgn	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η λήψη εξειδικευμένης γνώσης
amoives	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι οι υψηλές αμοιβές
dimosio	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η πρόσβαση στο δημόσιο τομέα
anagkes	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η κάλυψη αναγκών της εξελισσόμενης κοινωνίας
makriaf	Το κίνητρο που μπορεί να επηρεάσει την απόφαση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ανεξαρτητοποίηση από την οικογένεια
spoydexw	Εάν σκέφτεται να σπουδάσει στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα

epaggfam	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι το επάγγελμα των γονέων
studyfa	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι οι σπουδές των γονέων
oikonfam	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας
aderfexw	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι τα αδέρφια που σπουδάζουν ήδη στο εξωτερικό
idikotit	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η ύπαρξη ειδικοτήτων που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν
didaktra	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι το ύψος των διδάκτρων
arganwsi	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού
ipodomi	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή που παρέχουν τα Α.Ε.Ι του εξωτερικού
kratos	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η οικονομική βοήθεια από το Κράτος
antikspo	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι το αντικείμενο σπουδών
diarkspo	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η διάρκεια σπουδών
plirofid	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι οι πληροφορίες για το εκπαιδευτικό ίδρυμα
fimi	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η εικόνα-φήμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος
apostask	Το κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή για σπουδές στο εξωτερικό είναι η απόσταση από τη μόνιμη κατοικία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας

Ερωτηματολόγιο

«Ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης»

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, τα στοιχεία που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς πτυχιακής εργασίας και είναι αυστηρά εμπιστευτικά. Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων για την πολύτιμη συνεργασία σας.

Αριθμός ερωτηματολογίου:.....

Περιοχή διεξαγωγής της έρευνας:.....

Ημερομηνία:.....

Φοιτήτρια: Στραβάκου Βασιλική

ΜΕΡΟΣ Ι: Δημογραφικά στοιχεία

1) Ποιο είναι το φύλο σας;

Άνδρας ☐   Γυναίκα ☐

2) Σημειώστε την ηλικία σας ☐

3) Έχετε αδέρφια;

Ναι ☐   Όχι ☐

4) Αν ναι πόσα αδέρφια έχετε; ☐

5) Τα αδέρφια σας σπουδάζουν;

Ναι ☐   Όχι ☐

6) Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

	Πατέρας	Μητέρα
Δεν πήγε σχολείο	☐	☐
Απόφοιτος Δημοτικού	☐	☐
Απόφοιτος Γυμνασίου	☐	☐
Απόφοιτος Λυκείου	☐	☐
Απόφοιτος ΙΕΚ	☐	☐
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	☐	☐
Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό	☐	☐

7) Ποια είναι η απασχόληση των γονιών σας;

	Πατέρας	Μητέρα
Δημόσιος Υπάλληλος	☐	☐
Ιδιωτικός Υπάλληλος	☐	☐
Ελεύθερος επαγγελματίας	☐	☐
Οικιακά	☐	☐
Αγρότης/σα	☐	☐
Άνεργος/η	☐	☐

8) Ποιο είναι το ετήσιο οικογενειακό σας εισόδημα;

- Μέχρι 10.000 ☐
10.001-20.000 ☐
20.001-30.000 ☐
30.001-40.000 ☐
40.001-50.000 ☐
50.001-60.000 ☐
60.001-70.000 ☐
Πάνω από 70.000 ☐

9) Θα χαρακτηρίζατε την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας ως:

- Κάτω του μετρίου ☐
Μέτρια ☐
Άνετη ☐
Πολύ άνετη ☐

10) Ο τόπος διαμονής σας είναι:

- Βόρεια Προάστια ☐
Νότια Προάστια ☐
Ανατολικά Προάστια ☐
Δυτικά Προάστια ☐
Κέντρο ☐

ΜΕΡΟΣ II: Ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση

11) Έχετε παρακολουθήσει μαθήματα Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού;

Ναι ☐ Όχι ☐

12) Εάν ναι σε ποια τάξη έχετε παρακολουθήσει τα μαθήματα;

- Α' Γυμνασίου ☐
Β' Γυμνασίου ☐
Γ' Γυμνασίου ☐
Α' Λυκείου ☐
Β' Λυκείου ☐
Γ' Λυκείου ☐

13) Γνωρίζετε τις δυνατότητες απασχόλησης που έχει κάποιος μετά την αποφοίτησή του από την κάθε σχολή;

Ναι ☐ Όχι ☐

14) Συζητάτε με τους γονείς σας για τις επαγγελματικές επιλογές που θέλετε να ακολουθήσετε;

Ναι ☐ Όχι ☐

15) Επιθυμείτε να εισαχθείτε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Ναι ☐ Όχι ☐

16) Αν ναι τις σπουδές σας επιθυμείτε να τις συνεχίσετε σε:

Ιδιωτικό κολλέγιο	☐
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα	☐
Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα	☐
Σχολή εξωτερικού	☐
Δημόσιο ΙΕΚ	☐
Ιδιωτικό ΙΕΚ	☐
Στρατιωτική σχολή	☐

17) Αν όχι σκέφτεστε να:

Συνεχίσετε σε οικογενειακή επιχείρηση	☐
Να ψάξετε δουλειά	☐
Άλλο (σημειώστε)	☐

18) Σε ποια από τις παρακάτω σχολές επιθυμείτε να εισαχθείτε;

Φιλολογία-Θεολογία	☐	Παιδαγωγικές Επιστήμες	☐	Καλές Τέχνες-Αρχιτεκτονική	☐
Νομική Επιστήμη	☐	Πολιτικές Επιστήμες	☐	Οικονομικές Επιστήμες	☐
Φυσικομαθηματικές Επιστήμες	☐	Τεχνολογικές Επιστήμες	☐	Ιατρικές Επιστήμες	☐
Γεωπονοδασολογική	☐	Πολυτεχνικές	☐	Τ.Ε.Φ.Α.Α	☐

19) Σε ποιο βαθμό η επιλογή των σπουδών σας ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά σας;

Καθόλου	☐
Λίγο	☐
Αρκετά	☐
Πολύ	☐
Πάρα πολύ	☐

20) Κατά πόσο οι παρακάτω παράγοντες σας επηρεάζουν την επιθυμία σας να εισαχθείτε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

(Σημειώστε 1 μόνο X στην κάθε κατηγορία οριζοντίως)

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Με πιέζουν οι γονείς μου					
Θέλω να ανταποκριθώ στις φιλοδοξίες των γονιών μου					
Θα αποκτήσω περισσότερες γνώσεις					
Θα έχω μεγαλύτερες πιθανότητες να βρω μια καλή δουλειά					
Το πανεπιστήμιο μου προσφέρει προσωπική ολοκλήρωση					
Θα δημιουργήσω καινούργιους φίλους					
Οι φίλοι και γνωστοί μου επιθυμούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση					
Ο αδερφός/η μου έχει ανώτατη εκπαίδευση					
Θα κερδίσω περισσότερα χρήματα στο μέλλον					

21) Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ότι τα παρακάτω χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την επιλογή επαγγέλματος επιδρούν στις αποφάσεις για την εισαγωγή σας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα;

(Σημειώστε 1 μόνο X στην κάθε κατηγορία οριζοντίως)

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Είμαι ουδέτερος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές					
Η ανεργία και ο κορεσμός κάποιων επαγγελμάτων					
Η αβεβαιότητα για το μέλλον					
Η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης για τα επαγγέλματα					

22) Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ότι οι παρακάτω παράγοντες καθορίζουν την ενδεχόμενη αποτυχία ή επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις;

(Σημειώστε 1 μόνο X στην κάθε κατηγορία οριζοντίως)

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Είμαι ουδέτερος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η μελέτη					
Το επάγγελμα του πατέρα					
Το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας των υποψηφίων					
Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας					
Το κοινωνικό status της οικογένειας					
Ο τύπος καταγωγής των υποψηφίων					

23) Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ότι τα παρακάτω κίνητρα μπορούν να σας επηρεάσουν στην απόφασή σας για την εισαγωγή σας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

(Σημειώστε 1 μόνο X στην κάθε κατηγορία οριζοντίως)

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Είμαι ουδέτερος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας					
Αντιμετώπιση ανεργίας					
Ικανοποίηση προσωπικών ενδιαφερόντων					
Κοινωνικό γόητρο- κύρος					
Παροχή γνώσεων υψηλής ποιότητας					
Λήψη εξειδικευμένης γνώσης					
Υψηλές αμοιβές					
Πρόσβαση στον δημόσιο τομέα					
Κάλυψη αναγκών της εξελισσόμενης κοινωνίας					
Ανεξαρτητοποίηση από την οικογένεια					

24) Σκέφτεστε να σπουδάσετε στο εξωτερικό σε περίπτωση αποτυχίας εισαγωγής στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα;

Ναι ☐

Όχι ☐

25) Κατά πόσο συμφωνείτε ότι τα παρακάτω κριτήρια επηρεάζουν την επιλογή σας για σπουδές στο εξωτερικό;

(Σημειώστε 1 μόνο X στην κάθε κατηγορία οριζοντίως)

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Είμαι ουδέτερος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Επάγγελμα πατέρα/ μητέρας					
Οι σπουδές των γονέων					
Οικονομική κατάσταση της οικογένειας					
Αδέρφια που σπουδάζουν ήδη στο εξωτερικό					
Ύπαρξη ειδικοτήτων που τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν προσφέρουν					
Ύψος διδάκτρων					
Καλύτερη οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού					
Καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή που παρέχουν τα ΑΕΙ του εξωτερικού					
Οικονομική βοήθεια από το Κράτος					
Το αντικείμενο σπουδών					
Διάρκεια των σπουδών					
Διαθέσιμες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό ίδρυμα					
Εικόνα-φήμη του εκπαιδευτικού Ιδρύματος					
Απόσταση από την μόνιμη κατοικία					

**Σας ευχαριστώ
για τη συνεργασία**

